หน่วยเสียงภาษาสุโขทัยจากจารึก

โดย

นางสาวเครือวัลย์ จันทร์สมวงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจารึกภาษาไทย

ภาควิชาภาษาตะวันออก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. 2530

THE PHONEMES OF THE LANGUAGE USED IN THE SUKHOTHAI INSCRIPTIONS

by

Miss Kruawan Jansomweng

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment

of the Requirements for the Degree

MASTER OF ARTS

Department of Oriental Languages

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

1987

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง "หน่วยเสียงภาษาสุโขทัยจากจารึก" เสนอโดย นางสาวเครือวัลย์ จันทร์สมวงษ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย

(ลงชื่อ) ....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..๑๗..เดือน..มี.ค.......พ.ศ...๓๑.....

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..................................ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร)

วันที่.....เดือน............พ.ศ.......

..................................กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์)

...8./..มีนาคม......./.2531

..................................กรรมการ

(อาจารย์ พเยาว์ เจริญฉาย)

...8.../...มี.ค....../..31..

หัวข้อวิทยานิพนธ์	หน่วยเสียงภาษาสุโขทัยจากจารึก
ชื่อนักศึกษา	นางสาวเครือวัลย์ จันทร์สมวงษ์
สาขาวิชา	จารึกภาษาไทย
ภาควิชา	ภาษาตะวันออก
ปีการศึกษา	2530

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเสียงในภาษาสุโขทัย 2 ประการคือ

1. ศึกษาหน่วยเสียงภาษาสุโขทัยจากตัวเขียนในศิลาจารึกสุโขทัยเฉพาะที่เป็นภาษาไทยจำนวน 21 หลัก

2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างหน่วยเสียงภาษาสุโขทัยกับหน่วยเสียงภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน โดยการนำข้อมูลภาษาเขียนจากจารึกสุโขทัยเปรียบเทียบกับภาษาเขียนในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน

ผลการศึกษาปรากฏว่า เสียงภาษาสุโขทัยมีเสียงพยัญชนะเดี่ยว 35 เสียง เสียงพยัญชนะควบกล้ำ 17 เสียง เสียงสระเดี่ยว 16 เสียง เสียงสระประสม 6 เสียง และเสียงวรรณยุกต์ 5 เสียง ตัวเขียนในจารึกสุโขทัยมีการใช้พยัญชนะต้น สระ ปะปนกัน และมีการใช้รูปวรรณยุกต์ไม่สม่ำเสมอ แสดงให้เห็นว่าเสียงภาษาสุโขทัยบางเสียงกำลังมีการเปลี่ยนแปลง เสียงในภาษาสุโขทัยกับเสียงในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันมีความแตกต่างกันทั้งในเสียงพยัญชนะ เสียงสระ เสียงวรรณยุกต์ และความแตกต่างมีหลายประการ

เนื้อหาแบ่งเป็น 4 บท บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความมุ่งหมายและขอบเขตของการวิจัย บทที่ 2 เสียงพยัญชนะ เสียงสระ เสียงวรรณยุกต์ในภาษาสุโขทัย บทที่ 3 กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างเสียงในภาษาสุโขทัยกับเสียงในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันในลักษณะต่าง ๆ บทที่ 4 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

Thesis Title	The Phonemes of the Language used in the Sukhothai Inscriptions.
Name	Miss Kruawan Jansomwong
Concentration	Thai Epigraphy
Department	Oriental Languages
Academic Year	1987

ABSTRACT

The main purposes of this research are to study the phonemes of the Thai language in the Sukhothai Period from the writing forms of the twenty - one inscriptions and to compare the Sukhothai and the modern Thai writing forms and established their differences.

It is found that there are 35 consonants, 17 cluster consonants, 16 simple vowels, 6 dipthongs and 5 tones in the Sukhothai language. The writing forms in the Sukhothai inscriptions were used promiscucously between initial consonants and vowels, tone marks were used irregularly. These show that the sounds of Sukhothai language were changing. The differences of the Sukhothai language and the modern Thai are the sounds of consonants, vowels and tones.

This study is divided into 4 chapters. The first chapter is an introduction, including purposes and scopes of the study. The second chapter deals with the Sukhothai consonant sounds, vowel sounds and tone sounds. The third chapter deals with the difference between the sounds of Sukhothai language and modern Thai. The last chapter contains the conclusion and suggestion, involving the study researched in the previous chapters.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนั้นยังได้รับคำแนะนำปรึกษาจากคณาจารย์ ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นอย่างดียิ่ง อาทิ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.อ.เสนีย์ วิลาวรรณ อาจารย์พิทูร มลิวัลย์ อาจารย์พเยาว์ เจริญฉาย และ อาจารย์กรรณิการ์ วิมลเกษม ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับจากคณาจารย์ทุกท่าน

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา ที่ให้การสนับสนุนในการศึกษา ขอขอบคุณพี่ ๆ และเพื่อนร่วมงานทุกคนที่ช่วยเหลือทั้งแรงกายและแรงใจตั้งแต่เริ่มแรกจนสำเร็จลงได้

บุคคลผู้มีความสำคัญยิ่งต่อผู้เขียนคือ บุพการี ผู้ให้ชีวิต ให้อนาคต และครูอาจารย์ผู้วางรากฐานการศึกษา ซึ่งผู้เขียนระลึกถึงพระคุณของท่านอยู่เสมอ

สารบัญ

บทที่ หน้า

บทที่ หน้า

บทที่ หน้า

บทที่ หน้า

บทที่ หน้า

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า

บทที่ 1

บทนำ

<u>ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่องที่วิจัย</u>

ในจารึกต่าง ๆ ของสมัยสุโขทัยและไตรภูมิพระร่วงนั้น ภาษาเขียนไทยเป็นระบบการเขียนที่ใช้ตัวอักษรแทนเสียงมิใช่แทนพยางค์หรือคำ ดังนั้นตัวอักษรแต่ละตัวที่มีใช้ในสมัยสุโขทัยจึงสามารถใช้เป็นตัวแทนของเสียงในภาษาไทยสมัยนั้นได้ เท่าที่ปรากฏมีคำในสมัยสุโขทัยที่เขียนแตกต่างจากคำในปัจจุบันหลายประการ ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้อาจเป็นร่องรอยแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ เช่น

<u>ตัวอย่างคำที่พยัญชนะต้นต่างกับปัจจุบัน</u>

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน
เหล้น	เล่น
หม้นน	มั่น
อย้าว	เหย้า
ญิง	ยิง
ญิ่ง	หญิง

ฯลฯ

<u>ตัวอย่างคำที่สระต่างกับปัจจุบัน</u>

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน
เถิง	ถึง
สูด	สวด
ช่อย	ช่วย
โถะ	เถาะ
สินใหม	สินไหม
ใผ	ไผ่

<u>ตัวอย่างคำที่วรรณยุกต์ต่างกับปัจจุบัน</u>

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน
ห๋อ	หอ
เลื๋อน	เลื่อน
คอง	ฆ้อง
มิง	มิง

ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีคำสมัยสุโขทัยอีกกลุ่มหนึ่งที่เขียนได้หลายอย่าง บางคำเขียนต่างกับปัจจุบัน แต่บางคำเขียนเหมือนปัจจุบัน ลักษณะเช่นนี้อาจแสดงสภาพของภาษาที่กำลังเปลี่ยนแปลง

<u>ตัวอย่างคำที่ใช้เขียนได้หลายอย่าง</u>

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน
ขิน คีน ฅีน	คืน
ขึน ฃึ้น	ขึ้น
คำ ฅำ	คำ (ทอง)

ฯลฯ

<u>ตัวอย่างคำที่ใช้สระหลายเสียง</u>

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน
สิบ สีบ สืบ	สิบ

<u>ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย</u>	<u>ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน</u>
อิค อีก	อิฐ
ภิกสุ ภิกสู	ภิกษุ
โอย อวย	อวย

ฯลฯ

<u>ตัวอย่างคำที่มีวรรณยุกต์หลายเสียง</u>

<u>ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย</u>	<u>ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน</u>
แก่ง แคง	แค่ง
ใหญ่ ใหญ	ใหญ่
ม๋า มา	ม้า
ไว๋ ไว้	ไว้

ฯลฯ

<u>วัตถุประสงค์ของการวิจัย</u>

1. ศึกษาและวิเคราะห์เสียงในภาษาไทยสมัยสุโขทัยจากศิลาจารึกสมัยสุโขทัยที่ผู้เชี่ยวชาญได้ปริวรรคและพิมพ์เผยแพร่แล้วจำนวน 21 หลัก ในหัวข้อต่อไปนี้

    1.1 เสียงพยัญชนะ

    1.2 เสียงสระ

    1.3 เสียงวรรณยุกต์

2. ศึกษาและวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเสียงในภาษาสุโขทัยกับเสียงในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันในหัวข้อต่อไปนี้

2.1 เสียงพยัญชนะ

2.2 เสียงสระ

2.3 เสียงวรรณยุกต์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาระบบเสียงภาษาไทยสมัยสุโขทัย จากศิลาจารึกสุโขทัย 21 หลัก

2. ศึกษาและวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเสียงในภาษาสุโขทัยกับเสียงในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันที่ปรากฏในความแตกต่างระหว่างอักขรวิธีปัจจุบันกับอักขรวิธีสุโขทัย ได้แก่ เสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ โดยการเปรียบเทียบจากตัวเขียนในศิลาจารึกสุโขทัยกับตัวเขียนในภาษาไทยมาตรฐาน (ไทยกลาง) ปัจจุบัน

ความจำกัดของการวิจัย

1. ข้อมูลที่ใช้

1.1 ใช้ข้อมูลจากศิลาจารึกสมัยสุโขทัยที่พบในอาณาจักรสุโขทัย จารึกด้วยอักษรไทย ภาษาไทยระหว่าง พ.ศ. 1800 - 1981 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญการอ่านจารึกได้ปริวรรตเป็นภาษาไทยและพิมพ์เผยแพร่แล้ว ได้แก่

ศิลปากร, กรม. ผู้จัดพิมพ์. <u>จารึกสมัยสุโขทัย</u>. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2526.

หลักที่ 1	ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช	พ.ศ. 1835
หลักที่ 2	ศิลาจารึกวัดนครชุม	พ.ศ. 1890 - 1920
หลักที่ 3	ศิลาจารึกนครชุม	พ.ศ. 1900
หลักที่ 5	ศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง	พ.ศ. 1904
หลักที่ 7	ศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง	พ.ศ. 1904
หลักที่ 8	ศิลาจารึกเขาสุมนกูฏ	พ.ศ. 1902 - 1911
หลักที่ 9	ศิลาจารึกวัดป่าแดง	พ.ศ. 1949

หลักที่ 10	ศิลาจารึกป่าน้ำเจ้าเมือง	พ.ศ. 1947
หลักที่ 11	ศิลาจารึกวัดเขากบ	พ.ศ. 1900 - 1904
หลักที่ 38	ศิลาจารึกกฎหมายลักษณะโจร	พ.ศ. 1940
หลักที่ 45	ศิลาจารึกภาษาไทย จ.ศ. 754	พ.ศ. 1935
หลักที่ 46	ศิลาจารึกวัดตาเถรขึงหนัง	พ.ศ. 1947
หลักที่ 49	ศิลาจารึกวัดเจดีย์	พ.ศ. 1960
หลักที่ 62	ศิลาจารึกวัดพระยืน	พ.ศ. 1913
หลักที่ 64	ศิลาจารึกวัดช้างค้ำ	พ.ศ. 1935
หลักที่ 93	ศิลาจารึกวัดอโสการาม	พ.ศ. 1942
หลักที่ 94	ศิลาจารึกลานทองคำ	พ.ศ. 1927
หลักที่ 95	ศิลาจารึกวัดหินตั้ง	พ.ศ. 1942
หลักที่ 102	ศิลาจารึกภูเขาไกรลาส	พ.ศ. 1922
หลักที่ 106	ศิลาจารึกวัดช้างล้อม	พ.ศ. 1927
หลักที่ 107	ศิลาจารึกวัดบางสนุก	พ.ศ. 1882

1.2 หนังสือไตรภูมิพระร่วงฉบับ นายพิบูร มลิวัลย์ ตรวจชำระ กรมศิลปากรจัดพิมพ์เนื่องในการประชุมสัมมนาเรื่องไตรภูมิพระร่วงในโอกาสฉลอง 700 ปีลายสือไทย พ.ศ. 2526 ใช้ประกอบการวิจัย เพราะมิได้ปริวรรตจากต้นฉบับ

2. หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความ และเอกสารที่ใช้ประกอบการวิจัย ได้แก่

Fang Kuei Li. A Handbook of Comparative Tai. Hawaii University Press, 1977.

J. Marvin Brown, From Ancient Thai to Modern Dialect : and other writing on Historical Thai Lingiustics. Bangkok : White Lotus Co. Ltd, 1985

หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3. การนำเสนอข้อมูล

3.1 ตัวอย่างคำจากจารึกสุโขทัยถือตามคำปริวรรต เพื่อให้ผู้ที่ไม่ได้เรียนจารึกสามารถทำความเข้าใจได้

3.2 ตัวเลขท้ายคำตัวอย่างจากจารึกสุโขทัย 3 จำนวน มีความหมายดังนี้

จำนวนแรก	หมายถึง	หมายเลขประจำหลักศิลาจารึก
จำนวนที่สอง	หมายถึง	ด้านที่คำนั้นปรากฏ
จำนวนที่สาม	หมายถึง	บรรทัดที่คำนั้นปรากฏ

ตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
เอาหาร	โอหาร	38-1-14

หมายความว่า คำ "เอาหาร" นั้นปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 38 ด้านที่ 1 บรรทัดที่ 14

3.3 คำที่เลือกมาเป็นตัวอย่างในการอธิบายถือเป็นตัวแทนของกรณีนั้น ๆ เช่น

ตัวอย่างคำที่มีเสียงเปลี่ยนไปจาก /u/ เป็น /uu/

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ฝุง	ฝูง	62-2-25
ฝูง		38-1-10

หมายความว่า คำ "ฝุง" เป็นตัวแทนของคำ "ฝุง" ในหลักเดียวกันและหลักอื่น ๆ ด้วย

3.4 ข้อความในวงเล็บบอกถึงแหล่งอ้างอิง เช่น

หมู (muu - Li, 75)

หมายความว่า คำ "หมู" [muu] A_1 อ้างอิงถึง Fang Kuei Li หน้า 75

ซื่อ B_2 (Li, 169)

หมายความว่า คำ "ซื่อ" มีเสียงวรรณยุกต์ B_2 แหล่งที่ใช้อ้างอิงคือ Fang Kuei Li หน้า 169

4. การเปรียบเทียบข้อมูล

4.1 การเปรียบเทียบภาษาไทยในจารึกสุโขทัยกับภาษาไทยมาตรฐาน (ไทยกลาง) ปัจจุบันเท่านั้น

4.2 การเปรียบเทียบข้อมูลตามข้อ 4.1 เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงในภาษานั้น ไม่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอักขรวิธีที่ไม่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเสียง ได้แก่ การวางรูปพยัญชนะ รูปสระ หรือรูปวรรณยุกต์ต่างตำแหน่งกับปัจจุบันในศิลาจารึกหลักที่ 1 เช่น ไงอน (เงิน), ึขน (ขึ้น) ฯลฯ และการใช้รูปสระ, รูปวรรณยุกต์ต่างกับปัจจุบัน เช่น ตวว (ตัว), ื เสออ (เสื้อ), อยยบ (เหยียบ) เป็นต้น

<u>คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย</u>

1. ไท หมายถึง ตระกูลภาษา หรือ ภาษาถิ่นต่าง ๆ ที่ไม่อยู่ในประเทศไทย เช่น ไทขาว ไทดำ ฉูมิง เทียนสิน เป็นต้น

2. ไทย หมายถึง ภาษาไทย หรือ ภาษาไทยถิ่น ที่พูดอยู่ในประเทศไทย เช่น ไทยเหนือ ไทยใต้ ไทยอีสาน ไทยนครศรีธรรมราช เป็นต้น

3. ไทยมาตรฐาน หมายถึง ภาษาไทยที่ใช้ในภาคกลางในประเทศไทย และเป็นภาษาที่ใช้ในวงราชการและวงการศึกษา

4. ภาษาสุโขทัย หมายถึง ภาษาที่ใช้อยู่ในสมัยสุโขทัย ซึ่งปัจจุบันมีตัวเขียนปรากฏอยู่ในศิลาจารึกต่าง ๆ

<u>วิธีดำเนินการวิจัย</u>

ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากจารึกสมัยสุโขทัยที่ปริวรรตและพิมพ์เผยแพร่แล้ว จำนวน 21 หลัก

2. สำรวจหนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3. อ่านคำปริวรรตของจารึกสมัยสุโขทัยและรวบรวมข้อมูลเป็นหมวดหมู่

4. ศึกษาระบบเสียงภาษาสุโขทัยจากจารึกสุโขทัย และศึกษาระบบเสียงภาษาสุโขทัยที่มีผู้ได้ศึกษาไว้แล้ว อาทิ **Marvin Brown**

5. ศึกษาและวิเคราะห์ถึงความแตกต่างระหว่างเสียงในภาษาสุโขทัยกับเสียงในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันที่ปรากฏในความแตกต่างระหว่างอักขรวิธีในภาษาสุโขทัยกับอักขรวิธีในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน

6. เรียบเรียงผลการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อนำเสนอ

7. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

<u>ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ</u>

คาดว่าผู้ศึกษาและผู้สนใจจะได้รับความรู้เกี่ยวกับระบบเสียงในภาษาสุโขทัยและความแตกต่างระหว่างเสียงในภาษาสุโขทัยกับเสียงในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน ทั้งเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ ตามที่ปรากฏในความแตกต่างระหว่างอักขรวิธีในภาษาสุโขทัยกับอักขรวิธีในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน ซึ่งความแตกต่างนั้นมีหลายลักษณะ

บทที่ 2

หน่วยเสียงภาษาสุโขทัยจากจารึก

บทนี้เป็นการศึกษาเสียงพยัญชนะ เสียงสระ เสียงวรรณยุกต์ที่ใช้อยู่ในภาษาสมัยสุโขทัย โดยศึกษาและวิเคราะห์จากภาษาในศิลาจารึกสุโขทัย 21 หลัก

นอกจากการศึกษาเสียงในภาษาสุโขทัยจากจารึกแล้ว นักภาษาศาสตร์มีวิธีการศึกษาภาษาที่เรียกว่า "การเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติ" ซึ่งมีการสร้างภาษาโบราณ (Preto - Tai) ขึ้นมาโดยการเปรียบเทียบข้อมูลภาษาที่อยู่ในตระกูลเดียวกัน[1]

ภาษาไทโบราณ (Preto - Tai) หมายถึง ภาษาที่เกิดจากการเปรียบเทียบข้อมูลภาษาไทถิ่นต่าง ๆ เป็นภาษาที่อาจจะไม่มีตัวตนอยู่จริง ในเชิงทฤษฎีภาษาศาสตร์ภาษาไทโบราณ เป็นภาษาก่อนที่ภาษาไทจะแยกกันกลายเป็นภาษาไทถิ่นต่าง ๆ ที่ใช้เป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบ

เสียงในภาษาไทโบราณ

นักภาษาศาสตร์ภาษาไท 2 ท่านคือ Fang Kuei Li และ J.Marvin Brown ได้สร้างเสียงภาษาไทโบราณเอาไว้ซึ่งอาจกล่าวโดยย่อได้ดังนี้

เสียงภาษาไทโบราณของ Li

Li เลือกภาษาที่เป็นตัวแทนกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มของภาษาตระกูลไททั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ กลุ่มกลาง และกลุ่มเหนือ โดยเลือกภาษาไทย (ภาษาสยาม) เป็นตัวแทนกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ ภาษาจุงโจวเป็นตัวแทนกลุ่มกลาง ภาษาโป-อายเป็นตัวแทนกลุ่มเหนือ[2]

เสียงพยัญชนะเดี่ยว

Li ได้เสนอสร้างเสียงพยัญชนะเดี่ยวในภาษาไทโบราณไว้ดังนี้

*ʔb	*ʔd	*ʔy		
*p	*t	*c	*k	*ʔ
*ph	*th	*ch	*kh	
*b	*d	*ǰ	*g	
*hm	*hn	*hñ	*hŋ	
*m	*n	*ñ	*ŋ	
*f	*s		*x	*h
*v	*z		*ɣ	
*hw	*hl	*hr		
*w	*l	*r	*y	[3]

<u>เสียงพยัญชนะควบกล้ำ</u>

Li ได้เสนอสร้างเสียงพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทโบราณไว้ดังนี้

*pr	*tr	*kr
*pl	*tl	*kl - ?
	*thr	*khr
*phl (หรือ *phr)	*thl	*khl
*br		*gr
*ʔbl (หรือ *ʔbr)		
*bl	*dl - ?	*gl
		*xr
		*xl
*vr		*ɣr
		*ɣl
		*ŋr
*ml (หรือ *mr)	*nl - ?	
	*zl	[4]

<u>เสียงสระเดี่ยว</u>

ภาษาไทโบราณกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้(ภาษาสยาม) นั้น Li สร้างเสียงสระให้ความสั้นยาวของเสียงสระเป็นหน่วยเสียง ดังนั้นในกลุ่มนี้จึงมีสระเดี่ยว 12 เสียง

Li ได้เสนอสร้างเสียงสระเดี่ยวไทโบราณในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ไว้ดังนี้

	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	*i, *ii	*ɯ, *ɯɯ	*u, *uu
กลาง	*e, -	-, -	*o, -
ต่ำ	-, *ɛɛ	*a, *aa	-, *ɔɔ

5

<u>เสียงสระประสม</u>

Li เสนอสร้างเสียงสระประสมไว้ 2 ประเภทคือ

1. สระประสม 2 ตัว

Li ได้เสนอสร้างเสียงสระประสม 2 ตัวในภาษาไทโบราณไว้ดังนี้

*iə	*ɯə	*uə	*əi	*ei	*ɛi	*ai	*ɔi
*ie	*ɯe	*ue	*əɯ	*eɯ			
*iɛ	*ia	*ua	*əu	*eu	*ɛu	*au	
*i̭ɔ	*ie	*ue					
	*iɔ	*uɔ					
*iu	*ɯu	*uɯ					
*i̭e	*ɯe	*ṷə					
	*ɯ̭a	*ṷa					
*i̭ɛ	*ɯɔ	*ṷɔ					
	*ɯi	*uɯ					
		*ṷi					

6

2. สระประสม 3 ตัว

Li ได้เสนอสร้างเสียงสระประสม 3 ตัวในภาษาไทโบราณไว้ดังนี้

*i̯eu	*ɯ̯ai	*u̯əi
*iau		*uai
*iəu		*uəi [7]

เสียงวรรณยุกต์

Li ท่านสร้างเสียงวรรณยุกต์ไทโบราณเป็น 4 เสียงคือ A, B, C และ D วรรณยุกต์ A, B, C เกิดในพยางค์ที่ลงท้ายด้วยเสียงสระหรือเสียงพยัญชนะนาสิกได้แก่ /-m, -n, -ŋ/ ส่วนวรรณยุกต์ D เกิดในพยางค์ที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะกัก /-p, -t, -k/ เท่านั้น

Li ได้เสนอสร้างเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทโบราณไว้ดังนี้

คำเป็น			คำตาย
ไม่มีรูปวรรณยุกต์	ไม้เอก	ไม้โท	
A	B	C	D

[8]

Li เปรียบเทียบวรรณยุกต์ของภาษาถิ่นปัจจุบันปรากฏว่า ความก้องและไม่ก้องของเสียงพยัญชนะต้นมีอิทธิพลต่อวรรณยุกต์ในทุกถิ่นภาษา อาจสันนิษฐานได้ว่าวรรณยุกต์ภาษาไทโบราณนั้นมี 2 ประเภทคือพยัญชนะต้นเสียงไม่ก้อง A_1 B_1 C_1 D_1 กับ พยัญชนะต้นเสียงก้อง A_2 B_2 C_2 D_2 วรรณยุกต์ทั้ง 2 ประเภทนี้เป็นเพียงเสียงย่อยตราบเท่าที่พยัญชนะต้นยังคงเป็นเสียงก้องหรือไม่ก้อง เมื่อพยัญชนะเสียงก้องเริ่มเปลี่ยนเป็นเสียงไม่ก้องเสียงย่อยจึงกลายเป็นหน่วยเสียงอย่างเด่นชัด[9]

เสียงภาษาไทโบราณของ Brown

Brown สร้างระบบเสียงภาษาไทโบราณโดยใช้ข้อมูลจากภาษาไทย 7 ภาษา รวมทั้งสิ้น 60 ถิ่นภาษาย่อย ทั้ง 60 ถิ่นภาษานี้อยู่ในถิ่นต่าง ๆ ของประเทศไทยทั้งสิ้น ภาษาไทย 7 ภาษานั้นได้แก่ ฉาน ไทยเหนือ พวน ไทยกลาง ผู้ไทย ลาว และไทยใต้[10] ดังนั้นถิ่นที่ Brown ใช้ศึกษาภาษาจึงเป็นเสียงส่วนหนึ่งของกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ที่ Li ใช้ศึกษา

เสียงโบราณที่ Brown สร้างไว้มีดังนี้

เสียงพยัญชนะเดี่ยว

Brown ได้เสนอสร้างเสียงพยัญชนะเดี่ยวในภาษาไทโบราณไว้ดังนี้

*ʔm	*ʔn	*ʔñ		
*p	*t	*c	*k	*ʔ
*ph	*th	*ch	*kh	
*b	*d	*ǰ	*g	
*hm	*hn	*hñ	*hŋ	
*m	*n	*n	*ŋ	
*f	*s		*x	*h
*v	*z		*ɣ	
*hw	*hl	*hr		
*w	*l	*r		

[11]

เสียงพยัญชนะควบกล้ำ

Brown ได้เสนอสร้างเสียงพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทโบราณไว้ดังนี้

*pr	*tr	*kr
*pl		*kl
		*kw

*phl		*khl
		*khw
*br	*dr	*gr
*bl		*gl
		*gw
*ʔml		
*ml		

<u>เสียงสระเดี่ยว</u>

Brown กล่าวว่าสระเสียงสั้นกับสระเสียงยาวมีหน้าที่ต่างกันน้อยมาก ยกเว้นสระ /*a/ เดิมในภาษาไทยไม่มีสระเสียงยาว มีเพียงสระเดี่ยวกับสระประสม เช่น /*aa/ เป็นสระประสมเช่นเดียวกับ /*ia/, /*ua/ ฯลฯ[13]

Brown ได้เสนอสร้างเสียงสระเดี่ยวในภาษาไทโบราณไว้ดังนี้

	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	*i	*ɯ	*u
กลาง	*e	*ə	*o
ต่ำ		*a	

14

<u>เสียงสระประสม</u>

Brown ได้เสนอสร้างเสียงสระประสมในภาษาไทโบราณไว้ดังนี้

*ii	*ɯɯ	*uu
*ia	*ɯa	*ua
*ee	*əə	*oo
*ɛɛ		*ɔɔ
	*aa	

15

<u>เสียงวรรณยุกต์</u>

Brown สร้างเสียงวรรณยุกต์ไทโบราณมี 5 เสียง โดยใช้สัญลักษณ์ 0 1 2 3 และ 4 ซึ่งมีความหมายดังนี้

0 หมายถึง พยางค์ที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ และไม่ใช่พยางค์ที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะกัก เช่น หมา กิน คำ มา

1 หมายถึง พยางค์ที่มีรูปวรรณยุกต์ ่ กำกับ เช่น หนึ่ง อยู่ แม่

2 หมายถึง พยางค์ที่มีรูปวรรณยุกต์ ้ กำกับ (ภาษาสุโขทัยใช้ ๋) เช่น หญ้า กุ้ง ซื้อ

3 หมายถึง พยางค์ที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ มีสระเสียงยาว และลงท้ายด้วยเสียงพยัญชนะกัก เช่น หนวด ปีก มีด

4 หมายถึง พยางค์ที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ มีสระเสียงสั้น และลงท้ายด้วยเสียงพยัญชนะกัก เช่น เหล็ก เจ็ด พริก[16]

Brown ได้เสนอสร้างเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทโบราณไว้ดังนี้

ไม่มีรูปวรรณยุกต์	ไม้เอก	คำตาย สระเสียงยาว	ไม้โท	คำตาย สระเสียงสั้น
0	1	3	2	4

[17]

เสียงวรรณยุกต์ดังกล่าว ยึดการใช้รูปวรรณยุกต์ในภาษาเขียนเป็นหลัก เสียงวรรณยุกต์ 0, 1, 2 คือพยางค์คำเป็น เสียงวรรณยุกต์ 3, 4 คือพยางค์คำตาย

<u>เปรียบเทียบเสียงภาษาไทโบราณของ Li กับ Brown</u>

ภาษาไทโบราณที่ Brown สร้างขึ้นนั้นอาศัยข้อมูลจากภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทย 60 ถิ่นดังได้กล่าวมาแล้ว ส่วนภาษาไทโบราณกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ของ Li นั้นใช้ข้อมูลจากภาษาไทถิ่นต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศไทย ถึงแม้ข้อมูลของนักภาษาศาสตร์ทั้ง 2 ท่านนี้จะต่างกันแต่ระบบเสียงภาษาไทโบราณที่ท่านทั้ง 2

สร้างขึ้นมาก็มีความใกล้เคียงกันมากในเรื่องการสร้างระบบเสียง สิ่งที่ต่างกันมากที่สุด คือเสียงพยัญชนะควบกล้ำ Li สร้างเสียงพยัญชนะควบกล้ำมากกว่า Brown เพราะใช้ข้อมูลมากกว่าและในวงที่กว้างขวางกว่าโดยได้รวมเอาภาษาไทในสาขาเหนือและสาขากลางเข้าไว้ด้วย[18]

ภาษาไทโบราณของ Li มีความคล้ายคลึงและแตกต่างกับ Brown ดังนี้

<u>เสียงพยัญชนะเดี่ยว</u>

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบเสียงพยัญชนะเดี่ยวไทโบราณของ Li กับ Brown

ตัวอักษรปัจจุบัน	เสียงพยัญชนะโบราณของ Li[19]	เสียงพยัญชนะโบราณของ Brown[20]
ก	*k	*k
ข	*kh	*kh
ฃ	*x	*x
ค	*g	*g
ฅ	*ɣ	*ɣ
ง	*ŋ	*ŋ
หง	*hŋ	*hŋ
จ	*c	*c
ฉ	*ch	*ch
ช	*ǰ	*ǰ
ซ	*z	*z
ญ	*ñ	- *
หญ	*hñ	- *

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวอักษรปัจจุบัน	เสียงพยัญชนะโบราณของ Li	เสียงพยัญชนะโบราณของ Brown
ด	*?d	*?n *
ต	*t	*t
ถ	*th	*th
ท	*d	*d
น	*n	*n
หน	*hn	*hn
บ	*?b	*?m
ป	*p	*p
ผ	*ph	*ph
ฝ	*f	*f
พ	*b	*b
ฟ	*v	*v
ม	*m	*m
หม	*hm	*hm
ย	*y	*ñ *
หย	-	*hñ *
อย	*?y	*?ñ *
ร	*r	*r
หร	*hr	*hr
ล	*l	*l
หล	*hl	*hl

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวอักษรปัจจุบัน	เสียงพยัญชนะโบราณของ Li	เสียงพยัญชนะโบราณของ Brown
ว	*w	*w
หว	*hw	*hw
ส	*s	*s
ห	*h	*h
อ	*?	*?

เสียงพยัญชนะเดี่ยวภาษาไทโบราณของ **Li** กับ **Brown** มีความคล้ายคลึงกันมาก มีเสียงที่ต่างกันเพียง 7 เสียงคือ /ñ/ (Li แทนด้วย ญ, Brown แทนด้วย ย), /*hñ/ (Li แทนด้วย หญ, Brown แทนด้วย หย) /*?d/ กับ /*?n/ (ด), /*?b/ กับ /?m/ (บ), /*y/ กับ /*ñ/ (ย), /*hñ/ (หย) และ /*?y/ กับ /*?ñ/ (อย) ซึ่งท่านทั้ง 2 ได้ให้เหตุผลถึงที่มาในการสร้างเสียงโบราณนั้น ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

เสียงพยัญชนะเดี่ยวที่ต่างกัน

- เสียง /*ñ/ (ญ), /*y/ (ย) กับ /*ñ/ (ญ)

เสียงพยัญชนะเดี่ยวโบราณของ Li กับ Brown ที่ต่างกัน 2 เสียงนี้ ควรอธิบายควบคู่กันได้เพราะมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก กล่าวคือ เสียง /*ñ/ หมายถึงเสียงที่แทนด้วยอักษร ญ เป็นเสียงนาสิก เพดานแข็งหรือหน้าเพดานแข็ง ยังคงมีใช้อยู่ในภาษาไทดำ ไทขาว ไทอาหม ฯลฯ ในภาษากลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ คำที่มีพยัญชนะต้นเสียงนี้มีวรรณยุกต์ประเภท 2 แสดงว่าเดิมเสียงนี้เคยเป็นเสียงก้อง[21]

Li สร้างเสียง /*ñ/ ตามข้อมูลที่พบในถิ่นต่าง ๆ ดังกล่าวซึ่งเป็นภาษาไทยนอกประเทศทั้งสิ้น (ข้อมูลคำของ Brown ไม่รวมถึงภาษาไทนอกประเทศไทย) และเพื่อไม่ให้ซ้ำกับเสียง /*y/ ภาษาไทยใช้อักษรพิเศษ ญ แทนเสียง /*ñ/ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เขียนคำยืมจากภาษาอินเดียโบราณ (บาลี-สันสกฤต) หรือภาษาอื่น ๆ ส่วนอักษร ย โดยทั่วไปใช้เขียนคำภาษาไทยแท้ที่มีเสียงโบราณ /*ñ/ เสียง /*y/ หมายถึงเสียงกึ่งสระเพดานแข็ง แทนด้วยอักษร ย ซึ่งใช้เขียนคำที่เป็นภาษาไทยแท้[22]

ส่วน Brown สร้างเสียง /*ñ/ แทนด้วยอักษร ย[23] เช่นคำว่า ยัง ไย (ต้นไม้ชนิดหนึ่ง) ยิน ยม (ต้นไม้ชนิดหนึ่ง) ย้อม ยิ้ม ยืด[24] ปัจจุบันในถิ่นต่าง ๆ ที่ Brown ศึกษาได้เปลี่ยนเสียง /*ñ/ เป็น /y/ เช่น ไทฉาน ไทกลาง และไทยใต้[25] มีเฉพาะภาษาเชียงราย และลาว (อ.ธวัชบุรี) ที่ยังเป็น /*ñ/ อยู่บ้าง[26]

Brown ไม่ได้สร้างเสียงที่แทนด้วยอักษร ญ สันนิษฐานว่าไม่มีคำที่เขียนด้วยอักษร ญ ในข้อมูลคำไทยแท้ที่ Brown ใช้ศึกษาเพราะอักษร ญ ใช้เขียนคำยืมดังที่ Li กล่าวไว้

- เสียง /*hñ/(หญ), /*hñ/(หย)

Li สร้างเสียงนาสิก ไม่ก้อง เพดานแข็ง หรือหน้าเพดานแข็งนี้ มีอยู่ในถิ่นต่าง ๆ เช่นเดียวกับ /*ñ/ แต่เสียงวรรณยุกต์เป็นแบบที่ 1[27] แทนเสียงนี้ด้วยอักษร หญ แต่โดยทั่วไปอาจเขียนด้วย หย หรือ ย คำที่มีเสียงนี้เช่น หญ้า ใหญ่ หยาบ หญิง เหยื่อ[28]

Brown สร้างเสียง /*hñ/ ซึ่งแทนด้วยอักษร หย คำที่มีเสียงนี้ได้แก่ เหยียก[29]

- เสียง /*ʔy/ (อย) กับ /*ʔñ/ (อย)

Li และ Brown สร้างเสียงแทนอักษร อย โดยให้เสียงแรกเป็นเสียง /*ʔ/ เหมือนกัน แต่เสียงที่ 2 ต่างกันโดยให้เหตุผลดังนี้

Li กล่าวว่า /*ʔy/ ยังมีอยู่ในภาษาไทหลายถิ่นเช่น ภาษาวูมิง และใน

การสะกดภาษาไทยบางคำยังมีรูป อย แสดงว่าการออกเสียง /*ʔy/ ยังคงอยู่จนกระทั่งภาษาไทยมีภาษาเขียน[30] คำที่เคยมีเสียงโบราณ /*ʔy/ เช่น ยา หย่า อยาก เหยียบ ย่ำ ยาง[31]

Brown สร้างเสียง /*ʔñ/ แทนอักษร อย เช่น ยืม อย่า หยิบ ฯลฯ[32] และกล่าวว่าเสียง /*ʔñ/ เปลี่ยนเป็น /y/ ในทุกถิ่น[33]

แม้ท่านทั้ง 2 จะสร้างเสียงที่ 2 ต่างกัน แต่ /*ʔy/ กับ /*ʔñ/ ต่างก็ผันเสียงวรรณยุกต์แบบที่ 1 เหมือนกันเพราะอิทธิพลของเสียงกอหอยนำ /*ʔ/

- เสียง /*ʔd/ กับ /*ʔn/ (ด)

Li อธิบายว่าเสียง /*ʔd/ เป็นเสียงที่มีเสียงกอหอยนำในภาษาวูมิง และเป็น /*d/ ในภาษาถิ่นส่วนใหญ่ ปกติคำที่มีพยัญชนะต้นนี้จะผันเสียงวรรณยุกต์แบบที่ 1 คำที่มีเสียงโบราณ /*ʔd/ เช่น ด่า ด้าย ได้ ด้าม เด็ก เดียว ดม ฯลฯ[34]

Brown แทนอักษร ด ด้วยเสียงโบราณ /*ʔn/ เช่นด่า ได แดก[35] เสียง /*ʔn/ เปลี่ยนเป็น /d/ ในภาษาทุกถิ่นยกเว้น ไทยขาวซึ่งเป็น /l/[36]

แม้ว่า Li สร้างเป็นเสียง /*ʔd/ Brown สร้างเป็น /*ʔn/ แต่ทั้ง 2 เสียงยังคงผันเสียงวรรณยุกต์แบบที่ 1 เหมือนกันเพราะอิทธิพลของเสียงกอหอย/*ʔ/นำ

- เสียง /*ʔb/ กับ /*ʔm/ (บ)

Li กล่าวว่าเสียงนี้ยังมีในภาษาไทบางถิ่นเช่น วูมิง คำที่มีพยัญชนะต้นเสียงนี้จะมีวรรณยุกต์แบบที่ 1 ภาษาไทยมาตรฐานกลายเป็นเสียงก้อง /b/ จากคำเก่าแก่ในภาษามอญที่ยืมจากไทยยังคงเป็นเสียง /ʔm/ เช่น เบื่อ บ่อ แสดงว่าเสียง /*ʔ/มีอิทธิพลมากในช่วงที่มอญยืมคำนี้ไปใช้ เหตุที่สร้างเสียงไม่ก้อง /*ʔb/ เพราะถึงแม้ว่าเสียง /*ʔ/ จะหายไปแล้วแต่เสียง /*ʔ/ ยังมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของวรรณยุกต์ Li ไม่สร้างเสียง /*ʔm/ เพราะจะซ้ำกับเสียง /hm/ คำที่มีเสียงโบราณ /*ʔb/ เช่น บ่า ใบ บ้าน บ้าง แบก บน[37]

Brown สร้างเสียง /*ʔm/ แทนอักษร บ เช่น บ้าง -บู(ลบู) บอก[38]

เสียง /*?b/ และ /*?m/ ต่างก็มีเสียงวรรณยุกต์แบบที่ 1 เหมือนกัน เพราะอิทธิพลเสียง /*?/ ที่นำอยู่

<u>เสียงพยัญชนะควบกล้ำ</u>

เสียงพยัญชนะควบกล้ำไทโบราณที่ Li สร้างมีมากมาย บางเสียงไม่มีในภาษาปัจจุบันและไม่สามารถเทียบกับตัวอักษรปัจจุบันได้ ในที่นี้จะเรียงตามตัวอักษรปัจจุบันเพื่อความสะดวกในการค้นโดยยึดเสียงโบราณของ Li เป็นแนว ส่วนของ Brown นั้น เสียงโบราณสามารถเทียบกับตัวอักษรปัจจุบันได้ หากเสียงใดที่ Li สร้างเหมือน Brown แต่แทนด้วยอักษรต่างกันจะใส่ (_) ตัวอักษรไว้ท้ายเสียงโบราณของ Brown

เสียงพยัญชนะควบกล้ำของ Li และ Brown ต่างกันและคล้ายกันดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบพยัญชนะควบกล้ำไทโบราณของ Li กับ Brown

ตัวอักษรปัจจุบัน	เสียงพยัญชนะไทโบราณของ Li[39]	เสียงพยัญชนะไทโบราณของ Brown[40]
กร, กล	*kr	*kr *
กล	*kl-?	*kl *
-	-	*kw (กว) *
ข	*khr	- *
ข	*khl	*khl (ขล) *
-	-	*khw (ขว) *
กร	*gr	*gr *
คร	*ɣr	- *
กล	*gl	*gl *
-	-	*gw (คว) *
คร, คล	*ɣl	- *

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวอักษรปัจจุบัน	เสียงพยัญชนะไทโบราณ ของ Li	เสียงพยัญชนะไทโบราณ ของ Brown
ง	*ŋr	- *
ก	*?bl, *?br	- *
ต	*tr	*tr (ตร) *
ต	*tl	- *
ก	*pr	*pr (ปร) *
ถ	*thl	- *
ปล	*pl	*pl
ผ	*phl, phr	*phl (ผล) *
พร	*br	*br
พร	*vr	- *
พล	*bl	*bl
มล,มร,ม,ล	*ml, *mr	*ml, *?ml
ร	*dr	*dr (ทร) *
ล	*zl	- *
ล	*dl-?	- *
ล	*nl-?	- *
ห	*xr	- *
ห	*thr	- *
หล	*xl	- *

เสียงพยัญชนะควบกล้ำที่ต่างกัน

Li สร้างเสียงพยัญชนะควบกล้ำไว้มากกว่า Brown และมีเสียงที่ต่างกันดังนี้

- เสียงริมฝีปาก - เพดานอ่อน (Labio - velars) /*kw/(กว),/*khw/ (ขว), /*gw/ (กว)

Li สร้างเสียงโบราณ /*kw/ (กว), /*khw/(ขว), /gw/ (กว) รวมทั้งเสียง /*ŋr/ (ว,ง), /*xw/ (ฃว) และ /*ɣw/ (ฅว) แต่กล่าวว่ายากที่จะตัดสินว่าเสียงเหล่านี้เป็นหน่วยเสียงเดียวหรือ 2 หน่วยเสียง[41]

ส่วน Brown สร้างเสียง /*kw/ /*khw/ /*gw/ เป็นพยัญชนะควบกล้ำ[42]

- เสียงพยัญชนะควบกล้ำโบราณที่เปลี่ยนเป็นพยัญชนะเดี่ยวปัจจุบัน

Li กล่าวว่าพยัญชนะเดี่ยวปัจจุบันหลายเสียงเปลี่ยนแปลงมาจากเสียงควบกล้ำไทโบราณโดยที่บางคำไม่เหลือร่องรอยให้เห็นแม้แต่ในภาษาเขียน

เสียงพยัญชนะควบกล้ำไทโบราณของ Li ที่เปลี่ยนเป็นเสียงพยัญชนะเดี่ยวในปัจจุบันมีดังนี้

<u>เสียงโบราณของ Li</u>	<u>ตัวอย่างคำปัจจุบัน</u>
/*khr/	ข่าง ไข่
/*khl/	ขัง แข็ง
/* r/	งา เงา
/*?bl/,/*?br/	ดาย ด่าง
/*tr/	ตา ตาย
/*tl/	ตัก เต็ม
/*pr/	ตาก แตก
/*thl/	ถ้า(คอย) ไถ
/*phl/,/*phr/	ผา ผ้าย

เสียงโบราณของ Li	ตัวอย่างคำปัจจุบัน	
/*dr/	ราก เรือ	
/*zl/	เลี้ยง	
/*dl/-?	ลัก ลาก	
/*nl/-?	เล่า น้ำ	
/*xr/	ห่า(ฝน) หา	
/*thr/	หาม หาง	43

Brown ไม่ได้สร้างเสียงพยัญชนะควบกล้ำ /*khr/ /*ɣr/ /*?bl/ หรือ /*?br/ /*thl/ /*dr/ /*zl/ /*dl/-? /*nl/-? /*xr/ และ /*thr/ ท่านสร้างเสียง /*khl/ /*tr/ /*pr/ /*phl/ ซึ่งตรงกับคำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน

เสียงพยัญชนะควบกล้ำไทโบราณที่ Brown สร้างและยังมีอยู่จนปัจจุบันมีดังนี้

เสียงโบราณของ Brown	ตัวอย่างคำปัจจุบัน	
/*khl/	โขลง	
/*tr/	ตรา	
/*pr/	ปรับ	
/*phl/	ผลาญ	44

- เสียงที่สร้างเหมือนกันแต่แทนด้วยอักษรต่างกัน เสียง /kr/ ของ Li หมายถึงคำที่ปัจจุบันแทนด้วยอักษร กร, กล เช่น กรง ใกล้[45] ส่วน Brown หมายถึง คำที่ปัจจุบันแทนด้วยอักษร กร เช่น กรน[46]

- เสียงที่ Li สร้าง แต่ Brown ไม่สร้าง

เสียงพยัญชนะควบกล้ำไทโบราณที่ Li สร้าง แต่ Brown ไม่สร้างมีดังนี้

เสียงโบราณของ Li	ตัวอย่างคำปัจจุบัน
/*ɤr/	กราม
/*ɤl/	กร่อม คลอน
/*vr/	พร้า พร้อม พรุ่ง
/*xl/	หล่ม หล้า หลาน หลับ เหล็ก [47]

เสียงสระเดี่ยว

Li สร้างเสียงสระเดี่ยวไทโบราณไว้ 2 ระบบ ระบบหนึ่งเป็นสระของภาษาไทโบราณของภาษาไททั้ง 3 สาขา ในระบบนี้ สระเสียงสั้น สระเสียงยาวไม่ต่างกัน อีกระบบหนึ่งเป็นสระของภาษาไทโบราณกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ในระบบนี้สระสั้น-ยาวแตกต่างกัน ส่วน Brown กล่าวว่า สระเสียงสั้น กับเสียงยาวมีหน้าที่ต่างกันน้อยมาก ยกเว้นสระ /*a/ สระไทโบราณมีแต่สระเดี่ยวเสียงสั้น ส่วนสระเดี่ยวเสียงยาวเป็นสระประสมระหว่างสระเสียงสั้น 2 หน่วยเสียงดังกล่าวมาแล้ว ในที่นี้จะเปรียบเทียบเสียงสระเดี่ยวโดยถือของ Li เป็นเกณฑ์ให้สระเดี่ยวเสียงยาวของ Brown เป็นสระเดี่ยว

เสียงสระเดี่ยวของ Li และ Brown เหมือนและต่างกันดังนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบเสียงสระเดี่ยวไทโบราณของ Li กับ Brown

ตัวอักษรปัจจุบัน	เสียงสระไทโบราณของ Li[48]	เสียงสระไทโบราณของ Brown[49]
อิ	*i	*i
อี	*ii	*ii
เอะ	*e	*e
เอ	-	*ee
แอะ	-	-
แอ	*ɛɛ	*ɛɛ

ตัวอักษรปัจจุบัน	เสียงสระไทโบราณของ Li	เสียงสระไทโบราณของ Brown
อึ	*ɯ	*ɯ
อือ	*ɯ	*ɯɯ
เออะ	–	*ə
เออ	–	*əə
อะ	*a	*a
อา	*aa	*aa
อุ	*u	*u
อู	*uu	*uu
โอะ	*o	*o
โอ	–	*oo
เอาะ	–	–
ออ	*ɔɔ	*ɔɔ

เสียงสระเดี่ยวที่ต่างกัน

มีเสียงสระเดี่ยวไทโบราณที่ Brown สร้างแต่ Li ไม่สร้างอยู่ 4 เสียง ได้แก่ สระเสียงสั้น 1 เสียงคือ /*ə/ (เออะ) สระเสียงยาว 3 เสียงคือ /*ee/ (เอ) /*əə/ (เออ) และ /*oo/ (โอ) เช่น เงิน เมฆ เปิด โค้ง ตามลำดับ[50]

เสียงสระประสม

Li สร้างสระประสม 2 เสียงไว้มากมาย ส่วน Brown สร้างไว้ตรงกับเพียง 3 เสียงได้แก่ /*ia/ /*ɯa/ /*ua/ เช่น เขียน เกลือ หัว[51] ตามลำดับ สระประสมของ Li เหล่านั้นได้กลายเป็นสระเดี่ยวหรือเปลี่ยนเป็นเสียงสระประสมอื่น ๆ ในภาษาไทยปัจจุบัน

สระประสม 3 เสียงนั้น Li สร้างไว้ 7 เสียงได้เปลี่ยนเป็นเสียงอื่น ๆ ในภาษาไทยปัจจุบัน ส่วน Brown ไม่สร้างเสียงประเภทนี้เลย

เสียงวรรณยุกต์

Li สร้างเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทโบราณ 4 เสียง คือ A B C และ D โดยวรรณยุกต์ DL (คำตายสระเสียงยาว) กับ DS (คำตายสระเสียงสั้น) ยังเป็นเพียงเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน[52]

Brown สร้างเสียงวรรณยุกต์ 5 เสียง โดยใช้สัญลักษณ์ 0 1 2 3 4 และแยกคำตายสระเสียงยาวกับคำตายสระเสียงสั้นเป็นหน่วยเสียงโดยเด็ดขาด[53]

หน่วยเสียงภาษาสุโขทัยจากตัวเขียนในศิลาจารึก

พ่อขุนรามคำแหงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1826 อาณาจักรสุโขทัยจึงมีอักษรไทยใช้ อักษรไทยที่ยังปรากฏอยู่ในภาษาเขียนในศิลาจารึก 21 หลัก มีพยัญชนะ 41 ตัว สระ 16 ตัว วรรณยุกต์ 2 รูป

จากการเปรียบเทียบภาษาเขียนสุโขทัยกับเสียงไทโบราณของ Li และ Brown พบว่า มีความคล้ายคลึงกันมาก และในการสร้างเสียงภาษาไทโบราณของท่านทั้ง 2 ก็ได้อ้างถึงภาษาเขียนสมัยสุโขทัยด้วย ดังนั้นจึงใช้เสียงโบราณอธิบายเสียงในสมัยสุโขทัยได้ดังนี้

เสียงพยัญชนะเดี่ยว

จากศิลาจารึกสมัยสุโขทัย 21 หลัก พบว่ามีเสียงพยัญชนะเดี่ยวดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบเสียงพยัญชนะเดี่ยวในภาษาสุโขทัยกับเสียงโบราณ

ตัวเขียนจากจารึกสุโขทัย	เสียงไทโบราณของ Li[54]	เสียงไทโบราณของ Brown[55]	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน[56]	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
(ก)	*k	*k	k	กู	กู	1-1-4
(ข)	*kh	*kh	kh	ขี่	ขี่	1-1-7
(ฃ)	*x	*x	kh *	ฃุน	ขุน	1-1-18
(ค)	*g	*g	kh *	คน	คน	1-4-20
(ฅ)	*ɣ	*ɣ	kh *	ฅน	คน	11-2-28
(ฆ)	*g	*g	kh *	สงงฆราช	สังฆราช	1-2-29
(ง)	*ŋ	*ŋ	ŋ	เงือน	เงิน	1-1-29
(จ)	*c	*c	c	จาก	จาก	1-1-3
(ฉ)	*ch	*ch	ch	ฉอด	ฉอด	1-1-4
(ช)	*ǰ	*ǰ	ch	ชาย	ชาย	1-1-2
(ซ)	*z	*z	s *	ซ้าย	ซ้าย	1-1-5
(ฌ)	*ǰ	*ǰ	ch *	มฌิมเทส	มฌิมเทศ	2-2-36
(ญ)	*ñ	-	y *	ญีน	ยืน	1-2-1
(ฎ)	*ʔd	*ʔn	d *	ฎ่งง	ดั้ง	1-1-17
(ฏ)	*t	*t	t	แฏ่	แต่	1-2-17
(ฐ)	*th	*th	th	อฐฐารส	อัฐฐารศ	1-2-24
(ณ)	*n	*n	n	ณ่งง	นั่ง	1-3-15
(ด)	*ʔd	*ʔn	d *	ดยว	เดียว	1-1-2
(ต)	*t	*t	t	ตู	ตู	1-1-2
(ถ)	*th	*th	th	ถ้อย	ถ้อย	1-1-33

ตัวเขียนจากจารึกสุโขทัย	เสียงไทโบราณของ Li	เสียงไทโบราณของ Brown	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
(ท)	*d	*d	th *	ท๋อง	ท้อง	1-1-2
(ธ)	*d	*d	th *	ธาตุ	ธาตุ	38-1-13
(น)	*n	*n	n	นาง	นาง	1-1-1
(บ)	*ʔb	*ʔm	b *	บ๋าน	บ้าน	1-2-35
(ป)	*p	*p	p	ไป	ไป	1-3-21
(ผ)	*ph	*ph	ph	เผืออ	เผือ	1-1-2
(ฝ)	*f	*f	f	ฝูง	ฝูง	1-3-15
(พ)	*b	*b	ph *	พ่	พ่อ	1-1-1
(ฟ)	*v	*v	f *	ฟ๋า	ฟ้า	1-4-3
(ภ)	*b	*b	ph *	สอรภังคเถร	สรภังคเถร	93-1-25
(ม)	*m	*m	m	เมือ	เมื่อ	2-1-4
(ย)	*y	*ñ	y *	ยียบ	เยียบ	1-1-23
(ร)	*r	*r	r	รบ	รบ	1-1-4
(ล)	*l	*l	l	ล๋อม	ล้อม	1-4-7
(ว)	*w	*w	w	วยง	เวียง	1-4-7
(ศ)	*s	*s	s	ศู่	ศู่	1-1-28
(ษ)	*s	*s	s	พรนษา	พรรษา	1-2-12
(ส)	*s	*s	s	เสือง	เสือง	1-1-1
(ห)	*h	*h	h	หวว	หัว	1-1-5
(ฬ)	*l	*l	l	เอาฬาร	โอฬาร	38-1-14
(อ)	*ʔ	*ʔ	ʔ	อ๋าย	อ้าย	1-1-3

เสียงพยัญชนะเดี่ยวในภาษาสุโขทัยที่ปรากฏเป็นตัวเขียนในศิลาจารึกนั้นมีทั้งสิ้น 28 เสียง อักษร ฎ (ฎ) กับ ด (ด) และ บ (บ) นั้น ตัวเขียนมิได้แสดงร่องรอยของเสียง /ʔ/ นำอย่างเสียงโบราณ สันนิษฐานว่าเสียงทั้ง 2 ได้เปลี่ยนเป็นเสียงก้อง /d/ และ /b/ ก่อนสมัยสุโขทัยแล้ว

นอกจากนี้ยังมีพยัญชนะที่เขียนด้วยอักษร 2 ตัว แต่ถือว่าเป็นเสียงเดี่ยวอีก 7 เสียง ได้แก่เสียงดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบเสียงพยัญชนะเดี่ยวในภาษาสุโขทัยกับเสียงโบราณ

ตัวเขียนจากจารึกสุโขทัย	เสียงไทโบราณของ Li[57]	เสียงไทโบราณของ Brown[58]	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน[59]	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน
หง (หง)	hŋ	hŋ	ŋ	เหงา	เหง้า 106-1-25
หญ (หญ)	hñ	-	y	ใหญ่	ใหญ่ 1-3-3
หน (หน)	hn	hn	n	หนา	หนา 11-1-9
หม (หม)	hm	hm	m	หมา	หมา 2-2-16
อย (อย)	ʔy	ʔn	y	อยัง	ยัง 8-3-11
หล (หล)	hl	hl	l	หลาย	หลาย 2-1-94
หว (หว)	hw	hw	w	ไหว่	ไหว้ 1-3-8

จากการเปรียบเทียบเสียงในภาษาไทโบราณและเสียงในภาษาสุโขทัยกับเสียงในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันแสดงให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะเดี่ยวในภาษาสุโขทัยหลายเสียง บางเสียงไม่เหลือร่องรอยในภาษาเขียนไทยปัจจุบัน แต่บางเสียงยังมีร่องรอยอยู่

นอกจากจะพบความแตกต่างระหว่างเสียงภาษาสุโขทัยกับภาษาไทยมาตรฐาน

ปัจจุบันเสียงพยัญชนะเดี่ยวในภาษาสุโขทัยมีลักษณะพิเศษที่เกี่ยวกับการใช้รูปพยัญชนะแทนเสียง และที่มาของคำเหล่านั้นด้วย ดังนี้

ลักษณะพิเศษของเสียงพยัญชนะเดี่ยวภาษาสุโขทัย

1. เสียงบางเสียงใช้อักษรแทนเสียงได้หลายรูปคือ

/g/ แทนด้วยอักษร ค ฆ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ค๋า	ค้า	1-1-20
คน	คน	5-1-34
สงฆราช	สังฆราช	5-2-21
ธรฺมฺมโฆส	ธรรมโฆส	9-3-17
ทยรฆ	เทียรฆ	106-3-23

ฯลฯ

/J/ แทนด้วยอักษร ช ฌ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ชาย	ชาย	1-1-2
ช๋าง	ช้าง	1-3-19
มฌิมเทส	มัชฌิมเทศ	2-2-36

ฯลฯ

/th/ แทนด้วยอักษร ถ ฐ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
เถร	เถร	62-1-9
กถิน	กฐิน	1-2-13
อฏฐารศ	อัฏฐารศ	1-2-24

ฯลฯ

/n/ แทนด้วยอักษร น ณ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
นาง	นาง	1-1-1
น่ำ	น้ำ	2-1-6
ณง่ง	นั่ง	1-3-15
มุณี	มุนี	2-1-5

ฯลฯ

/t/ แทนด้วยอักษร ต ฏ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ตวนน	ตะวัน	1-2-33
ตวง	ตวง	1-1-30
แฏ่ง	แฏ่ง	1-3-19
แฏ่	แต่	1-2-17

ฯลฯ

/d/ แทนด้วยอักษร ด ฎ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ดยว	เดี่ยว	1-1-2
ดี	ดี	1-1-18
ฎง่ง	ดั่ง	1-1-17
ปิฎก	ปิฎก	5-1-5

ฯลฯ

/d/ แทนด้วยอักษร ท ธ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ทอง	ทอง	1-3-20
ทิส	ทิศ	3-1-5
สรธา	ศรัทธา	1-2-12
ธรมม	ธรรม	1-3-15

ฯลฯ

/b/ แทนด้วยอักษร พ ภ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
พรญา	พระยา	3-1-2
พุ่น	พุ้น	3-1-9
ภิกสุ	ภิกษุ	5-3-35

ฯลฯ

/l/ แทนด้วยอักษร ล ฬ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
แลว	แล้ว	49-1-13
ลูก	ลูก	62-1-3
เอาฬาร	โอฬาร	38-1-14

ฯลฯ

/s/ แทนด้วยอักษร ส ศ ษ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
เสือง	เสือง	1-1-1
สาม	สาม	1-1-2
สู่	สู่	1-1-28

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ศี่	สี่	1-2-8
ศกราช	ศักราช	3-1-1
พรนษา	พรรษา	1-2-12

ฯลฯ

อักษรในแต่ละกลุ่มมีเสียงเหมือนกันแต่อักษร ค ช ถ น ต ก ห พ ล ส มักใช้เขียนคำไทยแท้เช่น ค้า ช้าง นาง ตวง เดียว ดี ทอง ฟู้น ลูก แล้ว เลือง สาม ฯลฯ ส่วนอักษร ฆ ฌ ฐ ฌ ฎ ฏ ธ ภ ฬ ศ และ ษ มักใช้เขียนคำยืมซึ่งส่วนใหญ่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต เช่น สังฆราช มัธฌิมเทศ อัฏฐารศ มุนี ปิฎก ศรัทธา ธรรม ภิกษุ โอฬาร ศักราช พรรษา ฯลฯ แสดงให้เห็นว่าสมัยสุโขทัยมีอักษร 2 กลุ่มซึ่งใช้เขียนเสียงเดียวกัน กลุ่มหนึ่งใช้เขียนคำไทยแท้ อีกกลุ่มหนึ่งใช้เขียนคำยืม เพื่อให้รู้ว่าเดิมเสียงนี้ หรือคำนี้มาจากภาษาอื่น

2. มีเสียง 2 ชุดซึ่งมีฐานกรณ์ที่เกิดเสียงเหมือนกัน แต่คุณสมบัติของเสียงต่างกันคือ

2.1 เสียงไม่ก้องที่ปัจจุบันเรียกอักษรสูง ได้แก่ /kh/ (ข) /x/ (ฃ) /ch/ (ฉ) /th/ (ถ) /ph/ (ผ) /f/ (ฝ) /s/ (ส) และพยัญชนะที่มีเสียงไม่ก้อง /h/ หรือ /ʔ/ นำได้แก่ /hŋ/ (หง) /hñ/ (หญ) /hn/ (หน) /hm/ (หม) /hl/ (หล) /hw/ (หว) /ʔy/ (อย) พยัญชนะกลุ่มนี้ผันเสียงวรรณยุกต์แบบที่ 1

2.2 เสียงก้องที่ปัจจุบันเรียกอักษรต่ำ ได้แก่ /g/ (ค) /ɣ/ (ฅ) /ǰ/ (ช) /d/ (ท) /b/ (พ) /v/ (ฟ) /z/ (ซ) พยัญชนะทั้ง 7 เสียงนี้ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียงไม่ก้อง ยังมีอักษรต่ำอีกกลุ่มหนึ่งที่ยังคงเป็นเสียงก้องอยู่ได้แก่ /ŋ/ (ง) /ñ/ (ญ) /n/ (น) /m/ (ม) /y/ (ย) /r/ (ร) /l/ (ล) /w/ (ว) พยัญชนะในข้อ 2.2 นี้ผันเสียงวรรณยุกต์แบบที่ 2

<u>เสียงพยัญชนะเดี่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป</u>

จากการศึกษาเสียงพยัญชนะภาษาสุโขทัยโดยอาศัยแนวเทียบจากเสียงพยัญชนะไทโบราณของ Fang Kuei Li และ J.Marvin Brown พบว่า มีเสียงพยัญชนะอยู่กลุ่มหนึ่งที่มีคุณสมบัติของเสียงต่างกับปัจจุบันคือ /x/ (ฃ) /ɣ/ (ฅ) /g/ (ค) /ǰ/ (ช) /z/ (ซ) /ñ/ (ญ) /hñ/ (หญ) /ʔy/ (อย) /d/ (ท) /b/ (พ) /v/ (ฟ) ความแตกต่างเป็นไปใน 4 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียงก้อง ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียงไม่ก้องได้แก่ /ɣ/ (ค) /g/ (ค) /ǰ/ (ช) /z/ (ซ) /d/ (ท) /v/ (ฟ) /b/ (พ)

2. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียงเสียดแทรกภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียงกักได้แก่ /x/ (ฃ)

3. ภาษาสุโขทัยทิ้งเสียงนาสิก ได้แก่ /ñ/ (ญ)

4. ภาษาสุโขทัยทิ้งเสียงไม่ก้อง /h/ และ /ʔ/ ที่นำอยู่ได้แก่ /hŋ/ (หง) /hn/ (หน) /hm/ (หม) /hl/ (หล) /hw/ (หว) /hñ/ (หญ) /ʔy/ (อย)

นอกจากนี้มีเสียงภาษาสุโขทัยที่ต่างกับไทโบราณ 2 เสียงคือ /ʔd/ (ด) และ /ʔb/ (บ) ซึ่งเสียง /ʔ/ ยังมีอิทธิพลในการผันวรรณยุกต์จนปัจจุบัน อาจอธิบายร่องรอยและความเปลี่ยนแปลงของเสียงทั้ง 18 เสียงดังกล่าวได้ดังนี้

- เสียง /x/ (ฃ)

มักแทนเสียงนี้ด้วยอักษร ฃ (ในบางครั้งอาจใช้ ข) หมายถึง เสียงเสียดแทรกไม่ก้อง มีฐานกรณ์ที่โคนลิ้น ปัจจุบันเสียงนี้ยังมีอยู่ในถิ่นไทลื้อ และไทขาว พบในคำที่ไม่เปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์จากประเภทที่ 1 เป็นประเภทที่ 2 เสียง /x/ นี้รวมกับเสียงไทโบราณ /kh/ ในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้[60]

จารึกสุโขทัยมีอักษร 2 ตัวคือ อักษรธรรมดาตรงกับเสียงอินเดียโบราณ /kh/ (ใช้อักษร ข) ส่วนเสียง /x/ ตรงกับไทลื้อและไทขาว (ใช้อักษร ฃ)[61]

จากการศึกษาจารึกสุโขทัยพบว่ามีการใช้พยัญชนะต้นปะปนกันคือ คำ ๆ เดียวกัน

บางที่สะกดด้วย ฃ ในบางที่ใช้ ข และไม่มีหลักการใช้ที่แน่นอนดังตัวอย่าง

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย		ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ฃิน	/*x/(Li,209)	ขึ้น	2-1-56
ขึ้น			1-3-21
เฃ้า	/*x/(Li,208)	เข้า	2-1-19
เข้า			1-2-22
เขา		เขา	1-3-9
เฃา			1-3-6
ฃุน	/*x/(brown,222)	ขุน	107-1-8
ขุน			1-1-4

การใช้พยัญชนะต้นปะปนกันนี้ แสดงให้เห็นว่าเสียง /x/ กำลังมีการเปลี่ยนแปลงเสียงโดยการรวมเสียงกับ /kh/

- เสียง /ɣ/ (ฅ)

มักแทนด้วยอักษร ฅ (ในบางครั้งอาจใช้ ค หรือ ฃ) หมายถึง เสียงเสียดแทรก ก้อง ฐานกรณ์อยู่โคนลิ้นเพดานอ่อน เสียงนี้รวมกับเสียงไทโบราณ /*g/ ในหลายถิ่นเช่น ไท ลาว[62]

จารึกสุโขทัยใช้รูปพยัญชนะปะปนกันระหว่าง ฅ กับ ค ดังตัวอย่าง

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย		ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
คน	/*ɣ/(Li,215)	คน	2-2-32
ฅน			2-2-2
คำ	/*ɣ/(Brown,222)	คำ(ทอง)	62-2-33
ฅำ			1-1-23
คำ	/*ɣ/(Brown,222)	ค่ำ	49-1-3
คำ			2-1-47

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย		ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
คืน	/*ɣ/ (Brown,222)	คืน	2-2-41
ฅืน			2-2-30
ขืน			38-1-30

ฯลฯ

การใช้รูปพยัญชนะปะปนกัน แสดงให้เห็นสภาพที่ภาษากำลังเปลี่ยนแปลงเสียง /ɣ/ เป็น /g/ ทั้ง Li และ Brown เชื่อว่า คำเหล่านี้น่าจะมาจากเสียงโบราณ /*ɣ/ ซึ่งตรงกับจารึกสุโขทัย ยกเว้นคำ "ขืน" ที่มีการใช้อักษร ข ปะปนอยู่ด้วย ซึ่งหมายถึงเสียง /kh/ พบว่าภาษาไทยอาหม และ ไทฉาน คำนี้ก็เป็นเสียง /kh/[63] ดังนั้นการที่จารึกสุโขทัยใช้อักษร ข จึงไม่ใช่การเขียนผิดแต่เป็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเสียง /ɣ/ เป็น /kh/

- เสียง /g/ (ก)

ในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /kh/ ภาษาถิ่นอื่น ๆ ก็เป็นเสียงไม่ก้องแต่ผันเสียงวรรณยุกต์แบบที่ 2[64] แสดงว่าเดิมเสียงนี้เคยเป็นเสียงก้องมาก่อน ตัวอย่างคำในจารึกสุโขทัยที่เป็นเสียง /g/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
กด	คด	5-1-24
กู	คู้	5-1-24
ก่ำ	ค่ำ	102-1-5

ฯลฯ

- เสียง /ɟ/ (ช)

เป็นเสียงพยัญชนะกัก ก้อง และกึ่งเสียดแทรก มีลม ในภาษาไท ส่วนกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้อื่น ๆ เป็นเสียงที่ไม่มีลม /c/ ยกเว้นลาว และฉานเป็น /s/ คำที่มี

เสียงพยัญชนะต้นนี้มีวรรณยุกต์แบบที่ 2[65] แสดงว่าพยัญชนะต้นเสียงนี้เคยเป็นเสียงก้องมาก่อนที่จะกลายเป็นเสียงไม่ก้อง /ch/ อย่างปัจจุบัน ตัวอย่างคำจากจารึกที่เป็นเสียง /ǰ/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ช่าง	ช้าง	1-3-19
ชาย	ชาย	1-1-2
ชื่	ชื่อ	1-1-1
ช่อย	ช่วย	1-1-28

ฯลฯ

- เสียง /z/ (ซ)

เป็นพยัญชนะเสียงก้องและใกล้เคียงกับเสียง /*s/ คำที่มีพยัญชนะต้นเสียงนี้วรรณยุกต์จะเป็นแบบที่ 2 ในการออกเสียงทุกถิ่นภาษาเสียงนี้จะเป็นเสียงไม่ก้องซึ่งเป็นการรวมเสียงกับเสียงโบราณ /s/[66] ตัวอย่างคำจารึกที่มีเสียง /z/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ซ่าย	ซ้าย	1-1-5
ซื่	ซื่อ	1-1-26
ซื้	ซื้อ	93-1-19

ฯลฯ

- เสียง /ñ/ (ญ)

เป็นพยัญชนะเสียงนาสิก เพดานแข็ง หรือ หน้าเพดานแข็ง เสียงโบราณได้กลายเป็นเสียงกึ่งสระ /y/ ในภาษาหลายถิ่น เช่น จุงโจว บางภาษายังคงเป็นเสียงนาสิกอยู่ เช่น ไทดำ ไทขาว คำที่มีพยัญชนะต้นนี้มีวรรณยุกต์แบบที่ 2[67]

ภาษาไทยมีอักษรวิเศษคือ ญ ใช้แทนเสียง /ñ/ (ปัจจุบันภาษาไทยมาตรฐานออกเสียงเป็น /y/) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคำยืมจากภาษาอินเดียโบราณ(บาลี-สันสกฤต) หรือภาษาอื่น ๆ อักษร ย ใช้แทนเสียง /y/ ซึ่งเป็นคำไทยแท้ที่มาจากเสียงโบราณ /ñ/ ก็ได้ ตัวอย่างคำในจารึกสุโขทัยที่มีเสียง /ñ/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ญงง	ยัง	2-1-69
ญี	ยี่	106-2-35
ญีน	ยิน	1-2-1
ญีง	ยิง	2-1-68
ญอก	ยอก	2-1-7

ฯลฯ

- เสียง /hñ/ (หญ)

เป็นพยัญชนะเสียงนาสิก ไม่ก้อง เกิดที่เพดานแข็งหรือหน้าเพดานแข็ง มีอยู่ในถิ่นต่าง ๆ เช่นเดียวกับ /ñ/ แต่คำที่มีพยัญชนะต้นเสียงนี้ผันเสียงวรรณยุกต์แบบที่ 1[68]

จารึกสุโขทัยมีอักษรแทนเสียง /hñ/ โดยเฉพาะ พบเพียง 2 คำเท่านั้น และไม่มีการใช้พยัญชนะต้นปะปนกับอักษรตัวอื่น ในคำ "ใหญ่" ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันยังคงเขียนเหมือนภาษาสุโขทัยแต่เสียงเปลี่ยนเป็น /y/ ตัวอย่างคำในจารึกสุโขทัยที่มีเสียง /hñ/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ปรหญา	ประหญา (ผญา)	106-1-9
ใหญ	ใหญ่	2-1-18

- เสียง /ʔy/ (อย)

พยัญชนะที่มีเสียงคอหอยนำเสียงนี้ในหลายถิ่นรวมกับเสียงโบราณ /*y/ ขณะที่หลายถิ่นยังคงเป็น /ʔy/ เช่น วูมิง เสียง /ʔy/ ผันวรรณยุกต์แบบที่ 1 แต่ /y/ เป็นแบบที่ 2[69]

การที่ /ʔy/ ผันวรรณยุกต์แบบที่ 1 เพราะมีเสียงไม่ก้อง /ʔ/ นำอยู่ ลักษณะที่เสียง /ʔ/ นำ และมีทธิพลต่อเสียงวรรณยุกต์นี้เป็นลักษณะเดียวกับเสียง /ʔd/ และ /ʔb/

สำหรับจารึกสุโขทัยมีคำที่ใช้เสียง /ʔy/ อยู่มากมายกว่าปัจจุบัน ตัวอย่างคำจากจารึกสุโขทัยที่มีเสียง /ʔy/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
อยา (อยูก)	ยาหยูก	3-1-23
อย่าว (เรือน)	เหย้าเรือน	3-2-44
อยู่	อยู่	1-3-24
อยีน	ยืน	1-2-32
เอยน	เย็น	3-3-24
อยัง	ยัง	8-3-11
อยยบ	เหยียบ	2-2-74

ฯลฯ

ปัจจุบันเสียง /ʔy/ ได้เปลี่ยนเป็น /y/ ในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน โดยแทนด้วยอักษร ย, หย และยังเป็น อย ในบางคำ แม้ปัจจุบันได้มีการรวมเสียงกับเสียงก้อง /y/ ไปแล้ว แต่อิทธิพลของเสียง /ʔ/ ยังคงอยู่ในการผันวรรณยุกต์

- เสียง /d/ (ด) ซึ่งเสียงโบราณเป็น /ʔd/

เป็นพยัญชนะที่มีเสียงคอหอย /ʔ/ ในถิ่นวูมิง ในภาษาถิ่นส่วนใหญ่เป็น /d/ ลักษณะสำคัญของเสียงพยัญชนะนี้ก็คือ ลักษณะเสียงคอหอย คำที่มีพยัญชนะต้นนี้จะมีพัฒนาการ

ของวรรณยุกต์เหมือนกับคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกักที่คอหอย และปกติจะมีวรรณยุกต์แบบที่ 1 ลักษณะเสียงคอหอยจะมีอิทธิพลต่อเสียงวรรณยุกต์บางเสียงในภาษาถิ่นบางภาษา เสียงคอหอยนี้อาจหายไปในบางภาษา แต่ผลของเสียงนี้ยังมีอยู่ในวรรณยุกต์[70]

ในจารึกสุโขทัยนั้นภาษาเขียนไม่มีร่องรอยของเสียงคอหอย /ʔ/ (อ) นำอยู่ แสดงว่าความเปลี่ยนแปลงในเสียงนี้มีมาก่อนสมัยสุโขทัย แต่เสียงวรรณยุกต์ในคำเหล่านั้นปัจจุบันยังคงเป็นแบบที่ 1 แสดงว่าอิทธิพลของเสียง /ʔ/ ยังคงอยู่ในการผันวรรณยุกต์ ตัวอย่างคำในจารึกสุโขทัยที่มีเสียงนี้ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ไดํ	ได้	1-1-3
คยว	เคียว	1-1-2
เคือค	เคือค	1-1-27

ฯลฯ

- เสียง /d/ (ท)

พยัญชนะเสียงกัก เกิดที่ฐานฟัน ไม่ก้อง มีลมในภาษาไทย ในภาษาถิ่นปัจจุบันทุกภาษาปกติพยัญชนะนี้เป็นเสียงไม่ก้อง คำที่มีพยัญชนะต้นนี้มีวรรณยุกต์แบบที่ 2 แสดงว่าเป็นเสียงโบราณก้องมาแต่เดิม[71] ตัวอย่างคำในจารึกสุโขทัยที่มีเสียง /d/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ทงง	ทั้ง	1-2-11
ทํอง	ท้อง	1-1-2
ทอง	ทอง	1-1-15

ฯลฯ

แม้ว่าเสียงนี้ในภาษาไทยและภาษาอื่น ๆ ปัจจุบันจะเป็นเสียงไม่ก้องแต่ผันเสียงวรรณยุกต์เป็นแบบที่ 2 แสดงว่าเดิมเสียงนี้เคยเป็นเสียงก้องมาก่อนและอิทธิพลของความก้องยังคงอยู่ในการผันวรรณยุกต์

ในจารึกสุโขทัยไม่มีร่องรอยแสดงความก้องของเสียง /d/ และความแตกต่างระหว่างเสียง /ʔd/ กับ /d/ แต่ร่องรอยความแตกต่างนี้ยังคงอยู่ในการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยและภาษาอื่น ๆ ดังกล่าวมาแล้ว

สำหรับคำ "ทั้ง" ซึ่งภาษาอื่น ๆ ทั้งหมดมีวรรณยุกต์ A_2 ในปัจจุบัน[72] แต่ภาษาไทยเท่านั้นที่เป็น C_2 ความเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นภายหลังสมัยสุโขทัยเพราะในจารึกสุโขทัยทุกหลักและทุกครั้งคำนี้สะกดเป็น "ทงง" คือไม่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์ ˆ กำกับ

- เสียง /b/ (บ) ซึ่งเสียงโบราณเป็น /ʔb/

เสียง /ʔb/ ยังคงมีอยู่ในถิ่นไทอื่น ๆ เช่น วูมิง เสียง /ʔ/ ที่นำอยู่มีอิทธิพลทำให้การผันวรรณยุกต์เป็นแบบที่ 1 เช่นเดียวกับเสียง /ʔ/ จากคำยืมในภาษาขมุที่ยืมจากภาษาไทยหรือลาวในยุคแรก ๆ เป็นเสียง /ʔm/ แสดงว่าเมื่อคำเหล่านี้ถูกยืมไปนั้น เสียง /ʔ/ ยังมีอิทธิพลอยู่[73] ตัวอย่างคำในจารึกสุโขทัยที่มีเสียงนี้ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
บ๋าน	บ้าน	1-2-35
บ่	บ่	1-1-27
เบื๋อง	เบื้อง	1-2-27

ฯลฯ

จารึกสุโขทัยไม่มีร่องรอยของเสียง /ʔ/ (อ) นำให้เห็นในภาษาเขียน แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงเสียงนี้เกิดขึ้นก่อนสมัยสุโขทัย แต่การที่ภาษาไทยทุกถิ่นในปัจจุบันมีวรรณยุกต์เป็นแบบที่ 1 แสดงว่าอิทธิพลของเสียง /ʔ/ ยังมีอยู่ในการผันเสียงวรรณยุกต์ นอกจากนั้นภาษาวูมิงยังมีร่องรอยของเสียง /ʔb/ อยู่ดังที่กล่าวมาแล้ว

- เสียง /b/ (พ)

พยัญชนะเสียงกัก ก้อง เสียงนี้ปกติจะกลายเป็นเสียงไม่ก้อง /ph/ หรือ /p/ ในภาษากลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ ในกลุ่มภาษาตั้งแต่ลาวจนถึงภาคอิสาน ภาคกลาง และ

ภาคใต้ของไทย มีร่องรอยว่าเสียงนี้เป็นเสียงก้องมาก่อน เช่น คำยืมไทในภาษาขมุ ภาษามอญ - เขมร ที่ใช้พูดในลาวบางคำยังคงรักษาเสียงก้อง /b/ อยู่ ซึ่งดูเหมือนเมื่อมีการยืมคำกันนั้นไม่มีเสียงไม่ก้องเลย คำที่มีพยัญชนะต้นเสียงนี้มีวรรณยุกต์แบบที่ 2 แสดงว่าเดิมพยัญชนะนี้เป็นเสียงก้อง[74] ตัวอย่างคำจารึกสุโขทัยที่มีเสียง /b/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
พี่	พี่	1-1-1
พ่	พ่อ	1-1-1

ฯลฯ

ภาษาไทยและภาษาถิ่นอื่น ๆ มีวรรณยุกต์เป็นแบบที่ 2 แสดงร่องรอยว่าเสียงนี้เคยเป็นเสียงก้องมาก่อน เสียง /ph/ กับ /b/ จึงต่างกันที่ความไม่ก้องกับความก้อง แต่วรรณยุกต์ไม่ต่างกัน

- เสียง /v/ (ฟ)

ในภาษาไทใต้ยังคงเป็นเสียง /v/ ในภาษากลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ทั่วไปเป็นเสียงไม่ก้อง /f/ คำที่มีพยัญชนะต้นนี้มีวรรณยุกต์แบบที่ 2[75] ตัวอย่างคำในจารึกสุโขทัยที่มีเสียง /v/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ฟ่า	ฟ้า	1-4-3
ไฟ	ไฟ	3-1-53

ฯลฯ

ในจารึกสุโขทัยและในภาษาไทยปัจจุบันที่มีพยัญชนะต้นเสียงนี้มีวรรณยุกต์แบบที่ 2 ถึงแม้ว่าปัจจุบันพยัญชนะต้นนี้เป็นเสียงไม่ก้อง /f/ แสดงว่าอิทธิพลความก้องของเสียงก้อง /v/ ยังมีอยู่ในภาษาเขียน

- เสียง /hŋ/ (หง)- /hn/ (หน), /hm/ (หม), /hl/ (หล), /hw/ (หว)

ภาษาสุโขทัยเสียงพยัญชนะกลุ่มนี้ยังคงมีร่องรอยของเสียงไม่ก้อง ปัจจุบันเสียง /h/ นำหายไปจึงกลายเป็นเสียงก้อง /y, n, m, l, w/[76] ตามลำดับ แต่การผันเสียงวรรณยุกต์ในคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นกลุ่มนี้ปัจจุบันยังคงเป็นแยกที่ 1 ทุกเสียง[77]

ในจารึกสุโขทัยปัจจุบันเสียงกลุ่มนี้ยังคงมีร่องรอยของเสียง นำอยู่ในภาษาเขียนทุกเสียง ตัวอย่างคำในจารึกสุโขทัยที่มีเสียงกลุ่มนี้ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
เหงา	เหง้า	106-1-25
หนา	หนา	11-1-9
หมาก	หมาก	1-3-2
หลาย	หลาย	2-1-94
หว่าง	หว่าง	1-3-12

ฯลฯ

ความเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะภาษาสุโขทัยทั้ง 18 เสียง มีการเปลี่ยนด้านคุณสมบัติของเสียงแต่ไม่เปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์ ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้บางเสียงยังมีร่องรอยอยู่ในภาษาเขียนปัจจุบัน เช่น /ʔy/, /hñ/ เป็นต้น

<u>เสียงพยัญชนะควบกล้ำ</u>

เสียงพยัญชนะควบกล้ำภาษาสุโขทัยมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบเสียงพยัญชนะควบกล้ำภาษาสุโขทัยกับเสียงโบราณ

ตัวเขียนจากจารึกสุโขทัย	เสียงไทโบราณของ Li[78]	เสียงไทโบราณของ Brown[79]	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน[80]	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน
ฏร (กร)	*kr	*kr	kr	เกรง	เกรง 1-3-10

ตัวเขียนจากจารึกสุโขทัย	เสียงไทโบราณของ Li	เสียงไทโบราณของ Brown	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
(กล)	*kl-?	*kl	kl	กลาง	กลาง	1-3-13
(กว)	-	*kl	kw	กว่า	กว่า	1-3-7
(ขล)	-	*khl	khl	โขลญ	โขลญ	2-1-25
(ขว)	-	*khw	khw	แขวน	แขวน	1-1-32
(ฃว)	-	-	khw	แฃวน	แขวน	1-1-35
(คร)	*gr	*gr	khr	ครู	ครู	9-1-1
(คล)	*gl	*gl	khl	คลา	คลา	106-1-16
(คว)	-	*gw	khw	แควน	แคว้น	38-1-26
(ฅว)	-	-	khw	ฅวาม	ความ	3-1-14
(ตร)	-	*tr	tr	แตร	แตร	62-1-25
(ทร)	-	*dr	s *	ทรง	ทรง	1-2-12
(ปร)	-	*pr	pr	ปราง	ปรางค์	95-1-28
(ปล)	*pl	*pl	pl	ปลูก	ปลูก	49-1-10
(ผล)	-	*phl	phl	ผลาญ	ผลาญ	46-1-7
(พร)	*br	*br	phr	พรญา	พระยา	38-1-6
(พล)	*bl	*bl	phl	พลัว	พลั่ว	64-1-14
(มล)	*ml	-	m,l *	มลาง	มล้าง	64-1-11
(สร)	-	-	s *	เสรจ	เสร็จ	46-1-11

พยัญชนะควบกล้ำจาจารึกสุโขทัย 19 เสียง เปรียบเทียบกับไทโบราณของ Li และ Brown บอกให้เราทราบว่าอักษรสุโขทัยเหล่านั้นมีเสียงอย่างไร มีเสียงพยัญชนะควบกล้ำไทโบราณ 5 เสียงที่ Li สร้างเป็นเสียงควบกล้ำแต่ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียงพยัญชนะเดี่ยวได้แก่ /*khl/ ปัจจุบันเป็น ข, /*tr/ ปัจจุบัน

เป็น ค, /*pr/ ปัจจุบันเป็น ค, /phl/ ปัจจุบันเป็น ผ, /dr/ ปัจจุบันเป็น ร แต่เสียงทั้ง 5 นี้ตรงกับพยัญชนะควบกล้ำของ Brown รวมทั้งเสียง /*ml/ และ /*sr/ Brown ก็ได้ให้คำอธิบายไว้ ส่วนอักษร ขว กับ ฅว ถึงแม้ Li และ Brown จะไม่ได้สร้างเสียงพยัญชนะควบกล้ำแทนอักษรทั้งคู่ แต่โดยอาศัยเทียบจากเสียงพยัญชนะเดี่ยว ขว หมายถึงเสียง /xw/ ส่วน ฅว หมายถึงเสียง /ɣw/

เสียงพยัญชนะควบกล้ำที่เปลี่ยนแปลงไป

พยัญชนะควบกล้ำที่เปลี่ยนไปส่วนใหญ่เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะตัวแรกจากเสียงก้องเป็นเสียงไม่ก้อง ได้แก่เสียงต่อไปนี้

เสียงในภาษาสุโขทัย	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
/gr/	/khr/	ครู	ครู	9-1-1
/gl/	/khl/	คลา	คลา	106-1-16
/gw/	/khw/	แควน	แคว้น	38-1-26
/ɣw/	/khw/	ฅวาม	ความ	3-1-14
/br/	/phr/	พรญา	พระยา	38-1-6
/bl/	/phl/	พลัว	พลั้ว	64-1-14

พยัญชนะตัวแรกของพยัญชนะควบกล้ำเป็นเสียงที่มีอิทธิพลต่อเสียงวรรณยุกต์ ถึงแม้พยัญชนะตัวแรกของเสียงทั้ง 6 จะเปลี่ยนจากเสียงก้องเป็นไม่ก้อง แต่ในปัจจุบันคำที่มีพยัญชนะต้นควบกล้ำเหล่านี้ยังมีวรรณยุกต์แบบที่ 2 ดังเช่นพยัญชนะเดี่ยว

ส่วนเสียง /xw/ (ขว) เปลี่ยนเป็น /khw/ ซึ่งยังคงเป็นเสียงไม่ก้องเหมือนเดิมจึงไม่มีผลต่อวรรณยุกต์ ตัวอย่างคำเช่น แขวน เป็น แขวน 1-1-35 เป็นต้น

- เสียง /dr/ (ทร)

Brown กล่าวว่าเสียง /dr/ มีอยู่ในภาษาไทโบราณ ต่อมาเปลี่ยนเป็น

/thr/ ในภาษาไทยทุกถิ่นยกเว้นภาษาไทยใต้[81]

ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันออกเสียงเป็น /s/ คำที่มีพยัญชนะต้นเสียงนี้มีวรรณยุกต์แบบที่ 2 แต่รูปพยัญชนะยังใช้ ทร เหมือนดังเดิม ตัวอย่างคำเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ทรง	ทรง (soŋ)	1-2-12

ฯลฯ

- เสียง /ml/ (มล)

Brown เชื่อว่า /ml/ เป็นหน่วยเสียงหนึ่งในภาษาไทโบราณและมีอยู่ราว 5 คำคือ เมือก ลิ้น แลน แลบ มะลิ[82]

ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันไม่ออกเสียงควบกล้ำ /ml/ แต่อาจเป็น /m/, /l/ หรือ /ma - l -/ คำที่มีพยัญชนะต้นเสียงนี้มีวรรณยุกต์แบบที่ 2 เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
มลาง	มล้าง	64-1-11

ฯลฯ

- เสียง /sr/ (สร)

ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันออกเสียงเป็น /s/ คำที่มีพยัญชนะต้นเสียงนี้มีวรรณยุกต์แบบที่ 1

จากคำที่พบในจารึกเป็นคำที่มาจากภาษาอื่นทั้งสิ้น อาจเป็นไปได้ว่า /sr/ เป็นการถอดอักษรมาจากคำยืมภาษาอื่นและออกเสียงเป็น /s/ ตามลักษณะภาษาไท ตัวอย่างคำในจารึกสุโขทัยที่มีเสียง /sr/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
สรง	สรง	62-2-29
สรธา	ศรัทธา	62-1-7
เสรจ	เสร็จ	46-1-15

ฯลฯ

เสียงสระเดี่ยว

จากการเทียบรูปสระภาษาสุโขทัยกับเสียงไทโบราณเป็นดังนี้

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบเสียงสระเดี่ยวภาษาสุโขทัยกับเสียงโบราณ

ตัวเขียนจากจารึกสุโขทัย	เสียงไทโบราณของ Li[83]	เสียงไทโบราณของ Brown[84]	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน[85]	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
(อิ)	*i	*i	i	ผิ	ผี	64-1-4
(อี)	*ii	*ii	ii	นี้	นี้	1-3-1
(เอะ)	*e	*e	e	-	-	-
(เอ)	-	*ee	ee	เถร	เถร	64-1-7
(แอะ)	-	-	ɛ	แคะ	แคะ	1-4-15
(แอ)	*ɛɛ	*ɛɛ	ɛɛ	แปด	แปด	1-3-13
(อึ)	*ɯ	*ɯ	ɯ	นึง	หนึ่ง	62-1-12
(อือ)	*ɯɯ	*ɯɯ	ɯɯ	อื่น	อื่น	3-1-38
(เออะ)	-	*ə	ə	-	-	-
(เออ)	-	*əə	əə	บํเรอ	บำเรอ	1-4-5
(อะ)	*a	*a	a	พระ	พระ	93-1-7
(อา)	*aa	*aa	aa	ข้าม	ข้าม	5-1-33
(อุ)	*u	*u	u	จุง	จง	5-1-32
(อู)	*uu	*uu	uu	อยู่	อยู่	5-2-23
(โอะ)	*o	*o	o	โหะ	เหาะ	3-1-49
(โอ)	-	*oo	oo	โอก	ออก	1-3-13
(เอาะ)	-	-	ɔ	ไพเราะ	ไพเราะ	102-1-35
(ออ)	*ɔɔ	*ɔɔ	ɔɔ	น้อง	น้อง	1-1-2

สระเดี่ยวสุโขทัยมีทั้งหมด 16 เสียง ได้แก่เสียงสั้น 7 เสียงคือ -ิ, แ-ะ, -ึ, -ะ, -ุ, โ-ะ, เ-าะ เสียงยาว 9 เสียงคือ -ี, เ-, แ-, -ืย, เ-อ, -า, -ู, โ-, -อ ไม่พบสระเสียงสั้น เ-ะ และ แ-ะ

เป็นที่น่าสังเกตว่ามีคำในจารึกจำนวนมากใช้รูปสระเสียงสั้นกับเสียงยาวปะปนกัน ซึ่งอาจแสดงว่ามีการเปลี่ยนแปลงเสียงสระเกิดขึ้นจากเสียงโบราณ ซึ่งสระเสียงสั้นกับสระเสียงยาวไม่แยกจากกันโดยเด็ดขาดไปสู่การแยกเสียงสั้นเสียงยาวโดยเด็ดขาดอย่างปัจจุบัน ส่วนใหญ่พบว่าใช้รูปสระปะปนกันระหว่าง /i/ กับ /ii/ และ /ɯ/ กับ /ɯɯ/ ลักษณะดังกล่าวนี้ยังมีอยู่ในถิ่นที่ไม่แบ่งแยกเสียงสระสั้นกับยาว เช่น มีการใช้รูปสระ -ิ แทนเสียงสระยาว /ii/ เป็นต้น[86]

ตัวอย่างคำที่ใช้รูปสระเสียงยาวและรูปสระเสียงสั้นปะปนกัน เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ขึ	ขึ้น	49-1-8
ขื		49-1-3
ที	ที่	49-1-10
ทิ		49-1-10
กถีน	กฐิน	1-2-4
กถิน		1-2-13
นี	นี้	11-1-6
นิ		3-1-5
จีง	จึง	49-1-12
จิง		46-1-9

ฯลฯ

<u>เสียงสระเดี่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป</u>

การเปลี่ยนแปลงเสียงสระเดี่ยวสุโขทัย มิได้เกิดขึ้นทั้งระบบเหมือนเสียง

พยัญชนะ แต่เกิดในคำบางคำเท่านั้นซึ่งจะอธิบายโดยละเอียดในบทต่อไป

ส่วนสระเสียงสั้น 2 เสียงที่ไม่พบในจารึกสุโขทัยคือ /e/ (เอะ) กับ /ə/ (เออะ) นั้นพบอยู่ในรูปสระอื่นดังนี้

- เสียงสระ /e/ (เอะ)

ในจารึกสุโขทัยพบอยู่ในรูปสระเสียงยาว เ- ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
เหน	เห็น	1-1-27
เหลก	เหล็ก	2-1-13
เจค	เจ็ค	2-2-22
เปค	เป็ค	2-2-16
เปน	เป็น	1-1-30

ฯลฯ

คำเหล่านี้แม้จะอยู่ในรูปสระเสียงยาว แต่การออกเสียงสมัยสุโขทัยอาจออกเสียงเป็นสระสั้นอย่างภาษาไทโบราณเช่นเดียวกับคำว่า เจ็ค เหล็ก เห็น เป็น[87]

- เสียงสระ /ə/ (เออะ)

คำในจารึกสุโขทัยที่ปัจจุบันเป็นเสียงสระ /ə/ นั้นพบเพียงคำเดียวคือคำ "เงิน" ซึ่ง Brown ยืนยันว่า ภาษาไทโบราณมีเพียงคำเดียวเท่านั้นที่มีสระสั้น /ə/ (/ŋən/ - silver) ในภาษากรุงเทพและไทยใต้ปัจจุบันยังคงมีคำนี้อยู่[88] แต่คำนี้ในจารึกสุโขทัยนั้นปรากฏในรูปสระต่าง ๆ กันดังนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
เงือน	เงิน	1-1-15
เงิน		10-1-14
เงือน		95-1-8

การใช้รูปสระปะปนกันนี้ เป็นร่องรอยแสดงให้เห็นสภาพการใช้สระที่กำลังเปลี่ยนแปลงในภาษาสุโขทัย

<u>เสียงสระประสม</u>

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบเสียงสระประสมภาษาสุโขทัยกับเสียงโบราณ

ตัวเขียนจากจารึกสุโขทัย	เสียงไทโบราณของ Li[89]	เสียงไทโบราณของ Brown[90]	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน[91]	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน
เ-ีย (เอีย)	*ia	*ia	iia	คยว	เคียว 1-1-2
เ-ือ (เอือ)	*ɯa	*ɯa	ɯɯa	เผืออ	เผือ 1-1-2
-ัว (อัว)	*ua	*ua	uua	ตวว	ตัว 1-1-8
ไ- (ไอ)	*əi, *ɛi	*ai	ai	ไป	ไป 1-3-21
ใ- (ใอ)	*ɔi,*eɯ,*ɛɯ,*oɯ	*aɯ	ai	ใหญ̇	ใหญ่ 1-3-3
เ-า (เอา)	*əu,*eu,*i̭əu	au	au	เก̇า	เก่า 1-1-4

สระประสมมี 6 เสียงคือ เ-ีย, เ-ือ, -ัว, ไ-, ใ-, เ-า ส่วน ไ-ย และ -ัย ใช้เขียนเฉพาะคำยืมเท่านั้น สระ ไ- กับ ใ- ซึ่งปัจจุบันเป็นเสียง /ai/ เหมือนกันนั้น Li กับ Brown สันนิษฐานว่าเปลี่ยนมาจากสระโบราณที่ต่างกัน รวมทั้งสระ /au/ ก็มีเสียงโบราณที่ต่างกันด้วยดังนี้

<u>เสียงสระประสมที่เปลี่ยนแปลงไป</u>

- เสียง /ai/ (ไอ)

Brown เชื่อว่าเป็นเสียงโบราณ /ai/[92] แต่ Li เชื่อว่าคำที่ปัจจุบันมีรูป ไ- นี้มาจากเสียงโบราณ /*əi/ หรือ /*ɛi/[93]

จากข้อเสนอของ Li แสดงว่าคำที่ใช้ ไ- ในจารึกบางคำอยู่ในกลุ่มของคำที่มีเสียงโบราณ /*əi/ ได้แก่ (ดอก)ไม้ ไป ได้ บางคำอยู่ในกลุ่มของคำที่มีเสียงโบราณ /*ɛi/ ได้แก่ ไร่ ทั้งคำว่า (ดอก)ไม้ ได้ ไร่ มีการใช้ ใ- กับ ไ- ปะปนกันดังนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ดอกใม	ดอกไม้	49-1-23
ดอกไม		5-2-29
ใป	ไป	49-1-8
ไป		1-1-14
ใด	ได้	49-1-1
ได้		62-1-5
ไดย		46-1-14
ใร	ไร่	49-1-25
ไร่		1-2-34

แสดงว่าคำทั้ง 4 คือ ไม้ ไป ได้ ซึ่งมาจากเสียงโบราณ /*əi/ และ ไร่ ซึ่งมาจากเสียงโบราณ /ɛi/ นั้น ก็เปลี่ยนแปลงมาจากเสียงโบราณเสียงอื่น (ซึ่งใช้รูปสระ ใ-)

จากข้อมูลคำที่พบนั้น ภาษาเขียนสุโขทัยไม่ได้แสดงร่องรอยความแตกต่างของเสียง /*əi/ กับ /*ɛi/ แต่อย่างใด

- เสียงสระ /aɯ/ (ใอ)

Brown เชื่อว่าสระ ใ- แทนเสียงโบราณ /*aɯ/[94] แต่ Li กล่าวว่า คำที่ปัจจุบันมีรูป ใ- นั้นมาจากเสียงโบราณ /*əi/, /*əɯ/ หรือ /*ɛɯ/ และ /*oɯ/[95]

ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันมีคำไทยแท้ใช้ ใ- อยู่ 20 คำ แต่ในจารึกสุโขทัยมีคำที่ใช้ ใ- จำนวนมาก คำที่ปัจจุบันใช้ ใ- สุโขทัยก็ใช้ ใ- ทั้งสิ้น เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ใคร	ใคร	1-1-20
ใคร่	ใคร่	1-1-20
ใส	ใส	1-1-21
ใด	ใด	1-1-22
ให๋	ให้	1-1-30
ใน	ใน	1-1-31
ใจ	ใจ	1-1-34
ใหญ่	ใหญ่	1-1-3
ใต๋	ใต้	1-4-3
ใศ่	ใส่	1-4-10

ฯลฯ

ส่วนคำที่สุโขทัยใช้ ใ- บางคำเปลี่ยนมาใช้ ไ- ในปัจจุบัน เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ใตรวิดก	ไตรปิฎก	49-1-5
ใผ	ไผ่	49-1-28
สินใหม	สินไหม	38-1-37

ในคำว่า ดอกไม้ ไป ได้ ไร่ มีการใช้ ใ- กับ ไ- ปะปนกัน แสดงสภาพภาษาที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากการใช้ ใ- มาเป็น ไ- อย่างปัจจุบัน

- เสียงสระ /au/ (เอา)

Li เสนอว่า คำที่มีเสียงสระ /au/ ในปัจจุบันนั้นเปลี่ยนแปลงมาจากเสียงสระประสมโบราณ /*əu/ /*ou/ หรือ /*i̯əu/[96]

ในจารึกสุโขทัยมีคำที่มีรูปสระ เ-า อยู่มาก ตัวอย่างคำในจารึกสุโขทัยที่มีเสียงสระ /ua/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
เข๋า	ข้าว	93-1-8
เขา	เข้า	62-1-18
เอา	เอา	1-4-6
เก๋า	เก้า	1-1-4
เผา	เผา	1-2-22
เจ๋า	เจ้า	1-1-35

ฯลฯ

ในคำ ข้าว ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียงสระยาว /aau/ และเปลี่ยนรูปสระไป ส่วนคำอื่น ๆ ยังคงรูปเดิม แต่มาจากเสียงสระไทโบราณที่ต่างกันได้แก่ ข้าว เข้า เอา เผา มาจากเสียงโบราณ /*əu/ เก้า และ เจ้า มาจากเสียงโบราณ /*ɨəu/ ในจารึกสุโขทัยใช้รูปสระในคำทั้ง 6 เหมือนกันโดยมิได้แสดงร่องรอยของเสียงโบราณที่ต่างกันเลย

<u>เสียงวรรณยุกต์</u>

จากภาษาเขียนในจารึกสุโขทัยมีรูปวรรณยุกต์ 2 รูป คือ ' เทียบได้กับไม้เอก และ + เทียบได้กับไม้โท การใช้รูปวรรณยุกต์ในแต่ละพยางค์มี 3 ลักษณะคือ

1. พยางค์ที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ
2. พยางค์ที่มีรูปวรรณยุกต์ ' กำกับ
3. พยางค์ที่มีรูปวรรณยุกต์ + กำกับ

วรรณยุกต์สุโขทัยมี 5 เสียงดังนี้

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ภาษาสุโขทัยกับเสียงโบราณ

ตัวเขียนจากจารึกสุโขทัย	เสียงไทโบราณของ Li[97]	เสียงไทโบราณของ Brown[98]	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน[99]	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
-	A	0	A	ดี	ดี	1-1-18
'	B	1	B	แก่	แก่	1-1-11
+	C	2	C	อย้าว	เหย้า	1-1-22
-	DL	3	DL	แปด	แปด	1-3-13
-	DS	4	DS	ขบบ	ขับ	1-1-5

Li เสนอสร้างเสียงวรรณยุกต์ 4 เสียงคือ A B C และ D โดยไม่แยกคำตายสระเสียงยาว (DL) กับคำตายสระเสียงสั้น (DS) ออกเป็นหน่วยเสียงโดยเด็ดขาด[100]

ส่วน Brown สร้างให้วรรณยุกต์มี 5 เสียง โดยแยกคำตายสระเสียงยาวกับคำตายสระเสียงสั้น

Brown ได้อธิบายเสียงวรรณยุกต์โบราณว่ามีลักษณะดังนี้

วรรณยุกต์		0	1	3	2	4
พยัญชนะต้น	H					
	M					
	L					

101

เสียงวรรณยุกต์ที่เปลี่ยนแปลงไป

เสียงวรรณยุกต์ที่เปลี่ยนไปนั้นอาจสันนิษฐานได้จากการใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ในภาษาเขียน การใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ในจารึกสุโขทัยไม่สม่ำเสมอกล่าวคือ คำที่ปัจจุบันมีเครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับนั้น ในจารึกสุโขทัยส่วนใหญ่ไม่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับ หรือในคำเดียวกันบางครั้งมี บางครั้งไม่มี เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ปา	ป่า	1-3-5
ป่า		1-3-5
ได	ได้	106-3-21
ได่		106-2-1
ทาน	ท่าน	93-1-6
ท่าน		93-1-7
ชาง	ช้าง	2-1-67
ช่าง		2-1-67

ฯลฯ

แต่การใช้รูปวรรณยุกต์ที่ไม่สม่ำเสมอนี้อาจสันนิษฐานได้ 2 อย่างคือ

1. เกิดการเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์ในคำ ทำให้การใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ต่างกันกับปัจจุบัน

2. การใช้รูปวรรณยุกต์ไม่สม่ำเสมอ

เสียงภาษาสุโขทัยจากจารึกที่ต่างกับเสียงสุโขทัยของ Brown

เสียงพยัญชนะเดี่ยว

จากการเปรียบเทียบเสียงในภาษาไทยสมัยสุโขทัยที่ศึกษาจากศิลาจารึกกับเสียงสุโขทัยที่ J. Marvin Brown ศึกษาไว้พบว่า มีความแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยดังนี้

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบเสียงพยัญชนะภาษาสุโขทัยจากจารึกกับอักษรไทยปัจจุบัน

k ก	kh ข	g ค	g ฆ	? อ	hŋ หง	ŋ ง	h ห		x ฃ	ɣ ฅ
c จ	ch ฉ	ǰ ช	ǰ ฌ	?y อย	hñ หญ	ñ ญ	–	y ย	s ศ	
t ฏ	th ฐ	–	–			n ณ	–	r ร	s ษ	
t ต	th ถ	d ท	d ธ	d ด	hn หน	n น	hl หล	l ล	s ส	z ซ
p ป	ph ผ	b พ	b ภ	b บ	hm หม	m ม	hw หว	w ว	f ฝ	v ฟ

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบเสียงพยัญชนะภาษาสุโขทัยของ Brown กับอักษรไทยปัจจุบัน

k ก	kh ข	g ค	g ฆ	? อ	hŋ หง	ง	hŋ ห		x ฃ	ɣ ฅ
c จ	ch ฉ	ǰ ช	ǰ ฌ	?y อย	hñ หญ	ñ ญ	hñ หย	y ย	s ศ	
t ฏ	th ฐ	d ฑ	d ฒ			n ณ	hr หร	r ร	s ษ	
t ต	th ถ	d ท	d ธ	?n ด	hn หน	n น	hl หล	l ล	s ส	z ซ
p ป	ph ผ	b พ	b ภ	?m บ	hm หม	m ม	hw หว	w ว	f ฝ	v ฟ

จากตารางเปรียบเทียบนี้แสดงถึงความแตกต่างของเสียงภาษาสุโขทัยที่ปรากฏในจารึก กับ เสียงภาษาสุโขทัยของ Brown ดังนี้

1. จารึกสุโขทัยไม่มีเสียง /d/ (ท,ฆ) /hr/ (หร) /ʔn/ (ด) /ʔm/ (บ) และ /hñ/ (หย)

2. จารึกสุโขทัยมีอักษร ฎ แทนเสียง /d/ และ ฑ แทนเสียง /l/

อักษร ฎ และ ฑ นี้ Brown ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า ไม่มีทั้งในสุโขทัยและสันสกฤต ไทยคิดอักษรขึ้นใช้โดยให้อักษร ฎ แทนเสียงสันสกฤต /ṭ/ ในบางคำที่ไทยออกเสียงเป็น /d/

ส่วนอักษร ฑ ใช้แทนเสียงสันสกฤต /ḍ/ ในบางคำที่ไทยออกเสียงเป็น /l/

ในจารึกสุโขทัยอักษร ฎ ใช้เขียนคำยืมเป็นส่วนใหญ่และพบที่ใช้เขียนคำไทย เช่น ฎั่ง (ดั่ง) 1-1-17 คำนี้มีอยู่ในภาษาลาวเขียนเหมือนภาษากรุงเทพฯปัจจุบัน คือ /daŋ/[104]

อักษร ฎ ในสมัยสุโขทัยน่าจะแทนเสียง /d/ เช่นเดียวกับ ด แต่ ฎ ใช้เขียนคำยืม ด ใช้เขียนคำไทย การที่ใช้ ฎ เขียนคำไทยบางคำเพราะความผิดพลาดเรื่องอักขรวิธี

อักษร ฑ พบในหลักที่ 38 และ 93 ซึ่งเป็นคำยืมทั้งสิ้นได้แก่

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
เอาฑาร	โอฑาร	38-1-14
จุฑาวาส	จุฑาวาส	93-1-34
ศรีจุฑาลักษณ์	ศรีจุฑาลักษณ์	93-1-3

<u>เสียงพยัญชนะควบกล้ำ</u>

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบเสียงพยัญชนะควบกล้ำภาษาสุโขทัยจากจารึกกับอักษรไทยปัจจุบัน

kr	กร	kl	กล	kw	กว
		khl	ขล	khw	ขว
				xw	ฃว
gr	คร	gl	คล	gw	คว
				ɣw	ฅว
tr	ตร				
dr	ทร				
pr	ปร	pl	ปล		
		phl	ผล		
br	พร	bl	พล		
		ml	มล		
sr	สร				

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบเสียงพยัญชนะควบกล้ำภาษาสุโขทัยของ Brown กับอักษรไทยปัจจุบัน

kr	กร	kl	กล	kw	กว
		khl	ขล	khw	ขว
				-	
gr	คร	gl	คล	gw	คว
				-	
tr	ตร				
dr	ทร				
pr	ปร	pl	ปล		
		phl	ผล		
br	พร	bl	พล		
		ml	มล		
sr	สร				

105

จากการเปรียบเทียบเสียงพยัญชนะควบกล้ำในภาษาสุโขทัยจากจารึกกับเสียงสุโขทัยของ Brown พบว่าแตกต่างกันเพียง 2 เสียงคือ เสียงสุโขทัยของ Brown ไม่มีเสียง /xw/ (ขว) และ /ɣw/ (ฅว)

เสียงสระเดี่ยว

เสียงสระเดี่ยวภาษาสุโขทัยจากจารึกมีดังนี้

	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	i, ii	ɯ, ɯɯ	u, uu
กลาง	-, ee	-, əə	•, oo
ต่ำ	ε, εε	d, dd	ɔ, ɔɔ

เสียงสระเดี่ยวภาษาสุโขทัยของ Brown มีดังนี้

	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	i, ii	ɯ, ɯɯ	u, uu
กลาง	e, ee	ə, əə	o, oo
ต่ำ	-, ɛɛ	a, aa	-, ɔɔ

106

จากการเปรียบเทียบเสียงสระเดี่ยวภาษาสุโขทัยจากจารึกของ Brown จะต่างกันที่สระเสียงสั้นบางเสียงคือ จารึกสุโขทัยไม่มีสระเสียงสั้น /e/ (เอะ) และ /ə/ (เออะ) เสียงสุโขทัยของ Brown มีสระเสียงสั้น /e/ (เอะ) และ /ə/ (เออะ) แต่ไม่มีสระเสียงสั้น /ɛ/ (แอะ) และ /ɔ/ (เอาะ)

เสียงสระประสม

เสียงสระประสมภาษาสุโขทัยจากจารึกมีดังนี้

	หน้า	กลาง	หลัง
เริ่มที่สระสูง	iia เอีย	ɯɯa เอือ	uua อัว
เริ่มที่สระต่ำ	ai ไอ	aɯ ใอ	au เอา

เสียงสระประสมภาษาสุโขทัยของ Brown มีดังนี้

	หน้า	กลาง	หลัง
เริ่มที่สระสูง	iia เอีย	ɯɯa เอีย	uua อัว

107

จากการเปรียบเทียบเสียงสระประสม สระประสมจากจารึกมีเสียงเริ่มที่สระสูง 3 เสียง ซึ่งหมายถึงสระเสียงยาว /iia/ (เอีย) /ɯɯa/ (เอือ) และ/uua/ (อัว) เช่นเดียวกับของ Brown แต่สระประสมเริ่มที่สระต่ำได้แก่ /ai/ (ไอ) /aɯ/ (ใอ) /au/ (เอา) จากจารึกนั้น Brown ไม่ได้จัดอยู่ในหน่วยเสียงสระประสมภาษาสุโขทัย

<u>เสียงวรรณยุกต์</u>

เสียงวรรณยุกต์ภาษาสุโขทัยจากจารึกมีดังนี้

ไม่มีรูป วรรณยุกต์	่	้	คำตาย สระยาว	คำตาย สระสั้น
0 A	1 B	2 C	3 DL	4 DS

เสียงวรรณยุกต์ภาษาสุโขทัยของ Brown มีดังนี้

ไม่มีรูป วรรณยุกต์	่	้	คำตาย สระยาว	คำตาย สระสั้น
0	1	2	3	4

108

จากการเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ภาษาสุโขทัยจากจารึกกับของ Brown ไม่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ต่างก็ยึดเครื่องหมายวรรณยุกต์จากภาษาเขียนเป็นหลัก และแบ่งวรรณยุกต์เป็น 5 เสียง โดยใช้สัญลักษณ์ 0 1 2 3 และ 4 แทน

เชิงอรรถท้ายบทที่ 2

[1]วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์, ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526), หน้า 1.

[2]Fang Kuei Li, A Handbook of Comparative Tai (Hawaii: the University Press, 1977), pp. 1-3.

[3]คัดแปลงจาก Li, p. 58.

[4]คัดแปลงจาก Li, pp. 83-253.

[5]คัดแปลงจาก Li, pp. 300-301.

[6]คัดแปลงจาก Li, pp. 280-293.

[7]คัดแปลงจาก Li, pp. 294-296.

[8]คัดแปลงจาก Li, pp. 24-27.

[10]J. Marvin Brown, From Ancient Thai to Modern Dialects (Bangkok: White Lotus Co., Ltd., 1985), pp. 88-93.

[11]คัดแปลงจาก Brown, pp. 103-109.

[12]คัดแปลงจาก Brown, pp. 103-109.

[13]Brown, p. 50.

[14]Brown, p. 246.

[15]Brown, p. 246.

[16]Brown, p. 102-111.

[17]Brown, p. 251.

[18]Li, pp. 1-3.

[19]คัดแปลงจาก Li, p. 58.

[20]คัดแปลงจาก Brown, pp. 103-109.

[21]Li, pp. 173-176.

[22]Li, p. 173.

[23]Brown, p. 103.

[24]Brown, pp. 226-230.

[25]Brown, p. 137.

[26]Brown, p. 103.

[27]Li, p. 176.

[28]Li, pp. 176-177.

[29]Brown, pp. 226-230.

[30]Li, p. 181.

[31]Li, pp. 181-182.

[32]Brown, pp. 226-230.

[33]Brown, p. 137.

[34]Li, pp. 107-109.

[35]Brown, pp. 226-230.

[36]Brown, pp. 136-137.

[37]Li, pp. 68-70.

[38]Brown, pp. 226-230.

[39]คัดแปลงจาก Li, pp. 83-285.

[40]คัดแปลงจาก Brown, pp. 103-109.

[41]Li, pp. 236-242.

[42]Brown, pp. 103-111.

[43]Li, pp. 83-242.

[44]Brown, pp. 103-111.

[45]Li, p. 225.

[46]Brown, p. 109.

[47]Li, pp. 83-242.

[48]คัดแปลงจาก Li, pp. 300-301.

[49]คัดแปลงจาก Brown, p. 246.

[50]Brown, p. 110.

[51]Brown, p. 110.

[52]Li, pp. 28-29.

[53]Brown, p. 251.

[54]คัดแปลงจาก Li, pp. 83-253.

[55]คัดแปลงจาก Brown, pp. 103-109.

[56]คัดแปลงจาก Brown, p. 162.

[57]คัดแปลงจาก Li, pp. 83-253.

[58]คัดแปลงจาก Brown, pp. 103-109.

[59]คัดแปลงจาก Brown, p. 162.

[60]Li, pp. 207-208.

[61]Li, p. 208.

[62]Li, p. 214.

[63]Li, p. 218.

[64]Li, p. 198.

[65]Li, p. 168.

[66]Li, p. 161.

[67]Li, p. 173.

[68]Li, p. 176.

[69]Li, p. 181.

[70]Li, pp. 107-108.

71Li, p. 104.

72Li, pp. 35-36.

73Li, p. 68.

74Li, p. 65.

75Li, p. 79.

76Brown, p. 109.

77Li, pp. 74-207.

78คัดแปลงจาก Li, pp. 83-253.

79คัดแปลงจาก Brown, pp. 103-109.

80คัดแปลงจาก Brown, p. 162.

81Brown, p. 137.

82Brown, p. 149.

83คัดแปลงจาก Li, pp. 300-301.

84คัดแปลงจาก Brown, p. 246.

85คัดแปลงจาก Brown, p. 162.

86Li, 262.

87Li, 269-270.

88Brown, p. 140.

[89]คัดแปลงจาก **Li, pp. 280-293.**

[90]คัดแปลงจาก **Brown, p. 246.**

[91]คัดแปลงจาก **Brown, p. 162.**

[92]**Brown, p. 102.**

[93]**Li, pp. 285-286.**

[94]**Brown, p. 102.**

[95]**Li, pp. 288-290.**

[96]**Li, pp. 290-291.**

[97]คัดแปลงจาก **Li, p. 28.**

[98]คัดแปลงจาก **Brown, p. 246.**

[99]คัดแปลงจาก **Brown, p. 62.**

[100]**Li, pp. 24-25.**

[101]**Brown, p. 244.**

[102]คัดแปลงจาก **Brown, p. 11.**

[103]**Brown, p. 10.**

[104]ราตรี ธันวารชร, "การศึกษาคำที่เขียนรูปไม่เหมือนภาษาปัจจุบันในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช", รายงานหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530, หน้า 61.

105 คัดแปลงจาก **Brown**, p. 190.

106 คัดแปลงจาก **Brown**, p. 190.

107 คัดแปลงจาก **Brown**, p. 190.

108 คัดแปลงจาก **Brown**, p. 190.

บทที่ 3

ความแตกต่างระหว่างเสียงในภาษาสุโขทัย กับเสียงในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน

จากการศึกษาเสียงในภาษาสุโขทัยจากศิลาจารึก 21 หลักเปรียบเทียบกับเสียงในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันพบว่า เสียงหลายเสียงมีความแตกต่างกันทั้งเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ โดยเปรียบเทียบได้จากตารางดังต่อไปนี้

<u>ความแตกต่างระหว่างเสียงในภาษาสุโขทัยกับเสียงในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน</u>

เสียงพยัญชนะเดี่ยวภาษาสุโขทัยมีดังนี้

		?y (อย)		
p (ป)	t (ต)	c (จ)	k (ก)	? (อ)
ph (ผ)	th (ถ)	ch (ฉ)	kh (ข)	
b (พ)	d (ท)	ǰ (ช)	g (ค)	
hm (หม)	hn (หน)	hñ (หญ)	hŋ (หง)	
m (ม)	n (น)	ñ (ญ)	ŋ (ง)	
f (ฝ)	s (ส)		x (ฃ)	h (ห)
v (ฟ)	z (ซ)		ɣ (ฅ)	
hw (หว)	hl (หล)			
	l (ล)			
w (ว)		y (ย)		
	r (ร)			1

<u>หมายเหตุ</u> 1. เสียง /b/ (บ) และ /d/ (ด) เป็นเสียงก้องซึ่งต่างกับภาษาไทโบราณที่เป็นเสียงไม่ก้อง /?b/ (บ) และ /?d/ (ด) ความเปลี่ยนแปลงนี้อาจเกิดขึ้นก่อนสมัยสุโขทัยจึงไม่มีหลักฐานในภาษาเขียนสุโขทัย

2. จารึกสุโขทัยไม่พบพยัญชนะแทนเสียง /hy/ (หย), /hr/ (หร) แต่พบพยัญชนะแทนเสียง /hy/ (หย) ในไตรภูมิพระร่วง เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
หญ้ง	ยุ่ง	ไตรภูมิฯ หน้า 28
หยาก	อยาก	ไตรภูมิฯ หน้า 28

จึงอาจนับว่ายังคงมีเสียงเหล่านี้อยู่ในภาษาสมัยสุโขทัย

เสียงพยัญชนะเดี่ยวภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันมีดังนี้

b (บ)	d (ด)			
p (ป)	t (ต)	c (จ)	k (ก)	ʔ (อ)
ph(ผ)	th(ถ)	ch(ฉ)	kh(ข)	
m (ม)	n (น)		ŋ(ง)	
f (ฝ)	s (ส)			h (ห)
	l (ล)			
w (ว)		y (ย)		
	r (ร)			[2]

เมื่อเปรียบเทียบเสียงพยัญชนะเดี่ยวในภาษาสุโขทัยกับเสียงในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันจะเห็นความแตกต่างดังนี้

1. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /ʔy/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /y/ เช่น

เสียงในภาษาสุโขทัย	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
/ʔy/	/y/	อยืน	ยืน	62-1-36
		อยู่	อยู่	1-3-24
		อยยบ	เหยียบ	2-2-74

ในภาษาไทโบราณที่ Li และ Brown สร้างขึ้นนั้น มีเสียงประเภท/ʔ-/ นำอยู่ 3 เสียงคือ /ʔy/, /ʔb/ (หรือ ʔm) และ /ʔd/ (หรือ ʔn) แต่ในภาษาเขียนสุโขทัยคำที่มีเสียง /ʔ-/ นำมีเพียงเสียงเดียวคือ "อย-" ส่วน /ʔb/ และ /ʔd/ ไม่พบในภาษาเขียน อาจเป็นไปได้ว่าในสมัยสุโขทัยนั้น เสียงไทโบราณประเภทมีเสียง /ʔ-/ นำนั้นเหลืออยู่เพียงเสียงเดียวคือ /ʔy/ แสดงให้เห็นว่าภาษาสุโขทัยเองก็ได้มีวิวัฒนาการแตกต่างไปจากภาษาไทโบราณที่ Li และBrown สร้างขึ้น

2. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /g, J̌, d, b/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /kh, ch, th, ph/ ตามลำดับ เช่น

เสียงใน ภาษาสุโขทัย	เสียงใน ภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนใน ภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนใน ภาษาไทยปัจจุบัน	
/g/	/kh/	ฃู	ขู่	38-1-39
/J̌/	/ch/	ซื่	ซื่อ	1-1-1
/d/	/th/	ท่	ท่	1-1-14
/b/	/ph/	พ่	พ่อ	1-1-6

3. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /hŋ, hñ, hn, hm, hl, hw/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /ŋ, y, n, m, l, w/ ตามลำดับ เช่น

เสียงใน ภาษาสุโขทัย	เสียงใน ภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนใน ภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนใน ภาษาไทยปัจจุบัน	
/hŋ/	/ŋ/	เหง้า	เหง้า	ไตรภูมิฯหน้า 56
/hñ/	/y/	ใหญ่	ใหญ่	1-3-3
/hn/	/n/	หนา	หนา	11-1-9
/hm/	/m/	หมู	หมู	2-2-16
/hl/	/l/	เหลก	เหล็ก	2-1-13
/hw/	/w/	หว่าง	หว่าง	1-3-12

4. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /z, v/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /s, f/ ตามลำดับ เช่น

เสียงใน ภาษาสุโขทัย	เสียงใน ภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนใน ภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนใน ภาษาไทยปัจจุบัน	
/z/	/s/	ซึ่น	ลิ้น	1-2-11
/v/	/f/	เฟื่อ	เฟื้อ	1-1-28

5. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /x/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง/kh/ เช่น

เสียงใน ภาษาสุโขทัย	เสียงใน ภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนใน ภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนใน ภาษาไทยปัจจุบัน	
/x/	/kh/	ฃึ้น	ขึ้น	1-3-21

6. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /ɣ/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /kh/ เช่น

เสียงใน ภาษาสุโขทัย	เสียงใน ภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนใน ภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนใน ภาษาไทยปัจจุบัน	
/ɣ/	/kh/	ฅ้า	ค้า(ทอง)	1-1-23

เสียงพยัญชนะควบกล้ำภาษาสุโขทัยมีดังนี้

pr (ปร)	tr (ตร)	kr (กร)
pl (ปล)		kl (กล)
		kw (กว)
phl(ผล)		khl(ขล)
		khw(ขว)
br (พร)	dr (ทร)	gr (คร)
bl (พล)		gl (คล)
		gw (คว)
ml (มล)		
	sr (สร)	
		xw (ฃว)
		ɣw (ฅว) 3

<u>หมายเหตุ</u>

เสียง dr (ทร) และ sr (สร) พบเฉพาะในคำยืมเท่านั้น การที่ภาษาสุโขทัยมีอักษรแทนเสียงทั้ง 2 นี้อาจเป็นเพราะการถ่ายอักษรมาจากตัวเขียนของเจ้าของภาษา กรณีเช่นนี้ในภาษาสุโขทัยอาจจะออกเสียงไม่ตรงกับภาษาเขียนและไม่แสดงถึงการออกเสียงของภาษาไทยอย่างแท้จริง

เสียงพยัญชนะควบกล้ำภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันมีดังนี้

pr (ปร)	tr (ตร)	kr (กร)
pl (ปล)		kl (กล)
		kw (กว)
phr (พร)		khr (ขร, คร)
phl (พล, ผล)		khl (ขล, คล)
		khw (ขว, คว) [4]

เมื่อเปรียบเทียบเสียงพยัญชนะควบกล้ำในภาษาสุโขทัยกับเสียงพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันจะเห็นความแตกต่างดังนี้

1. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /xw/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /khw/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
แขวน	แขวน	1-2-35

2. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /ɣw/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /khw/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ฅวาม	ความ	1-1-26

3. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /gr/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /khr/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ครู	ครู	1-3-4

4. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /gl/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /khl/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
คลา	คลา	106-1-16

5. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /gw/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /khw/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ควาย	ควาย	107-1-25

6. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /br/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /phr/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
พราว	พร้าว	1-3-5

7. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /bl/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /phl/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
พลี	พลี	1-3-8

8. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /dr/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /s/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ทรง	ทรง	102-1-32

9. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /ml/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /m, l/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
มล่าง	ม้าง, ล้าง	2-1-87

10. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /sr/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /s/ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
สรง	สรง	62-2-29

เสียงสระเดี่ยวภาษาสุโขทัยมีดังนี้

	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	i, ii	ɯ, ɯɯ	u, uu
กลาง	-, ee	-, əə	o, oo
ต่ำ	ɛ, ɛɛ	a, aa	ɔ, ɔɔ

[5]

หมายเหตุ

ไม่พบอักษรแทนเสียงสระสั้น /e/ และ /ə/ ในจารึกสุโขทัย คำ "เงิน" ซึ่ง Brown เสนอว่าเป็นเสียงสระ /ə/[6] นั้นในจารึกสุโขทัยใช้รูปสระประสม เ-ือ

เสียงสระเดี่ยวภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันมีดังนี้

	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	i, ii	ɯ, ɯɯ	u, uu
กลาง	e, ee	ə, əə	o, oo
ต่ำ	ɛ, ɛɛ	a, aa	ɔ, ɔɔ

[7]

เมื่อเปรียบเทียบเสียงสระเดี่ยวในภาษาสุโขทัยกับเสียงสระเดี่ยวในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน พบความแตกต่างของเสียงสระเกิดขึ้นเฉพาะคำบางคำในเสียงสระดังต่อไปนี้

1. คำภาษาสุโขทัยใช้ i ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ ii เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ติน	ตีน	62-2-17

2. คำภาษาสุโขทัยใช้ u ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ uu เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ปลูก	ปลูก	49-1-10

3. คำภาษาสุโขทัยใช้ ii ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ i เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
หีน	หิน	2-2-27

4. คำภาษาสุโขทัยใช้ ee ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ e เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
เจบ	เจ็บ	1-1-33

5. คำภาษาสุโขทัยใช้ εε ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ ε เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
แล	และ	38-1-23

6. คำภาษาสุโขทัยใช้ aa ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ a เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
อย่าว	เหย้า	1-1-22

7. คำภาษาสุโขทัยใช้ uu ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ u เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ฟู่ง	ฝูง	1-1-8

8. คำภาษาสุโขทัยใช้ oo ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ ɔɔ, uua เช่น

เสียงในภาษาสุโขทัย	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
●●	ɔɔ	โอก	ออก	1-3-13
●●	uua	โอย	อวย	1-2-9

9. คำภาษาสุโขทัยใช้ o ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ ɔ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
โถะ	เถาะ	9-2-9

10. คำภาษาสุโขทัยใช้ uu, ɔɔ ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ uua เช่น

เสียงในภาษาสุโขทัย	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
uu	uua	สูก	สวก	1-3-15
ɔɔ	uua	ช่อย	ช่วย	1-1-30

11. คำภาษาสุโขทัยใช้ u ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ o หรือ คำภาษาสุโขทัยใช้ o ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ u เช่น

เสียงในภาษาสุโขทัย	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
u	o	จุง	จง	106-3-23
●	u	ท่ง	ทุ่ง	45-3-4

12. คำภาษาสุโขทัยใช้ i, ii, ɯ, əə ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ ɯ เช่น

เสียงในภาษาสุโขทัย	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
i	ɯ	ขิน	ขึ้น	2-1-56
ii	ɯ	จีง	จึง	11-2-25
ɯɯ	ɯ	ถึ่ง	หนึ่ง	1-3-24
əə	ɯ	เนิ่ง	หนึ่ง	38-2-29

13. คำภาษาสุโขทัยใช้ i, ii, əə ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ ɯɯ เช่น

เสียงในภาษาสุโขทัย	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
i	ɯɯ	ชิ	ชื่อ	64-1-5
ii	ɯɯ	มี	มือ	11-1-5
əə	ɯɯ	เหมิน	หมื่น	7-4-13

เสียงสระประสมภาษาสุโขทัยมีดังนี้

	หน้า	กลาง	หลัง
เริ่มที่สระสูง	iia เอีย	ɯɯa เอือ	uua อัว
เริ่มที่สระต่ำ	ai ไอ	aɯ ใอ	au เอา

8

หมายเหตุ

ไม่พบอักษรแทนสระประสม /ia/ /ɯa/ /ua/ ซึ่งอาจแสดงว่าเสียงสั้น-ยาวในสระประสมไม่แตกต่างกัน

เสียงสระประสมภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันมีดังนี้

	หน้า	กลาง	หลัง
เริ่มที่สระสูง	ia, iia เอียะ,เอีย	ɯa, ɯɯa เอือะ,เอือ	ua, uua อัวะ, อัว
เริ่มที่สระต่ำ	ai ไอ, ใอ, ไอย, อัย		au เอา

9

เมื่อเปรียบเทียบเสียงสระประสมในภาษาสุโขทัยกับเสียงสระประสมในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน พบความแตกต่างดังนี้

1. สระประสมเสียงยาว /iia/(เอีย) /ɯɯa/(เอือ) และ /uua/ (อัว) ในภาษาสุโขทัยไม่มีสระเสียงสั้น

ปัจจุบันสระประสมเสียงยาวทั้ง 3 มีเสียงสั้น /ia/ (เอียะ), /ɯa/ (เอือะ) และ /ua/ (อัวะ) เป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน แต่ไม่พบคำในจารึกสุโขทัยคำใดเปลี่ยนจากสระประสมเสียงยาวเป็นสระประสมเสียงสั้นในปัจจุบัน

2. คำในภาษาสุโขทัยใช้ /aɯ/ คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้/ai/ เช่น

ตัวเขียนในจารึกสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ใผ	ไผ่	49-1-28
สินใหม	สินไหม	38-1-37

เสียงวรรณยุกต์ภาษาสุโขทัยมีดังนี้

	พยางค์คำเป็น			พยางค์คำตาย	
	ไม่มีรูปวรรณยุกต์	รูปวรรณยุกต์ ่	รูปวรรณยุกต์ ้	สระเสียงยาว	สระเสียงสั้น
พยัญชนะต้น ไม่ก้อง,ก้อง	A	B	C	DL	DS

10

เสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันมีดังนี้

	พยางค์คำเป็น			พยางค์คำตาย	
	ไม่มีรูปวรรณยุกต์	รูปวรรณยุกต์ ่	รูปวรรณยุกต์ ้	สระเสียงยาว	สระเสียงสั้น
พยัญชนะต้นไม่ก้อง	A_1	B_1	C_1	D_1L	D_1S
พยัญชนะต้นก้อง	A_2	B_2	C_2	D_2L	D_2S

[11]

เมื่อเปรียบเทียบภาษาเขียนสุโขทัยกับภาษาเขียนไทยมาตรฐานปัจจุบันพบว่ามีการใช้รูปวรรณยุกต์ไม่สม่ำเสมอ กล่าวคือ ใช้บ้าง ไม่ใช้บ้าง ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าคงเป็นเพราะในภาษาสุโขทัยนั้นเสียงพยัญชนะต้นซึ่ง แบ่งภาษาเขียนออกเป็นอักษร 3 หมู่ มีอักษรสูง อักษรกลาง อักษรต่ำนั้น ยังคงมีลักษณะของเสียงแตกต่างกันอยู่อย่างชัดเจน กล่าวคือ อักษรสูงและอักษรกลางเป็นเสียงประเภทไม่ก้อง ส่วนอักษรต่ำเป็นเสียงประเภทก้อง ความเป็นเสียงก้องและไม่ก้องยังคงเป็นสิ่งกำหนดควบคู่กับเสียงวรรณยุกต์ได้ การใช้รูปวรรณยุกต์กำกับเพื่อบอกเสียงจึงยังมิใช่สิ่งจำเป็นมากนัก การใช้รูปวรรณยุกต์สุโขทัยจึงมิได้แสดงความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์แบบที่ 1 กับแบบที่ 2[12] แต่ปัจจุบันพยัญชนะต้นเสียงก้องบางเสียงได้เปลี่ยนแปลงเป็นเสียงไม่ก้อง การใช้รูปวรรณยุกต์จึงต้องแยกให้เห็นความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์แบบที่ 1 กับแบบที่ 2

เมื่อนำตารางข้างต้นมาเปรียบเทียบกัน เราจะพบความแตกต่างระหว่างเสียงในภาษาสุโขทัยกับเสียงในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันมีดังนี้

<u>เสียงพยัญชนะเดี่ยว</u>

1. ในภาษาสุโขทัยอักษรต่ำเป็นพยัญชนะเสียงก้อง /g/ (ค), /ɤ/ (ฅ), /g/ (ฆ), /ǰ/ (ช), /z/ (ซ), /ǰ/ (ฌ), /d/ (ท), /d/ (ธ), /b/ (พ), /v/ (ฟ) แต่ในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียงไม่ก้อง /kh/ (ค, ฅ, ฆ), /ch/ (ช, ฌ), /s/ (ซ), /th/ (ท, ธ), /ph/ (พ), /f/ (ฟ)

2. การสูญเสียง /h/ นำในเสียง /hŋ/ (หง), /hñ/ (หญ), /hn/ (หน), /hm/ (หม), /hl/ (หล), /hw/ (หว)

3. การสูญเสียง /ʔ/ นำในเสียง /ʔy/ (อย)

4. การรวมเสียง /kh/ (ข), /x/ (ฃ), /g/ (ค), /ɤ/ (ฅ) เป็น /kh/ (ข, ค, ฆ)

5. การรวมเสียง /hñ/ (หญ), /ñ/ (ญ), /ʔy/ (อย) และ /y/ (ย) เป็น /y/ (หญ, อย, หย, ย)

6. ความแตกต่างด้านคุณสมบัติของเสียงบางเสียง

<u>เสียงพยัญชนะควบกล้ำ</u>

1. เสียงพยัญชนะตัวแรกของเสียงควบกล้ำเปลี่ยนแปลงไปได้แก่เสียง /xw/ (ขว), /gw/ (คว), /ɤw/ (ฅว), /bl/ (พล), /gl/ (คล), /gr/ (คร), /br/ (พร)

2. การตัดเสียงควบกล้ำ /r/

3. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /ml/ (มล) ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /m/ (ม) หรือ /l/ (ล)

4. ภาษาสุโขทัยเป็นเสียง /dr/ (ทร), /sr/ (ศร, ษร, สร) ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียง /s/ (ซ, ศ, ษ, ส, ศร, สร, ทร)

<u>เสียงสระเดี่ยว</u>

1. คำในภาษาสุโขทัยบางคำใช้สระเสียงสั้นแต่ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้สระเสียงยาว

2. คำในภาษาสุโขทัยบางคำใช้สระเสียงยาวแต่ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้สระเสียงสั้น

3. เสียงสระที่ต่างไป

3.1 คำในภาษาสุโขทัยใช้ oo (โอ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ ɔɔ (ออ)

3.2 คำในภาษาสุโขทัยใช้ oo(โอ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ uua (อัว)

3.3 คำในภาษาสุโขทัยใช้ o (โอะ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ ɔ (เอาะ)

3.4 คำในภาษาสุโขทัยใช้ uu(อู) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ uua (อัว)

3.5 คำในภาษาสุโขทัยใช้ ɔɔ (ออ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ uua (อัว)

3.6 คำในภาษาสุโขทัยใช้ u (อุ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ o (โอะ) หรือคำในภาษาสุโขทัยใช้ o (โอะ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ u (อุ)

3.7 คำในภาษาสุโขทัยใช้ i (อิ), ii (อี), ɯɯ (อือ), əə (เออ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ ɯ (อึ) และคำในภาไทยสุโขทัยใช้ i (อิ), ii (อี), əə (เออ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ ɯɯ(อือ)

3.8 คำในภาษาสุโขทัยใช้ əə (เออ), i (อิ), ɯɯa (เอือ) คำในภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ ɯ (อึ)

<u>เสียงสระประสม</u>

1. คำในภาษาสุโขทัยใช้สระ /ai/ (ไอ) และ /aɯ/ (ใอ) คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้สระ /ai/ (ไอ, ใอ, ไอย, อัย)

2. คำในภาษาสุโขทัยใช้สระประสม /ɯɯa/ (เอือ) ซึ่งเขียนได้หลายรูป เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
เมือง	เมือง	49-1-19
เมือง		1-4-17
เมือง		1-1-4

เสียงวรรณยุกต์

1. การใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม่สม่ำเสมอ

2. การเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์

ความแตกต่างระหว่างเสียงในภาษาสุโขทัยกับเสียงในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันดังกล่าว อาจอธิบายได้ดังนี้

เสียงพยัญชนะเดี่ยว

1. ความแตกต่างของเสียงพยัญชนะก้องกับไม่ก้องในอักษรต่ำ

ภาษาสุโขทัยเสียงพยัญชนะกลุ่มที่ปัจจุบันเรียกว่า "อักษรต่ำ" มีเสียงก้อง แต่ปัจจุบันอักษรต่ำกลุ่มที่เรียกว่า "อักษรต่ำคู่" ได้เปลี่ยนแปลงเป็นเสียงไม่ก้องเช่นเดียวกับกลุ่ม "อักษรสูง" ดังต่อไปนี้

การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะก้องเป็นไม่ก้องในอักษรต่ำเป็นดังนี้

ตัวอักษร (อักษรต่ำคู่)	ค	ฅ	ฆ	ช	ซ	ฌ	ท	ธ	พ	ฟ	ภ
เสียงใน ภาษาสุโขทัย	g	ɣ	g	ǰ	z	ǰ	d	d	b	v	b
เสียงใน ภาษาไทยปัจจุบัน	kh	kh	kh	ch	s	ch	th	th	ph	f	ph

การเปลี่ยนแปลงเสียงในอักษรต่ำคู่ภาษาสุโขทัยมาเหมือนกับอักษรสูงภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันทำให้ภาษาเขียนในปัจจุบัน มีการใช้พยัญชนะต้นของคำบางคำต่างไปจากจารึกสุโขทัย กล่าวคือคำที่สุโขทัยเขียนด้วยอักษรสูง เสียงวรรณยุกต์ C_1 ปัจจุบันเขียนด้วยอักษรต่ำคู่ เสียงวรรณยุกต์ B_2 หรือในทางกลับกัน การเปลี่ยนแปลงพยัญชนะต้นจะเป็นคู่ ๆ ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงพยัญชนะต้นระหว่างอักษรสูงกับอักษรต่ำคู่เป็นดังนี้

อักษรแทนเสียงไม่ก้อง (อักษรสูง)	ข, ฃ kh x	ฉ ch	ฐ, ถ th	ผ ph	ฝ f	ศ, ษ, ส s	ห h
อักษรแทนเสียงก้องเดิม (อักษรต่ำคู่)	ค, ฅ, ฆ kh	ช, ฌ ch	ฒ, ท, ธ th	พ, ภ ph	ฟ f	ซ s	ฮ h

คำ ๆ เดียวกันในจารึกสุโขทัยกับปัจจุบันจึงสะกดด้วยพยัญชนะต้นต่างกัน ดังตัวอย่างคำต่อไปนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	เสียงวรรณยุกต์	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	เสียงวรรณยุกต์	
ข๋า	C_1(Li, 193)	ฆ่า	B_2	1-1-31
(ผู้)เถ๋า	C_1(Li, 102)	(ผู้)เฒ่า	B_2	106-2-36
ถ๋วม	C_1(Li, 102)	ท่วม	B_2	ไตรภูมิฯหน้า 138
ฝั๋น	C_1(Li, 77)	ฟั่น	B_2	38-2-7
หนี้	C_2(Li, 11)	นี้	B_2	1-3-27
หม๋นน	C_2(Li, 75)	มั่น	B_2	106-1-8
เหล๋น	C_1(Li, 137)	เล่น	B_2	1-2-19
หว้าย	C_1(Li, 82)	ว่าย	B_2	ไตรภูมิฯหน้า 25
แค่ง	B_2(Li, 215)	แข้ง	C_1	2-2-32

ในคำ "นี้" ถึงแม้ในสมัยสุโขทัยจะเป็นเสียงวรรณยุกต์ C_2 ต่างจากคำอื่น ๆ แต่ยังมีหลักฐานว่าในภาษาโป-อาย และจุงโจว ยังคงเป็นเสียง C_1 (หรือ C_2 เฉพาะภาษาจุงโจว - Li, 111) ส่วนคำ "ท่วม" ภาษาโป-อายเป็น B_2(Li, 102) และคำ "มั่น" ภาษาโป-อายเป็นเสียงวรรณยุกต์ B_2(Li, 75) การที่คำ ๆ เดียวกันใช้

พยัญชนะต้นต่างกันและมีเสียงวรรณยุกต์ต่างกันเช่นนี้แสดงว่าเสียงพยัญชนะต้นคำบางคำในภาษาสุโขทัยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเสียงบ้างแล้ว

2. การสูญเสียง /h/ นำ

ในสมัยสุโขทัยมีเสียงพยัญชนะต้นอยู่กลุ่มหนึ่งซึ่งมีเสียง /h/ นำ(เสียง /h/ นี้เป็นเสียงไม่ก้องและมีอิทธิพลในการผันเสียงวรรณยุกต์) ได้แก่เสียง /hŋ, hñ, hn, hm, hl, hw/ ปัจจุบันเสียงนำหายไปจึงกลายเป็น /ŋ, ñ, m, l, w/ ตามลำดับ[13](เสียง /ñ/ ในภาษาถิ่นกลายเป็น /y/ ในไทยมาตรฐานปัจจุบัน) แต่การผันเสียงวรรณยุกต์ยังคงเป็นแบบที่ 1 เหมือนเดิมและยังมีร่องรอยเสียง /h/ นำอยู่ในภาษาเขียนปัจจุบันดังตัวอย่างคำต่อไปนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	เสียงวรรณยุกต์	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	เสียงวรรณยุกต์	
หมาก (hmaak)	D_1L	หมาก (maak - Li,75)	D_1L	1-3-2
หนา (hnaa)	A_1	หนา (naa - Li,114)	A_1	11-1-9
ใหญ่ (hñai)	B_1	ใหญ่ (yai - Li,176)	B_1	1-3-3
หลาย (hlaai)	A_1	หลาย (laai - Li,137)	A_1	2-1-94
หว่าง (hwaaŋ)	B_1	หว่าง (waaŋ)	B_1	1-3-12

ในทางกลับกัน มีคำบางคำที่พยัญชนะต้นในภาษาสุโขทัยเป็นเสียงก้อง ปัจจุบันเพิ่มเสียง /h/ นำ แต่การผันเสียงวรรณยุกต์ยังเป็นแบบที่ 2 ในบางถิ่นซึ่งแสดงร่องรอยเสียงพยัญชนะเดิม ได้แก่คำต่อไปนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	เสียงวรรณยุกต์	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	เสียงวรรณยุกต์	
นึง }	A_2	หนึ่ง (nɯŋ -Li,115)	A_2, B_1(Li,115)	2-2-5
ณึง }				1-1-32
ญิง	A_2	หญิง (yiŋ -Li,176)	A_1	1-1-2
			(จุงโจว A_1, A_2 -Li,176)	

คำ "หนึ่ง" นี้ Li เสนอว่ามาจากเสียงพยัญชนะต้นโบราณ /*hn/[14] แต่ในจารึกสุโขทัยไม่พบรูปพยัญชนะต้น "หน" พบแต่ "น" หรือ "ณ" ซึ่งแทนเสียงก้องเท่านั้น ปัจจุบันคำนี้เขียนด้วยอักษร "หน" และเสียงวรรณยุกต์บางถิ่นเป็น A_2 บางถิ่นเป็น B_1[15] การที่เสียงวรรณยุกต์ปัจจุบันในบางถิ่นเป็น B_1 เป็นเพราะอิทธิพลของเสียงโบราณ /h/ ที่นำอยู่ในพยัญชนะต้นถิ่นนั้น และการที่เสียงวรรณยุกต์ปัจจุบันในบางถิ่นเป็น A_2 นั้นเพราะอิทธิพลของเสียงพยัญชนะต้นก้อง /n/ ดังที่พบร่องรอยในจารึกสุโขทัย

คำ "หญิง" Li เสนอว่ามาจากเสียงโบราณ /*hñ/[16] แต่ในจารึกสุโขทัยไม่พบรูปพยัญชนะต้น "หญ" พบแต่ "ญ" ซึ่งแทนเสียงก้อง นาสิก /ñ/ เท่านั้น ปัจจุบันคำนี้เขียนด้วยอักษร "หญ" เสียงวรรณยุกต์ A_1 ภาษาจุงโจวอาจเป็น A_1 หรือ A_2 การที่คำนี้มีเสียงวรรณยุกต์ปัจจุบันในบางถิ่นเป็น A_1 เพราะอิทธิพลของเสียงพยัญชนะต้น /h/ ที่นำอยู่ในถิ่นนั้น และบางถิ่นเป็น A_2 เพราะอิทธิพลของเสียงพยัญชนะต้นก้อง /n/ ดังที่พบร่องรอยในจารึกสุโขทัย คำว่า "หนึ่ง" และ "หญิง" นี้เป็นร่องรอยการเปลี่ยนแปลงเสียงก้องและเสียงไม่ก้องว่ามีการใช้ปะปนกันมาก่อนสมัยสุโขทัยแล้ว

3. การสูญเสียง /ʔ/ นำ

เสียงพยัญชนะในภาษาสุโขทัยที่มีเสียง /ʔ/ นำได้แก่ /ʔy/ ซึ่งเป็นเสียงไม่ก้อง ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นเสียงก้อง /y/ ภาษาเขียนภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันพบร่องรอยเสียง /ʔy/ เหลืออยู่เพียง 4 คำเท่านั้นคือ อย่า(B_1) อยู่(B_1) อย่าง(B_1) อยาก(D_1L)[17] การผันเสียงวรรณยุกต์ของเสียงนี้ยังคงเป็นแบบที่ 1 เพราะอิทธิพลของเสียง /ʔ/ ยังคงอยู่ ดังตัวอย่างคำในจารึกสุโขทัยต่อไปนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	เสียงวรรณยุกต์	
อยู	อยู่	A_1 (Li, 182)	62-1-36

ฯลฯ

ในจารึกสุโขทัยมีคำจำนวนมากที่มีเสียง /ʔy/ ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น /y/ แทนด้วยอักษร หย ย อย ดังตัวอย่างคำต่อไปนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
อยยบ	เหยียบ	2-2-74
บอย่า	บ่หย่า	2-1-70
อยอน	หย่อน	49-1-16
อยาอยูก	ยาหยูก	3-1-23
อยา	ยา(เกรง)	3-1-23
เอยน	เย็น	5-3-24
อยัง	ยัง	8-3-11

ฯลฯ

นอกจากนี้ Li และ Brown ได้ศึกษาว่าคำเหล่านี้เคยมีเสียง /ʔy/ มาก่อนได้แก่ ยัก เยี่ยม ย่ำ ย่าง ยาง ยับ(จับ) เหย้า เย็น ยวง ยัน หยอก หยอด หยวก หยิก หยิบ[18] เหยียด ยืม ยัด หย้าน(กลัว)[19]

สำหรับเสียง /ʔb/ (หรือ ʔm) (บ), /ʔd/ (หรือ ʔn) (ด) ที่ Li และ Brown เสนอสร้างนั้นไม่พบร่องรอยในภาษาเขียนสุโขทัย ทั้งนี้อาจแสดงว่าการเปลี่ยนแปลงเสียง /ʔb/ เป็น /b/ และ /ʔd/ เป็น /d/ นั้นเกิดขึ้นก่อนสมัยสุโขทัยแล้ว

Li เสนอว่าคำเหล่านี้เคยมีเสียง /ʔb/, /ʔd/ มาก่อนได้แก่ /ʔb/ - บ่า ใบ บาก บัน บาง บ้าง กะบัง บ่าง บัด บาด บ่าว เบา แบ แบก เบ็ด บิน บิ่น บ่อ บก บอก บน บ่อน บ่ง บอด บุ้ง กะบุง เบื่อ เบือ เบื้อง บ้า[20] /ʔd/ - ด่า ดาย ด้าย ด้าม ดั้ง ดัง ด่าง ดับ เด็ก แด่น ด้วย ดูด เดือด ดึก ดื่ม[21]

4. การรวมเสียงพยัญชนะ /kh/(ข), /x/ (ฃ), /g/ (ค), /ɣ/(ฅ)

เสียง /kh/, /x/ เป็นเสียงไม่ก้องเมื่ออยู่ในตำแหน่งพยัญชนะต้นของคำคำนั้นจะผันเสียงวรรณยุกต์แบบที่ 1 ส่วน /g/ และ /ɣ/ เป็นเสียงก้อง เมื่ออยู่ในตำแหน่งพยัญชนะต้นของคำคำนั้นจะมีเสียงวรรณยุกต์แบบที่ 2 ปัจจุบันเสียง /x/, /g/ และ /ɣ/ ได้รวมกับเสียง /kh/

การปรากฏของเสียงทั้ง 4 ในจารึกสุโขทัยเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจุบันพบว่า ในบางคำยังเป็นพยัญชนะต้นตัวเดิม บางคำใช้ปะปนกัน บางคำเปลี่ยนแปลงไปเป็นตัวอื่น ดังตัวอย่างคำต่อไปนี้

ตัวอย่างคำที่ใช้พยัญชนะต้นปะปนกัน

	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย		ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
(1)	ขึน	/*x/ (Li,209)	ขึ้น /kh/	2-2-22
	ฃึ้น			1-3-21
(2)	ขุน	/*x/(Brown,222)	ขุน /kh/	107-1-8
	ฃุน			
(3)	คน	/*ɣ/(Brown,222)	คน /kh/	2-2-32
	ฅน			2-2-2
(4)	คืน	/*ɣ/(Brown,222)		2-2-41
	ฅืน		คืน /kh/	2-2-30
	ขิน			38-1-30

คำ (1) (2) มีหลักฐานยืนยันว่ามาจากเสียงโบราณ /*x/ ในจารึกสุโขทัยมีการใช้ "ข" ปะปนกับ "ฃ" แสดงว่าเริ่มมีการรวมเสียง /x/ กับ /kh/ ในสมัยสุโขทัยจนในที่สุดกลายเป็นเสียง /kh/ อย่างในปัจจุบัน

คำที่ (3) (4) ซึ่งมาจากเสียงโบราณ /*ɣ/ มีการใช้อักษร "ค" ปะปนกับ

"ฅ" แสดงว่ากำลังมีการรวมเสียง /g/ กับ /ɣ/ โดยเฉพาะคำที่ (4) แสดงว่าเริ่มมีการรวมเสียงกับ /kh/ แล้ว

ยังมีคำอีกกลุ่มหนึ่งในจารึกสุโขทัยที่ใช้พยัญชนะต้นต่างกับปัจจุบันโดยไม่มีร่องรอยความเปลี่ยนแปลงของเสียงให้เห็น แสดงว่าคำกลุ่มนี้คงมีการเปลี่ยนแปลงเสียงในสมัยต่อมาโดยเปลี่ยนจากเสียงก้อง /g/ และ /ɣ/ เป็นเสียงไม่ก้อง /kh/ ยกเว้นคำ "ฃ่า" ซึ่งยังคงเป็นเสียงไม่ก้องแต่การเขียนเปลี่ยนไปในตัวอย่างคำต่อไปนี้

เสียงในภาษาสุโขทัย	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
/x/	/kh/	ฃ่า	ฆ่า	1-1-31
/g/	/kh/	คอง	ฆ้อง	8-2-21
/ɣ/	/kh/	ฅ	คอ	2-2-31

จากตัวอย่างคำเหล่านี้แสดงว่าเสียง /kh/ ในปัจจุบันมาจากเสียงสุโขทัยที่ต่างกันคือ อาจมาจากเสียงไม่ก้อง /x/ เช่น ฆ่า หรือมาจากเสียงก้อง /g/ และ /ɣ/ เช่น ฆ้อง และ คอ เป็นต้น

5. การรวมเสียงพยัญชนะ /hñ/ (หญ), /ñ/ (ญ), /ʔy/ (อย) และ /y/ (ย)

เสียงก้อง /ñ/ และ /y/ เมื่ออยู่ในตำแหน่งพยัญชนะต้นของคำ คำนั้นจะมีเสียงวรรณยุกต์แบบที่ 2 เสียงไม่ก้อง /hñ/ และ /ʔy/ เมื่ออยู่ในตำแหน่งพยัญชนะต้นของคำ คำนั้นจะมีเสียงวรรณยุกต์แบบที่ 1 ปัจจุบันเสียง /hñ/ /ñ/ และ /ʔy/ ในภาษาไทยมาตรฐานได้รวมกับเสียง /y/

ในจารึกสุโขทัยพบคำที่มีเสียงเหล่านี้บางคำใช้พยัญชนะต้นเหมือนปัจจุบัน บางคำใช้พยัญชนะต้นปะปนกัน บางคำใช้พยัญชนะต้นต่างจากปัจจุบัน ดังตัวอย่างคำต่อไปนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
(1) ยืน	ยืน /y/	3-2-47
อยืน /*ʔy/(Brown,251)		1-2-32
(2) ยู	อยู่ /y/	102-1-22
อยู่ /*ʔy/(Brown,251)		3-1-10
(3) ญี่ /*ñ/ (Li,173)	ยี่ /y/	106-2-35
ยี		2-1-11
(4) ญงง /*ñ/ (Li,173)	ยัง /y/	2-1-69
อยัง		6-3-11

จากตัวอย่างคำเหล่านี้แสดงว่ากำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงในภาษาสุโขทัย 2 อย่างคือ /ʔy/ > /y/ และ /ñ/ > /y/

ตัวอย่างคำที่ใช้พยัญชนะต้นต่างกับปัจจุบัน

เสียงในภาษาสุโขทัย	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
/ñ/	/y/	ญี่ /*ñ/(Li,175)	ยี่	106-2-35
/ñ/	/y/	ญิน/*ñ/(Li,173)	ยิน	1-2-1
/ʔy/	/y/	เอยน /*ʔy/(Li,182)	เย็น	5-3-24
/ʔy/	/y/	อย่าว /*ʔy/(Li,181)	เหย้า	2-1-89

ตัวอย่างคำเหล่านี้แสดงการเปลี่ยนแปลงเสียง /ñ/ และ /ʔy/ เป็น /y/ ภายหลังสมัยสุโขทัย

ปัจจุบันภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ได้แก่ไทยเหนือ เช่น เชียงใหม่ เชียงราย ไทยอิสาน เช่น ขอนแก่น อุดร ไทยใต้เช่น สงขลา และ ตากใบ จังหวัดนราธิวาส ไม่มีเสียง /ʔy/ แต่ยังคงมีเสียงนาสิก /ñ/ ทุกถิ่นดังนี้[22]

ในถิ่นอิสานยังมีคำที่ออกเสียงนาสิกจำนวนมากทั้งที่เขียนด้วย ย หย หญ (ได้แก่คำที่นอกเหนือจากไม่ออกเสียงนาสิก 50 คำเศษ เช่น ยอด ย้อม หยาบ หยอก หญ้า หญอง (งอ, หงิก, ยู่ยี่)[23]

ถิ่นเหนือเช่นเชียงใหม่ก็ยังมีเสียงนาสิกทั้งในคำที่เขียนด้วย ย หย หญ เช่น ยิง ย่าม หยิก หญิง หญ้า ใหญ่[24]

ถิ่นใต้เช่น ภาษาสงขลาก็ยังมีที่ออกเสียงนาสิก /ñ/ ได้แก่คำเหล่านี้

- คำที่ไทยมาตรฐานเขียนด้วย ญ และออกเสียง /y/ นั้น สงขลาออกเสียง /ñ/ เช่น หญ้า หญิง ใหญ่ (ที่ออกเสียง /ñ/ ก็มีเช่น ญาติ)

- คำที่ไทยมาตรฐานเขียนด้วย ย หย และคำที่มี ข และ ผ นำอยู่ในบางคำ ภาษาสงขลาออกเสียง /ñ/ เช่น ยัง ย่น หย่อม ขยุ้ม เผยอ[25]

ส่วนเสียง /ʔy/ นั้นเหลือร่องรอยอยู่ในภาษาเขียนปัจจุบันเพียง 4 คำ เท่านั้นคือ อย่า อยู่ อย่าง หยาก ไทยถิ่นต่าง ๆ นั้น /ʔy/ เปลี่ยนเป็น/y/[26] เช่นเดียวกับไทยมาตรฐาน

ในศิลาจารึกสุโขทัยและวรรณกรรมท้องถิ่นโบราณจะพบคำที่เขียนด้วย "อย" อยู่มากมาย ปัจจุบันคำเหล่านั้นเปลี่ยนเป็นเขียนด้วย ย หรือ หย และไม่ออกเสียงนาสิกดังที่สืบค้นได้ดังต่อไปนี้

ถิ่นอิสานมีคำที่เขียนด้วย หย อยู่ราว 50 คำเศษ เป็นคำที่ไทยมาตรฐานเขียนด้วย ย หย อย ก็ได้เช่น ยา เย็น หยิก เหยียด อย่า อยู่ อย่าง อยาก คำเหล่านี้ในวรรณกรรมอักษรธรรมอิสานโบราณจะเขียนด้วยอักษร "ຍ" (หยอหยาดน้ำ) ให้ต่างกับ ย(ຢ) หย(ຫຢ) เพื่อให้รู้ว่าเป็นเสียงต่างกัน[27]

ในวรรณกรรมลาวครั่งเรื่อง "ช้องดอกุ้น" ซึ่งพบที่จังหวัดนครปฐมใช้รูป "ຍ" ในคำที่ออกเสียง /ʔy/ มากมายเช่น อยด อย้าน อย้าว อยืน อยุด เอยียบ[28]

ในถิ่นเหนือก็เช่นเดียวกัน มีคำที่เขียนด้วยอักษรธรรมล้านนา "ຍ" ปัจจุบันถิ่นเหนือก็มีคำที่ไม่ออกเสียงนาสิกทั้งที่เขียนด้วย ย หย อย เช่น ยา หยุด หย้าน อย่า อยู่ อย่าง อยาก[29]

ส่วนถิ่นใต้ปัจจุบันคำที่ไทยมาตรฐานเขียนด้วย ย ภาษาสงขลาออกเสียงไม่ขึ้นนาสิก /y/ เช่น ยก ยับ ยาย ยาว ยิง[30]

ส่วนการเปลี่ยนแปลงเสียง /hñ/ เป็น /y/ นั้น มีการเปลี่ยนแปลงในภาษาไทยทุกถิ่นทั้ง เหนือ อิสาน และใต้ บางถิ่นเปลี่ยนเป็น /y/ เหมือนไทยมาตรฐาน แต่บางถิ่นเช่น อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเชื่อว่าเป็นภาษาลูกของภาษาสุโขทัยนั้น /hñ/ เปลี่ยนเป็น /ñ/[31]

คำที่มีเสียง /hn/ ในจารึกสุโขทัยมีเพียง 2 คำคือ ใหญ่ และ ปรหญา (ผญา) ซึ่งคำหลังนี้ไม่ใช่คำไทยแท้ จึงสืบค้นความเปลี่ยนแปลงได้ไม่มาก คำ "ใหญ่" นั้นทั้งถิ่นเหนือ อิสาน ใต้ เป็นเสียงนาสิกดังที่กล่าวแล้ว รวมทั้งภาษาลาว อาหม ไทขาว ก็เป็น /ñ/ ส่วนไทฉานเป็น /y/[32] สำหรับคำ "ปรหญา" ยังมีอยู่ในภาษาอิสานพยางค์หลังออกเสียงนาสิก หมายถึงปรัชญา หรือ ปัญญา[33]

6. การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นให้ถูกต้องตามรากศัพท์เดิม และความแตกต่างด้านคุณสมบัติของเสียง

ยังมีคำอีกกลุ่มหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปพยัญชนะต้น แต่เสียงพยัญชนะนั้นยังคงเป็นเสียงประเภทเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงนี้เพื่อให้อักขรวิธีถูกต้องตามรากศัพท์ของเจ้าของภาษาเดิมเช่น คำใดยืมมาจากภาษาสันสกฤตก็เขียนให้ถูกต้องโดยใช้พยัญชนะที่ประดิษฐ์ขึ้นใช้เขียนภาษาสันสกฤต

พ่อขุนรามคำแหงทรงประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นเพื่อใช้เขียนคำยืมจากภาษาบาลี-สันสกฤตโดยเฉพาะที่พบในจารึก 11 ตัวได้แก่ ฆ ฌ ฎ ฏ ฐ ฌ ธ ภ ฬ ศ ษ และที่ไม่พบ 2 ตัวคือ ฑ ฒ[34] ซึ่งอักษรเหล่านี้มิได้เป็นตัวแทนของเสียงที่มีใช้อยู่ในภาษาไทยแต่อย่างใด

ปัจจุบันมีการเขียนคำบางคำเสียใหม่โดยใช้รูปพยัญชนะให้ถูกต้องตามรากศัพท์เดิม กล่าวคือ คำไทยเขียนด้วยพยัญชนะที่ใช้เขียนคำไทย คำสันสกฤตเขียนด้วยพยัญชนะที่ใช้เขียนคำสันสกฤต

ในจารึกสุโขทัยมีคำบางคำที่ใช้พยัญชนะต้นปะปนกัน กล่าวคือ คำที่ยืมมาจากภาษาบาลี-สันสกฤต อาจใช้พยัญชนะที่มีเสียงซ้ำกันตัวใดก็เขียนได้

ตัวอย่างคำที่เปลี่ยนพยัญชนะต้นให้ถูกต้องตามรากศัพท์เดิม

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนภาษาไทยปัจจุบัน	
ส	ษ	ภาสา	ภาษา	2-1-47
ส	ศ	สก	ศก	1-3-10
ศ,ษ	ส	ใศ่	ใส่	1-4-10
		ใส		2-2-2
		ศุโขไทย		5-2-19
		สุโขไท	สุโขทัย	1-2-28
		ษุกโขไท		1-1-18
ฎ	ต	แฎ่	แต่	1-2-17
		แต		95-1-3
ฎ	ด	ฎงง	ดัง	1-2-35
ด	ฎ	ปีดก	ปิฎก	1-2-29

ตัวอย่างคำที่เปลี่ยนคุณสมบัติของเสียงพยัญชนะต้น

เสียงในภาษาสุโขทัย	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
p	b	อุโปสถ	อุโบสถ	9-3-22
		อูโบสคถ		2-2-13

เสียง p กับ b เป็นพยัญชนะระเบิด มีลม เกิดที่ฐานริมฝีปากเหมือนกัน แต่ p สมัยสุโขทัยเป็นเสียงไม่ก้อง b ในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นเสียงก้อง

ส่วนบางคำเปลี่ยนรูปพยัญชนะแต่ยังคงเป็นเสียงประเภทเดียวกัน ได้แก่ b กับ p เป็นพยัญชนะระเบิด มีลม ฐานริมฝีปาก เหมือนกัน b กับ w เป็นพยัญชนะระเบิด มีลม ฐานริมฝีปาก ก้อง เหมือนกัน ดังตัวอย่างคำต่อไปนี้

เสียงในภาษาสุโขทัย	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
b	p	บีดก	ปิฎก	1-2-29
b	p	บวารณา	ปวารณา	2-2-13
b	w	เพทนา	เวทนา	45-1-20
b	w	พีบาก	วิบาก	45-1-21

กรณีนี้พบเฉพาะในคำยืมเท่านั้น ไม่อาจยืนยันได้ว่าเจ้าของภาษาออกเสียงเหล่านี้อย่างไร

<u>เสียงพยัญชนะควบกล้ำ</u>

เสียงพยัญชนะควบกล้ำส่วนใหญ่ในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันยังคงเป็นเสียงควบกล้ำเหมือนในภาษาสุโขทัย ส่วนเสียงที่มีความแตกต่างกันจะเป็นไปในลักษณะต่อไปนี้

1. เสียงพยัญชนะตัวแรกของเสียงควบกล้ำเปลี่ยนไป

เสียงควบกล้ำกลุ่มนี้ยังคงเสียงควบกล้ำ /r/ /l/ หรือ /w/ ไว้ แต่เสียงพยัญชนะตัวแรกเปลี่ยนแปลงไปจึงเกิดการรวมเสียงเป็นเสียงเดียวกันได้แก่เสียงต่อไปนี้

1.1 /khw/ (ขว)
/xw/ (ฃว)
/gw/ (ฅว)
/ʔw/ (ฅว)
} เปลี่ยนเป็น /khw/ (ขว, คว)

เสียงใน ภาษาสุโขทัย	เสียงใน ภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนใน ภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนใน ภาษาไทยปัจจุบัน	
/khw/	/khw/	แขวน	แขวน	1-1-32
/xw/	/khw/	แขวน	แขวน	1-1-35
/gw/	/khw/	ความ	ควาย	107-1-25
/ɣw/	/khw/	ความ	ความ	1-1-26

1.2 /bl/ (พล) และ /phl/ (ผล) เปลี่ยนเป็น /phl/ (พล, ผล)

เสียงใน ภาษาสุโขทัย	เสียงใน ภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนใน ภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนใน ภาษาไทยปัจจุบัน	
/bl/	/phl/	พลี	พลี	1-3-8
/phl/	/phl/	ผลาญ	ผลาญ	46-1-7

1.3 /gl/ (คล) และ /khl/ (ขล) เปลี่ยนเป็น /khl/ (ขล, คล)

เสียงใน ภาษาสุโขทัย	เสียงใน ภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนใน ภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนใน ภาษาไทยปัจจุบัน	
/gl/	/khl/	คลา	คลา	106-1-16
/khl/	/khl/	โขลญ	โขลญ	2-1-25

1.4 /gr/ (คร) เปลี่ยนเป็น /khr/ (ขร, คร)

เสียงใน ภาษาสุโขทัย	เสียงใน ภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนใน ภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนใน ภาษาไทยปัจจุบัน	
/gr/	/khr/	ครู	ครู	1-3-4
/gr/	/khr/	ใคร่	ใคร่	1-1-27

1.5 /br/ (พร) เปลี่ยนเป็น /phr/ (พร)

เสียงในภาษาสุโขทัย	เสียงในภาษาไทยปัจจุบัน	ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
/br/	/phr/	พราว	พร้าว	1-3-5
/br/	/phr/	แพรก	แพรก	1-4-20

2. การตัดเสียงควบกล้ำ /r/ (ร)

การตัดเสียงควบกล้ำนี้พบแต่การตัดเสียงควบกล้ำ /r/ และมีเพียงไม่กี่คำล้วนเป็นคำยืม ได้แก่คำต่อไปนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ปรคีบัคคี	ปฏิบัติ	93-1-26
ปรคิมา	ปฏิมา	11-1-9
ปราคิหาร	ปาฏิหาริย์	62-2-24
พรญา	พญา (หรือพระยา)	2-1-8
ตรลบ	ตลบ	8-2-10

นอกจากนี้ยังพบคำโบราณบางคำที่มีเสียงเสียงควบกล้ำ /r/ ใช้อยู่ในบทกลอน เสียงเหล่านี้อาจไม่มีอยู่จริงแต่เป็นการเล่นเสียงหรือเล่นอักษร อาจมีการสอดแทรกเสียงเนื่องจากเป็นบทร้อยกรอง ฉะนั้นไม่อาจนับเป็นเสียงปกติในภาษาไทย ปัจจุบันเสียงเหล่านี้ไม่มีเสียงควบกล้ำ /r/ และไม่นิยมเขียนมี "ร" เช่น

ตัวอย่างคำที่มีร่องรอยเสียงควบกล้ำ /r/ ซึ่งใช้ในกลอนโบราณ

ตัวเขียนในภาษาโบราณ	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ตรลอด (ตฺระหลอด)	ตลอด	
ตรลาด (ตฺระหลาด)	ตลาด	35
ชระคัด (ชฺระคัด)	คัด	
ชระลอ (ชฺระลอ)	ชะลอ	36

3. ความแตกต่างของเสียง /ml/ (มล) กับ /m/ (ม) หรือ /l/ (ล)

เสียงควบกล้ำ /ml/ ไม่มีเหลืออยู่ในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเพราะถูกตัดเสียงเหลือ /m/ หรือ /l/ เพียงเสียงเดียว ในจารึกสุโขทัยพบคำที่มีเสียง /ml/ ดังนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
มล้าง	ม้าง, ล้าง	2-1-87
แมลบ	แมบ, แลบ	ไตรภูมิฯหน้า 55
เมล็ด	เม็ด, เล็ด	ไตรภูมิฯหน้า 142

ลักษณะการตัดเสียงใดเสียงหนึ่งทิ้งนี้มีแนวโน้มว่าเกิดในภาษาไทยมาตรฐานมานานเพราะพบว่าพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 มีคำโบราณที่มีเสียง /ml/ ถูกตัดเสียงในลักษณะดังกล่าวอยู่หลายคำ เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน
มลวก	ลวก
มลัก	มัก, ลัก
มลาก	มาก, ลาก
มลื่น	มื่น, ลื่น [37]

ภาษาถิ่นใต้เช่น นครศรีธรรมราชมีหน่วยเสียง /ml/ ปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะต้นเช่นในคำต่อไปนี้ มะลิ สำลี เมล็ด ตำลึง มลื่น[38]ฯลฯ ในถิ่นสงขลามีเสียง /ml/ เช่นในคำว่า เมลือก เมล็ด ฯลฯ[39]

ถิ่นเหนือมีการตัดเสียง /l/ เหลือแต่เสียง /m/ เช่น มลื่น เป็น มื่น แมลบ เป็น แมบ[40]

ถิ่นอิสานออกเสียงนี้เป็น /m/ เช่น ลืมตา เป็น มื่นตา[41] ฟ้าแลบ เป็น ฟ้าแมบ[42] เป็นต้น

4. ความแตกต่างของเสียง /dr/(ทร), /sr/(ศร,ษร,สร) กับ /s/ (ซ,ศ,ษ,ส,ศร,สร,ทร)

ในจารึกสุโขทัยนั้นพบว่ามีเสียง /dr/ Brown สันนิษฐานว่าเสียง /dr/ มีอยู่ในภาษาไทโบราณ ต่อมาเปลี่ยนเป็นเสียง /thr/ ในภาษาไทยทุกถิ่น ยกเว้นไทยใต้[43] ไทยมาตรฐานปัจจุบันออกเสียงเป็น /s/ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
อินทรีย	อินทรีย์ (?in - sii)	62-1-15
ทรง	ทรง (soŋ)	102-1-32

เสียง /sr/ และ /dr/ เปลี่ยนเป็น /s/ ในภาษาไทยมาตรฐาน รูปคำบางคำในปัจจุบันยังมี ร แต่บางคำตัดไปแล้ว ส่วนเสียง /dr/ ต้องคงอักษร ร ไว้จึงจะออกเสียงเป็น /s/

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 มีคำโบราณอยู่กลุ่มหนึ่งซึ่งมีเสียงควบกล้ำ /sr/ ที่มียางค์แรกและให้อ่านควบกล้ำว่า "สุระ" ใช้ในบทกลอนเพื่อความสละสลวยหรือแผลงมาจากคำที่ขึ้นต้นด้วย "ส" ตัวอย่างคำเหล่านี้เช่น

ตัวเขียนในภาษาโบราณ	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน
สรนุก (สุระหนุก)	สนุก
สรเนาะ (สุระเหนาะ)	เสนาะ
สรลอน (สุระหลอน)	สลอน
สรละ (สุระหละ)	สละ 44

ในทางตรงข้าม /s/ อาจเปลี่ยนเป็นเสียง /sr/ ในภาษาถิ่นใต้บางถิ่น แท้จริงแล้วเสียงนี้เลื่อนเสียงเป็น /ᵗsr/ ซึ่งคล้ายกับ /thr/[45]

อย่างไรก็ตามคำที่มีเสียง /sr/ ที่พบล้วนเป็นคำยืมทั้งสิ้น เช่น บวงสรวง สระหลวง สรง ศรัทธา เสร็จ ฯลฯ จึงไม่ถือเป็นกรณีปกติในภาษาไทยสุโขทัย อาจ

เป็นไปได้ว่าเสียง /sr/ ไม่มีอยู่ในภาษาไทโบราณ แต่ที่มีรูป สร ษร ศร นั้นเป็นเพราะเราถ่ายอักษรมาจากตัวเขียนของเจ้าของภาษา การออกเสียงก็คงออกเป็นตามลักษณะภาษาไทยและไม่ออกเสียง /r/ ควบ แต่การศึกษานี้ถือตามตัวเขียนเป็นหลัก จึงสันนิษฐานว่าอาจจะมีเสียง /sr/ ตามที่พบตัวเขียน

<u>เสียงสระเดี่ยว</u>

สระเดี่ยวในภาษาไทยมีทั้งหมด 16 เสียงได้แก่ /i/(อิ), /ii/ (อี), /ee/(เอ), /ɛ/ (แอะ), /ɛɛ/ (แอ), /ɯ/ (อึ), /ɯɯ/ (อือ), /əə/ (เออ), /a/ (อะ), /aa/ (อา), /u/(อุ), /uu/(อู), /o/(โอะ), /oo/(โอ), / /(เอาะ) และ /ɔɔ/ (ออ) เสียงที่ไม่เปลี่ยนแปลงมี 3 เสียงคือ /ɛ/ (แอะ), /a/ (อะ) และ /ɔ/ (เอาะ) ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าเป็นสระคำเสียงสั้นทั้งหมด สระ /ɛ/ (แอะ) กับ /ɔ/ (เอาะ) พบข้อมูลน้อยมาก ส่วนสระ /a/ (อะ) นั้นปรากฏได้หลายรูปทั้งที่มีตัวสะกดและไม่มีตัวสะกด นอกจากนี้ยังมีรูป "อำ" กับ "รร" จะมีเฉพาะคำยืมเท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงเสียงสระเดี่ยวทั้ง 13 เสียงเป็นการเปลี่ยนแปลงเฉพาะบางคำ ไม่ใช่การเปลี่ยนทั้งระบบ **ภาษาไทยมาตรฐานมีการใช้สระต่างกับภาษาสุโขทัยดังนี้**

1. ภาษาสุโขทัยเป็นสระเสียงสั้น ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นสระเสียงยาว

หมายถึงการเปลี่ยนแปลงสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาวในแต่ละคู่เสียง เช่น สุโขทัย ิ ปัจจุบันเป็น ี, สุโขทัย ุ ปัจจุบันเป็น ู เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงประเภทนี้ คำส่วนใหญ่มีการใช้รูปสระได้ 2 รูปปนกันคือ ใช้ได้ทั้งรูปสระเสียงสั้นและรูปสระเสียงยาว เช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
มิ	มี	2-1-57
มี		2-1-61
ทิ	ที่	49-1-10
ที		49-1-10

การใช้รูปสระปะปนกันเช่นนี้พบทั้งที่อยู่ในบรรทัดเดียวกัน หรือหลักจารึกเดียวกัน แสดงว่าจะใช้รูปสระเสียงสั้นหรือรูปสระเสียงยาวก็ตาม คำ ๆ นั้นก็ยังคงมีความหมายเหมือนกัน ลักษณะเช่นนี้พบในสระต่อไปนี้

1.1 คำภาษาสุโขทัยใช้ [i] (อิ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [ii] (อี) ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
คิน	คืน	62-1-17
คืน		62-2-1
นิ	นี้	49-1-12
นี		49-1-8

1.2 คำภาษาสุโขทัยใช้ [u] (อุ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [uu] (อู) ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ปลุก	ปลูก	49-1-10
ปลูก		107-1-22
ดุ	ดู	64-1-23
ดู		1-1-1

2. ภาษาสุโขทัยเป็นสระเสียงยาว ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเป็นสระเสียงสั้น

2.1 คำภาษาสุโขทัยใช้ [ii] (อี) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [i] (อิ) ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
หีน	หิน	2-2-27
หิน		2-2-39

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ญีง	หญิง	1-1-2
ญิง		38-1-11
กลีน	กลิ่น	1-2-14
กลิน		1-1-13
สีน	สิน	1-1-27

ในคำ "สิน" เป็นตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงสระเสียงยาวโบราณเป็นเสียงสั้นในภาษาไทยมาตรฐาน ปัจจุบันสะกดด้วยรูปสระเสียงสั้น[46] การใช้รูปสระปนกันแสดงว่าสระเสียงสั้นกับสระเสียงยาวในภาษาสุโขทัยยังไม่ต่างกันโดยเด็ดขาดอย่างปัจจุบันเช่นเดียวกับในคำ หญิง และ กลิ่น ส่วนคำ สิน คงมีการเปลี่ยนแปลงภายหลังสมัยสุโขทัย

2.2 คำภาษาสุโขทัยใช้ [ee] (เอ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [e] (เอะ) ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
เจบ	เจ็บ	1-1-33
เลก	เล็ก	1-1-3
เปน	เป็น	1-1-30
เหน	เห็น	1-3-27

2.3 คำภาษาสุโขทัยใช้ [εε] (แอ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [ε] (แอะ) ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
แล	และ	38-1-23
	แล	38-1-23

การเปลี่ยนแปลงสระ แอ เป็น แอะ พบเพียงคำเดียว คำนี้อ่านได้ 2 แบบ ถ้าเป็นสันธานอ่าน "และ" ถ้าเป็นสร้อยท้ายประโยค "แล"

2.4 คำภาษาสุโขทัยใช้ [aa] (อา) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [a] (อะ) ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
อย่าว	เหย้า	1-1-22

ในภาษาไทยมาตรฐานคำนี้กลายเป็นสระเสียงสั้น ส่วนภาษาลาวและไทโท้ยังคงเป็นสระเสียงยาว[47] การเปลี่ยนแปลงสระ อา เป็น อะ พบเพียงคำเดียว

2.5 คำภาษาสุโขทัยใช้ [uu] (อู) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [u] (อุ) ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
อูโบสคถ	อุโบสถ	2-2-13
อูโปสถ		9-3-22
ฃู่ง	ฃุ่ง	1-1-8
ฃู่ง		106-2-14
อูบาย		64-1-2

การเปลี่ยนแปลงสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว และสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นพบในสระ [i] (อิ) เป็น [ii] (อี) และ [ii] (อี) เป็น [i] (อิ) มากกว่าสระคู่อื่น ๆ คำในภาษาสุโขทัยที่เขียนได้ทั้งรูปสระเสียงสั้นและรูปสระเสียงยาวปะปนกัน แสดงถึงสภาพของภาษาที่กำลังเปลี่ยนแปลงเสียงสระในคำนั้น ๆ ความเปลี่ยนแปลงสระเสียงสั้นกับสระเสียงยาวในสมัยสุโขทัยสันนิษฐานได้ 2 ประการคือ

1. คำไทยแท้ส่วนใหญ่ข้อมูลแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงเสียงสระ เช่น เหย้า เต็ม เจ็บ ฯลฯ

2. ในคำยืมและคำไทยแท้บางคำ ข้อมูลแสดงว่า คำเดิมของเจ้าของภาษานั้นสระเสียงสั้นกับสระเสียงยาวไม่แตกต่างกันจึงเขียนได้ด้วยสระทั้ง 2 รูปในระยะแรก

แต่เมื่อเป็นคำที่ใช้ในภาษาไทยอย่างถาวร ความสั้น-ยาวของเสียงสระจึงเป็นสิ่งสำคัญ และต้องกำหนดรูปสระในคำให้แน่นอนอย่างในปัจจุบัน เช่นเดียวกับคำไทยแท้บางคำที่ใช้รูปสระปะปนกัน แสดงว่าสระเสียงสั้นกับสระเสียงยาวเป็นเพียงเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน จะใช้รูปสระใดก็ไม่ทำให้ความหมายของคำ ๆ นั้นต่างกัน ต่อมาเมื่อสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวต่างก็เป็นหน่วยเสียงจึงต้องใช้รูปสระแยกกันอย่างปัจจุบัน

3. เสียงสระที่ต่างไปในคำบางคำ

เสียงสระในคำภาษาสุโขทัยที่ต่างไปจากเสียงสระในภาษาไทยมาตรฐานมีดังนี้

3.1 คำภาษาสุโขทัยใช้ [oo] (โอ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [ɔɔ] (ออ) ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
โสง	สอง	1-1-2
สอง		2-2-21
โอก	ออก	1-3-13
ออก		1-4-4
โนน	นอน	1-2-15
นอน		1-3-1

3.2 คำภาษาสุโขทัยใช้ [oo] (โอ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [uua] (อัว) ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
โอย	อวย	1-2-9
อวย		106-2-37

3.3 คำภาษาสุโขทัยใช้ [o] (โอะ) ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้ [ɔ] (เอาะ) ทั้ง 4 คำดังนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
โถะ	เถาะ	9-2-9
อนุโคระ	อนุเคราะห์	106-3-24
โฉพะ	เฉพาะ	106-3-24
นพโคระห	นพเคราะห์	45-2-22

3.4 คำภาษาสุโขทัยใช้ [uu] (ฐ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [uua](อัว) ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
สูก	สวก	1-3-15

3.5 คำภาษาสุโขทัยใช้ [ɔɔ] (ออ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [uua](อัว) ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ช่อย	ช่วย	(1-1-28, 1-1-30)

3.6 คำภาษาสุโขทัยใช้ [u] (อุ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [o] (โอะ) หรือ คำภาษาสุโขทัยใช้ [o] (โอะ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [u] (อุ) ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
จุง	จง	106-3-23
ท่ง	ทุ่ง	45-3-4

3.7 คำภาษาสุโขทัยใช้ [i] (อิ), [ii] (อี), [ɯɯ] (อือ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [ɯ] (อึ) และ คำภาษาสุโขทัยใช้ [i] (อิ), [ii] (อี) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [ɯɯ] (อือ)

จากการศึกษาพบว่าคำบางคำที่เป็นเสียงสระ อึ ในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน ในภาษาสุโขทัยใช้รูปสระอื่นมาก่อน หรือบางคำมีรูปสระหลายรูปปะปน

กัน ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ขิน	ขึ้น	2-1-56
ขีน		2-2-22
ขึน		106-3-21
ขืน		5-1-5
นิง	หนึ่ง	49-1-3
นีง		93-1-8
นึง		62-1-12
ณิ่ง		1-3-24
เนิง		38-2-29
จิง	จึง	3-1-7
จีง		11-2-25
จึง		107-1-22

นอกจากสระดังกล่าวแล้ว ยังมีคำที่ภาษาสุโขทัยใช้สระ [i] (อิ), [ii] (อี) แต่ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้ [ɯɯ] (อือ) ดังตัวอย่างคำต่อไปนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ชิ	ชื่อ	64-1-5
ชี		2-1-5
ชี่		1-1-8
มิ		107-1-4
มี		11-1-5
มี		5-3-39

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
หมีน	หมื่น	45-1-15
เหมีน		3-1-28
เหมิน		7-4-13
อยิน	ยืน	2-1-47
ยีน		3-2-47
อยีน		5-3-39
กี	คือ	2-1-16
คี		9-3-12
คิน	คืน	2-2-20
คืน		2-2-41
ถี	ถือ	95-1-18
ถือ		38-2-35

ในคำ "หมื่น" แสดงว่าสระ อือ ปัจจุบันเปลี่ยนเสียงมาจากสระ "เออ" อีกด้วย มีร่องรอยอยู่ในภาษาถิ่นเหนือ และถิ่นใต้ กล่าวคือ คำบางคำที่ไทยกลางออกเสียง อือ ไทยเหนือกับไทยใต้ออกเสียง เออ เช่น คำไทยกลาง อื้น ไทยเหนือเป็น เอิ้น, ไทยกลาง หมื่น ไทยใต้ เหมิน เป็นต้น

3.8 คำภาษาสุโขทัยใช้ [əə] (เออ), [i] (อิ) [ɯɯa] (เอือ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้ [ɯ] (อึ) ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
เถิง	ถึง	2-1-13
เถิง		1-4-19
เถิง		1-1-34

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
เสอก	ศึก	2-1-19
เสึก		1-4-17
เสือก		1-1-31
เคริง	ครึ่ง	2-2-23
คริง		38-1-28
เกิง	กึ่ง	2-2-67
กิง		38-1-16

<u>เสียงสระประสม</u>

สระประสมในภาษาสุโขทัยมี 3 เสียงคือ /iia/ (เอีย) /ɯɯa/ (เอือ) /uua/(อัว) ซึ่งเป็นสระเสียงยาวทั้งสิ้น ปัจจุบันมีสระเสียงสั้น /ia/ (เอียะ) /ɯa/(เอือะ) และ /ua/ (อัวะ) เป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน โดยทั่วไปจะมีเสียงยาว ถ้าปรากฏในตำแหน่งไม่ลงน้ำหนักจะใช้เสียงสั้น[48]

สระประสมในภาษาสุโขทัยมีการใช้แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐานดังนี้

1. คำในภาษาสุโขทัยใช้ /ai/(ไอ), /aɯ/(ใอ) คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้ /ai/ (ไอ, ใอ, ไอย, อัย)

จากจารึกสุโขทัยมีการใช้รูปสระ ไ-, ใ- ต่างกับปัจจุบันในบางคำต่อไปนี้

1.1 คำภาษาสุโขทัยใช้ /aɯ/(ใอ) คำในภาษาไทยมาตรฐานใช้/ai/ (ไอ)

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ใค	ได้	49-1-1
ไค่		62-1-5
ไคย		46-1-14

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ใว	ไว้	49-1-20
ไว		38-1-30
ไวย		46-1-4
ใป	ไป	49-1-8
ไป		1-1-14

พบว่าในภาษาสุโขทัยมีการใช้ ใ- ในคำที่ภาษาไทยมาตรฐานใช้ ไ- แต่พบว่าในภาษาสุโขทัยใช้ ไ- ในคำที่ภาษาไทยมาตรฐานใช้ ใ-

ในคำ ได้ ไว้ ไป นี้บอกสภาพที่ภาษาสุโขทัยกำลังเปลี่ยนแปลงอักขรวิธี ซึ่งมีการใช้ ใ- ปะปนกับ ไ- ในคำ "ไว้" ยังมีรูป ไ-ย อีกด้วย เช่นเดียวกับคำในภาษาสุโขทัย ไกลย เป็น ไกล (38-1-25) แต่การที่ ไ-ย เป็น ไ- นี้มีข้อมูลน้อย อาจเกิดจากความผิดพลาดในการเขียนหรือเพราะ ไ-ย เป็นเสียงเดียวกับ ไ- ก็เป็นได้ "ใ-" ในสมัยสุโขทัยลดน้อยลงเพราะเปลี่ยนมาใช้ "ไ-" แทน คำที่ใช้ "ใ-" ในปัจจุบันนั้นภาษาสมัยสุโขทัยก็ใช้ "ใ-" ทั้งสิ้น แต่ Li เสนอว่า คำที่ใช้ ใ- มาจากสระประสมโบราณที่ต่างกันคือ ใบ สะใภ้ ใต้ ใน ใกล้ ใช้ ใส ให้ มาจากเสียงโบราณ /*əi/ ใจ ใช่ มาจากเสียงโบราณ/*eɯ/ หรือ /*ɛɯ/ ใหม่ ใส มาจากเสียงโบราณ /*oɯ/[49]

1.2 คำที่ภาษาสุโขทัยใช้รูปสระ ไ- หรือ ไ-ย ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้ -ัย ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
สุกโขไท	สุโขทัย	1-2-2
นีสไสยมูค	นิสัยมุทก์	1-2-27
อาไสรย	อาศัย	38-1-27
ศรีสชชนาไล	ศรีสัชชนาลัย	1-3-11

คำในกลุ่มนี้เป็นคำยืมทั้งสิ้น สันนิษฐานว่าที่เปลี่ยนอักขรวิธีเพื่อให้ถูกต้องตามรากศัพท์เดิม เช่น สุโขทัย มาจากการสนธิคำ "สุข"(บาลี,สันสกฤต -ความสบาย, ความสำราญ, ความปราศจากโรค)[50] กับ "อุทัย" (บาลี,สันสกฤต - การขึ้น, การโผล่ขึ้น แห่งดวงอาทิตย์)[51] เป็นต้น

2. การใช้รูปสระ เ-ือ ในภาษาสุโขทัยที่ต่างจากภาษาไทยมาตรฐาน

คำที่มีเสียงสระประสม เอือ ในจารึกสุโขทัยมีการใช้รูปสระปะปนกันหลายรูป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
เบิอง	เบื้อง	5-1-8
เบื่อง		1-4-17
เบิ่ง		1-4-19
เบื่อง		1-2-27
เมิอ	เมื่อ	2-1-4
เมื่อ		9-2-15
เมื่อ		1-4-8
เริอน	เรือน	93-1-30
เรือน		93-1-17
เรือน		1-1-22
เงิน	เงิน	106-2-38
เงิอน		95-1-18
เงือน		1-1-29

คำเหล่านี้มีรูปสระต่างกันคือ เ-ือ, เ-ีอ, เ-ิอ การที่สระเอือ ใช้รูปสระได้ทั้ง ◌ิ ◌ี ◌ื อยู่ข้างบนแสดงว่าเสียงสระเดี่ยว [i],[ii] กำลังเปลี่ยนแปลงเป็น[ɯɯ] ดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้นไม่ว่าจะเป็น เ-ิอ, เ-ีอ, เ-ือ

ย่อมเป็นสระเสียงเดียวกัน แต่ส่วนหนึ่งเช่นในคำ "เบิ่ง" ซึ่งมีข้อมูลน้อยอาจเป็นเพราะความผิดพลาดในการเขียนก็ได้

ในคำ "เงิน" ซึ่งปัจจุบันใช้รูปสระ เ-อ นั้น Brown เสนอว่า เป็นเพียงคำเดียวที่มีเสียงสระโบราณ /*ə/ (เออะ) ปัจจุบันในถิ่นกรุงเทพและถิ่นใต้ยังคงมีคำนี้คำเดียว[52] แต่ในจารึกสุโขทัยมีรูปสระ เ-ือ ปะปนกับ เ-อ แสดงว่าเดิมคำนี้เป็นเสียงสระ เอือ และ กำลังเปลี่ยนแปลงเป็นเสียง เออะ ในสมัยสุโขทัยเช่นเดียวกับภาษากลุ่มตะวันตกเฉียงใต้อื่น ๆ เช่น ไทฉาน ไทลื้อ ไทขาว ฯลฯ ที่ยังคงเป็นเสียงสระเดียว /ə/ (เออะ)[53]

<u>เสียงวรรณยุกต์</u>

ในภาษาสุโขทัยมีรูปวรรณยุกต์ใช้เพียง 2 รูปคือ ' (ไม้เอก) กับ ' (ไม้โท) การใช้รูปวรรณยุกต์มิได้ใช้เพื่อแสดงความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์ 2 ประเภทดังกล่าวเลย และใช้รูปวรรณยุกต์ไม่สม่ำเสมอ คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ต่างไปจากคำในภาษาสุโขทัย ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

ภาษาสุโขทัยมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 เสียงคือ A B C DS DL และหน่วยเสียงเหล่านี้ออกเสียงแตกต่างกันไปตามลักษณะของเสียงพยัญชนะต้นซึ่งคงมี 3 ประเภทเพราะว่ามีการแบ่งพยัญชนะเป็นอักษร 3 หมู่[54] ในสมัยสุโขทัยนี้เสียงพยัญชนะยังคงเป็นตัวกำหนดเสียงวรรณยุกต์ของพยางค์ ดังนั้น เครื่องหมายวรรณยุกต์จึงมิใช่สิ่งจำเป็น คำที่เขียนจะมีรูปวรรณยุกต์หรือไม่ก็ตาม ผู้อ่านจะสามารถออกเสียงของคำได้ตามลักษณะของพยัญชนะต้น

Li กล่าวว่า ความก้องและความไม่ก้องของเสียงพยัญชนะต้นมีอิทธิพลต่อเสียงวรรณยุกต์[55] ในภาษาสุโขทัยความก้องและความไม่ก้องของเสียงพยัญชนะหลายเสียงกำลังมีการเปลี่ยนแปลง เมื่อพยัญชนะต้นเสียงก้องและไม่ก้องได้เปลี่ยนไปเป็นอย่างในปัจจุบัน เสียงวรรณยุกต์ประเภทที่ 1 (A_1 B_1 C_1 D_1S D_1L) จึงแยกจากประเภทที่ 2 (A_2 B_2 C_2 D_2S D_2L) ออกเป็นหน่วยเสียงโดยเด็ดขาด

การใช้รูปวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันจึงต่างไปจากภาษาสุโขทัย

ในจารึกสุโขทัยมีการใช้รูปวรรณยุกต์ไม่สม่ำเสมอกล่าวคือ ในคำคำเดียวกัน บางครั้งใช้รูปวรรณยุกต์ บางครั้งไม่ใช้รูปวรรณยุกต์ หรือในบางหลักได้แก่หลัก 62 ศิลาจารึกวัดพระยืน มีทั้งหมด 2 ด้าน 81 บรรทัด ใช้รูปวรรณยุกต์เพียง 7 ครั้ง แสดงว่าในสมัยสุโขทัยนั้นคนสามารถออกเสียงวรรณยุกต์ของคำได้ถูกต้อง ไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับก็ตาม

จากภาษาเขียนสุโขทัยเราอาจสันนิษฐานเรื่องการใช้รูปวรรณยุกต์ต่างจากปัจจุบันเป็น 2 ประการดังนี้

1. การใช้รูปวรรณยุกต์ไม่สม่ำเสมอเนื่องจากคนในสมัยสุโขทัยสามารถออกเสียงวรรณยุกต์ในคำได้โดยไม่จำเป็นต้องใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ในภาษาเขียน

2. ในบางคำอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์ที่เกิดขึ้น ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันจึงใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ต่างจากสมัยสุโขทัย

ความแตกต่างในเรื่องเสียงวรรณยุกต์ระหว่างภาษาสุโขทัยกับภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน เป็นไปในลักษณะดังต่อไปนี้

1. การใช้รูปวรรณยุกต์ที่ต่างกัน

คำในภาษาเขียนสุโขทัยบางคำมีการใช้รูปวรรณยุกต์ต่างไปจากคำในภาษาเขียนไทยมาตรฐานปัจจุบัน กล่าวคือ

1.1 คำในภาษาสุโขทัยใช้เสียงวรรณยุกต์ A_1 และ B_1 คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้เสียงวรรณยุกต์ B_1 ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ปา A_1	ป่า B_1 (Li,61)	1-3-5
ป่า B_1		1-3-5
ปู A_1	ปู่ B_1 (Li,62)	2-1-8
ปู่ B_1		1-3-14

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ใหญ A_1	ใหญ่ B_1 (Li,176)	2-2-29
ใหญ่ B_1		2-2-29

1.2 คำในภาษาสุโขทัยใช้เสียงวรรณยุกต์ A_1 และ C_1 คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้เสียงวรรณยุกต์ C_1 ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ใต A_1	ใต้ C_1	3-1-10
ใต๋ C_1		1-4-3
เกา A_1	เก้า C_1(Li,186)	3-1-19
เก๋า C_1		3-1-19
ผา A_1	ผ้า C_1(Li,64)	2-1-89
ผ๋า C_1		2-1-89
สิน A_1		3-1-32
สิ๋น C_1	สิ้น C_1	3-1-19
ซิ่น B_2		1-2-11

ตัวอย่างคำเหล่านี้พยัญชนะต้นเป็นเสียงไม่ก้อง ใช้รูปวรรณยุกต์ที่ต่างกันไป ในคำ "สิ้น" มีการใช้ "ซิ่น" (พยัญชนะต้นเสียงก้อง /z/ วรรณยุกต์ B_2) สะท้อนให้เห็นว่าวรรณยุกต์แบบที่ 1 กับแบบที่ 2 เป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน

ในคำ เก้า ผ้า แสดงการใช้รูปวรรณยุกต์ไม่สม่ำเสมอได้อย่างชัดเจนเพราะเป็นคำที่อยู่ในจารึกหลักเดียวกัน บรรทัดเดียวกัน

1.3 คำในภาษาสุโขทัยใช้วรรณยุกต์ A_2 และ B_2 คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้วรรณยุกต์ B_2 ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย		ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
ใคร	A_2	ใคร่ B_2(Li,231)	102-1-17
ใคร่	B_2		1-1-21
พ	A_2	พ่อ B_2(Li,66)	2-1-65
พ่	B_2		2-1-65
ชี	A_2	ชื่อ B_2(Li,169)	49-1-3
ชี่	B_2		1-1-1

คำเหล่านี้แสดงการใช้รูปวรรณยุกต์ที่ไม่สม่ำเสมอ บางครั้งใช้ บางครั้งไม่ใช้ แต่เมื่อใดที่ใช้รูปวรรณยุกต์เป็นรูปเดียวกับที่คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้

ในคำทั้ง 3 นี้ เดิมพยัญชนะต้นเป็นเสียงก้อง /g/ (ค), /b/ (พ), /ǰ/ (ช) ปัจจุบันพยัญชนะต้นเปลี่ยนเป็นเสียงไม่ก้อง /kh/ (ค), /ph/ (พ) และ /ch/ (ช) แต่เสียงวรรณยุกต์ยังคงเดิม

1.4 คำในภาษาสุโขทัยใช้วรรณยุกต์ A_2 และ C_2 คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้วรรณยุกต์ C_2 ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย		ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
นอง	A_2	น้อง C_2(Li,111)	2-1-19
น๋อง	C_2		1-1-2
ฟา	A_2		3-1-62
ฟ๋า	C_2	ฟ้า C_2(Li,790	1-4-3
(ไพร่)ฝ๋า	C1		1-1-6
ขาย	A_2	ข้าย C_2(Li,161)	102-1-21
ข๋าย	C_2		1-1-5

ฯลฯ

การใช้รูปวรรณยุกต์แตกต่างกันไป มีการใช้วรรณยุกต์ A_2 ปะปนกับ C_2 ในคำ ฟ้า ข้าย มีการเปลี่ยนแปลงพยัญชนะต้นก้อง /v/ (ฟ) /z/ (ซ) เป็นเสียงไม่ก้อง /f/ (ฟ) และ /s/(ซ) ในคำ "ฟ้า" มีวรรณยุกต์ C_1 ด้วย แต่ไม่พบว่าถิ่นใดมีเสียงวรรณยุกต์นี้และมีข้อน่าสังเกตว่ารูป ฝ่า (C_1) พบในคำ "ไพร่ฟ้า" เท่านั้น ดังนั้นคำ "ฟ้า" จึงอาจจะเป็นคนละคำและคนละความหมายกัน "ฟ้า" ในคำ "ไพร่ฟ้า"

1.5 คำในภาษาสุโขทัยใช้วรรณยุกต์ C_1 และ A_1 คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้วรรณยุกต์ A_1 ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย		ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน		
ห่อ	C_1	หอ	A_1	40-1-29
ห	A_1			106-1-41
(ถิ่น)ถ่าน	C_1	(ถิ่น)ฐาน	A_1	1-2-34
(ถิน)ถาน	A_1			38-1-27

การใช้รูปวรรณยุกต์ต่างกันประเภทนี้พบในกลุ่มพยัญชนะต้นเสียงไม่ก้อง มีลมที่ปัจจุบันเรียกว่าอักษรสูง

1.6 คำในภาษาสุโขทัยใช้วรรณยุกต์ B_2 และ C_2 คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้วรรณยุกต์ A_2 ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย		ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน		
ม่วน	C_2	มวล		38-1-11
นึง	A_2	หนึ่ง	A_2, B_1(Li,115)	93-1-8
ณึ่ง	B_2			1-3-24

ตัวอย่างคำประเภทนี้พบไม่มาก ในคำ "หนึ่ง" ในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันเสียงวรรณยุกต์ B_1 แต่ในบางถิ่นเป็น A_2[56] จากตัวเขียนภาษาสุโขทัยแสดงว่าคำนี้เป็นเสียงวรรณยุกต์ B_2 มาก่อน และอิทธิพลของเสียงพยัญชนะต้นก้องยังคงอยู่ใน

ถิ่นที่เป็นเสียงวรรณยุกต์ A_2 ปัจจุบันคำนี้ในไทฉาน ไทลื้อ ไทขาว ยังเป็นเสียงวรรณยุกต์ B_2[57]

2. ความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์ D

ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันในพยางค์คำตายนั้น สระเสียงสั้นและสระเสียงยาวมีอิทธิพลต่อเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ ทำให้วรรณยุกต์ D พัฒนาเป็น DS (คำตายสระเสียงสั้น) และ DL (คำตายสระเสียงยาว)[58] นอกเหนือจากอิทธิพลของพยัญชนะต้นดังกล่าวมาแล้ว มีคำตายจำนวนหนึ่งเปลี่ยนสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว หรือเปลี่ยนสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น หมายความว่าคำเหล่านี้เปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์ด้วย แต่เนื่องจากไม่มีเครื่องหมายใดแสดงความแตกต่างของวรรณยุกต์ DS กับ DL จึงอาศัยภาษาเขียนที่พบยกตัวอย่างคำที่เปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์ D_2 ซึ่งเกิดเฉพาะคำบางคำเท่านั้น

พยางค์คำตายในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันที่เสียงพยัญชนะต้นวิวัฒนาการมาจากเสียงประเภทไม่ก้องนั้น พยางค์คำตายสระเสียงสั้น (D_1S) กับพยางค์คำตายสระเสียงยาว (D_1L) ปัจจุบันมีเสียงวรรณยุกต์เหมือนกัน[59] ดังนั้นเสียงวรรณยุกต์ประเภทนี้จึงไม่แตกต่างจากเสียงวรรณยุกต์ในภาษาสุโขทัย

การเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์ D เกิดขึ้นเฉพาะกับพยางค์คำตายที่พยัญชนะต้นวิวัฒนาการมาจากพยัญชนะประเภทเสียงก้องเท่านั้น ในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน พยางค์คำตายสระเสียงสั้น D_2S กับพยางค์คำตายสระเสียงยาว D_2L มีเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน ดังนั้นเสียงวรรณยุกต์ประเภทนี้จึงต่างจากเสียงวรรณยุกต์ในภาษาสุโขทัย

ในภาษาสุโขทัยกับภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันมีวรรณยุกต์ต่างกันดังนี้

2.1 คำในภาษาสุโขทัยใช้วรรณยุกต์ D_2S คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้วรรณยุกต์ D_2L ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
(ท) วิบ	(ท) วีป	2-1-6

2.2 คำในภาษาสุโขทัยใช้วรรณยุกต์ D_2L คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้วรรณยุกต์ D_2S ดังตัวอย่างเช่น

ตัวเขียนในภาษาสุโขทัย	ตัวเขียนในภาษาไทยปัจจุบัน	
(สำ) เคจ	(สม) เด็จ	2-2-19

ความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาสุโขทัย ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังนี้คือ

1. ความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์ A B C ขึ้นอยู่กับวิวัฒนาการของเสียงพยัญชนะต้นก้องและไม่ก้องในคำนั้น ๆ

2. ความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์ D ขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการคือ

2.1 วิวัฒนาการของเสียงพยัญชนะต้นก้องและไม่ก้อง

2.2 ความสั้น-ยาวของเสียงสระ ในกรณีที่เสียงพยัญชนะต้นวิวัฒนาการมาจากเสียงประเภทก้อง

ความแตกต่างระหว่างเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ในภาษาสุโขทัยกับภาษา ไทยมาตรฐานปัจจุบันในลักษณะต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นผลให้อักขรวิธีในภาษาสุโขทัยที่ยังปรากฏในจารึกสุโขทัยแตกต่างกับอักขรวิธีในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันดังที่ปรากฏ

เชิงอรรถท้ายบทที่ 3

[1]คัดแปลงจาก **Brrewn, p. 11. p. 246.**

[2]คัดแปลงจาก **Brewn, p. 247.**

[3]คัดแปลงจาก **Brewn, p. 190.**

[4]คัดแปลงจาก **Brewn, p. 247.**

[5]คัดแปลงจาก **Brewn, p. 190.**

[6]**Brewn, p. 140.**

[7]คัดแปลงจาก **Brewn, p. 247.**

[8]คัดแปลงจาก **Brewn, p. 190.**

[9]คัดแปลงจาก **Brewn, p. 247.**

[10]คัดแปลงจาก **Li, pp. 24-27** และ **Brewn, p. 190.**

[11]คัดแปลงจาก **Li, p. 28.**

[12]**Li, pp. 25-26.**

[13]**Brewn, p. 138.**

[14]**Li, p. 114.**

[15]**Li, p. 115.**

[16]**Li, p. 176.**

[17]Brown, p. 251.

[18]Brown, p. 251.

[19]Li, pp. 181-182.

[20]Li, pp. 68-70.

[21]Li, pp. 108-109.

[22]Brown, pp. 154-211.

[23]สมเด็จพระมหาวีรวงศ์, พจนานุกรมภาคอีสาน - ภาคกลาง (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2515), หน้า 326-477.

[24]สัมภาษณ์ กรรณิการ์ วิมลเกษม, อาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากร, วันที่ 28 ธันวาคม 2530.

[25]วิจินตน์ ฉันทะวิบูลย์, "ความแตกต่างระหว่างภาษากรุงเทพและภาษาสงขลา" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2499, หน้า 60-63

[26]Brown, pp. 154-211.

[27]สัมภาษณ์ พิทูร มลิวัลย์, อาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากร, วันที่ 24 กรกฎาคม 2525.

[28]สัมภาษณ์ พิศูจน์ ใจเที่ยงกุล, อาจารย์โรงเรียนแหลมบัววิทยา อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม, วันที่ 23 ตุลาคม 2530.

[29]สัมภาษณ์ กรรณิการ์ วิมลเกษม

[30]วิจินตน์ ฉันทะวิบูลย์, หน้า 60-63.

[31]Brown, pp. 151-211.

[32]Brown, p. 177.

[33]สัมภาษณ์ พิฑูร มลิวัลย์ .

[34]brown, pp. 9-11.

[35]ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม (2; กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, 2525), หน้า 315.

[36]ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 255.

[37]ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 617-618.

[38]วิไลวรรณ คำรักษ์ "ระบบหน่วยเสียงในภาษาถิ่นนครศรีธรรมราช". วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513, หน้า 45.

[39]วิจินตน์ ภาณุพงศ์...

[40]Brown, p. 149.

[41]วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์, หน้า 245.

[42]สมเด็จพระมหาวีรวงศ์, หน้า 322.

[43]Brown, p. 137.

[44]ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 776-777.

[45]Brown, p. 137.

[46]Brown, p. 223.

47Li, p. 184.

48กาญจนา นาคสกุล, ระบบเสียงภาษาไทย (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 61-65.

49Li, pp. 288-290.

50ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 812.

51ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 913.

52Brown, p. 140.

53Li, p. 281.

54Brown, p. 190.

55Li, pp. 25-26.

56Li, p. 115.

57Li, p. 116.

58Li, p. 28.

59Li, p. 28.

บทที่ 4

สรุปผลของการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลของการวิจัย

ระบบเสียงในภาษาสุโขทัย

จากการศึกษาเรื่อง "หน่วยเสียงภาษาสุโขทัยจากจารึก" โดยใช้ข้อมูลตัวเขียนจากศิลาจารึกสุโขทัยจำนวน 21 หลัก สามารถอนุมานระบบเสียงในภาษาไทยสมัยสุโขทัย ได้ดังนี้

ระบบเสียงพยัญชนะเดี่ยว

ระบบเสียงพยัญชนะเดี่ยวในภาษาสุโขทัยเท่าที่มีหลักฐานในภาษาเขียนมีทั้งสิ้น 35 เสียงดังนี้

		?y		
p	t	c	k	?
ph	th	ch	kh	
b	d	ǰ	g	
hm	hn	hñ	hŋ	
m	n	ñ	ŋ	
f	s		x	h
v	z		ɣ	
hw	hl			
	l			
w		y		
	r			

ระบบเสียงพยัญชนะควบกล้ำ

ระบบเสียงพยัญชนะควบกล้ำในภาษาสุโขทัยที่สันนิษฐานว่าเป็นเสียงในภาษาไทยอย่างแท้จริงมีทั้งสิ้น 17 เสียงดังนี้

pr	tr	kr
pl		kl
		kw
phl		khl
		khw
br		gr
bl		gl
		gw
ml		
		xw
		ɣw

ระบบเสียงสระเดี่ยว

ระบบเสียงสระเดี่ยวในภาษาสุโขทัยมีทั้งสิ้น 16 เสียงดังนี้

	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	i, ii	ɯ, ɯɯ	u, uu
กลาง	-, ee	-, əə	o, oo
ต่ำ	ɛ, ɛɛ	a, aa	ɔ, ɔɔ

ระบบเสียงสระประสม

ระบบเสียงสระประสมในภาษาสุโขทัยมีทั้งสิ้น 6 เสียงดังนี้

	หน้า	กลาง	หลัง
เริ่มที่สระสูง	iia	ɯɯa	uua
เริ่มที่สระต่ำ	ai	aɯ	au

ระบบเสียงวรรณยุกต์

ระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาสุโขทัยมีทั้งสิ้น 5 เสียงดังนี้

พยางค์คำเป็น			พยางค์คำตาย	
ไม่มีรูปวรรณยุกต์	รูปวรรณยุกต์ ่	รูปวรรณยุกต์ +	สระเสียงยาว	สระเสียงสั้น
A	B	C	DL	DS

ความแตกต่างระหว่างการสะกดคำในภาษาสุโขทัยกับการสะกดคำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน

จากการเปรียบเทียบการสะกดคำในศิลาจารึกสุโขทัยกับการสะกดคำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันมีความแตกต่างกันดังนี้

เสียงพยัญชนะ

1. ลักษณะเสียงพยัญชนะในภาษาสุโขทัยที่แตกต่างจากเสียงพยัญชนะในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันมีดังนี้

1.1 ภาษาสุโขทัยมีพยัญชนะเสียงก้องที่ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันไม่มีได้แก่ /ɟ/, /g/, /v/, /z/, /ɣ/

1.2 ภาษาสุโขทัยมีพยัญชนะที่มีเสียง /h/ นำ แต่ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันไม่มีได้แก่ /hm/, /hn/, /hñ/, /hŋ/, /hw/, hl/

1.3 ภาษาสุโขทัยมีเสียงเสียดแทรก /x/ แต่ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันไม่มี

1.4 ภาษาสุโขทัยมีเสียงนาสิก /ñ/ แต่ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันไม่มี

1.5 ภาษาสุโขทัยมีพยัญชนะที่มีเสียง /ʔ/นำ 1 เสียงคือ /ʔy/ แต่ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันไม่มี

2. การสะกดคำไม่สม่ำเสมอมีการใช้พยัญชนะต้นปะปนกันในภาษาสุโขทัยแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะบางเสียงในขณะนั้นได้แก่

2.1 ใช้เสียง /x/, /g/, /ɣ/, /kh/ ปะปนกัน

2.2 ใช้เสียง /ʔy/, /ñ/, /y/ ปะปนกัน

3. การใช้พยัญชนะต้นในภาษาสุโขทัยที่ต่างจากภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะที่เกิดขึ้นภายหลังสมัยสุโขทัย ได้แก่

3.1 ภาษาสุโขทัยใช้พยัญชนะต้นเสียงไม่ก้อง (อักษรสูง) ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้พยัญชนะต้นเสียงก้อง (อักษรต่ำ) แต่เสียงวรรณยุกต์เหมือนกัน

3.2 ภาษาสุโขทัยใช้พยัญชนะต้นที่มีเสียง /h/ หรือ /ʔ/ นำ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันไม่มีเสียงนำแต่เสียงวรรณยุกต์เหมือนเดิม

3.3 ภาษาสุโขทัยใช้พยัญชนะต้นควบกล้ำ /ml/ ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้พยัญชนะเดี่ยว /m/ หรือ /l/

<u>เสียงสระ</u>

1. การใช้สระในคำภาษาสุโขทัยไม่สม่ำเสมอแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงเสียงสระในขณะนั้นได้แก่

1.1 คำในภาษาสุโขทัยใช้สระเสียงสั้นปะปนกับสระเสียงยาว ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้สระเสียงยาว

1.2 คำในภาษาสุโขทัยใช้สระเสียงยาวปะปนกับสระเสียงสั้น ภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้สระเสียงสั้น

ในคำกลุ่มนี้แสดงว่าสระเสียงสั้นกับสระเสียงยาวไม่แตกต่างกันในสมัยสุโขทัย จะเขียนด้วยสระรูปใดความหมายของคำก็เหมือนกัน

1.3 คำในภาษาสุโขทัยบางคำใช้สระได้หลายเสียงปะปนกัน แต่ในภาษาไทยมาตรฐานใช้เสียงเดียวสม่ำเสมอ

2. การใช้สระในภาษาสุโขทัยที่ต่างจากภาษาไทยมาตรฐานในคำบางคำได้แก่

2.1 ภาษาสุโขทัยใช้สระ [o] (โอะ) ภาษาไทยมาตรฐานใช้สระ [ɔ] (เอาะ)

2.2 ภาษาสุโขทัยใช้สระ [ɯɯ] (อู) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้สระ [ɯɯa] (อัว)

2.3 ภาษาสุโขทัยใช้สระ [ɔɔ] (ออ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้สระ [uua] (อัว)

2.4 ภาษาสุโขทัยใช้สระ [aɯ] (ใอ) ภาษาไทยมาตรฐานบางคำใช้สระ [ai] (ไอ)

เสียงวรรณยุกต์

การใช้รูปวรรณยุกต์ในภาษาสุโขทัยไม่สม่ำเสมอในคำ ๆ เดียวกัน บางครั้งใส่รูปวรรณยุกต์บางครั้งไม่ใส่ แสดงว่า เสียงพยัญชนะในสมัยสุโขทัยประเภทเสียงก้องยังคงมีอยู่ เสียงพยัญชนะต้นในคำยังเป็นตัวกำหนดเสียงวรรณยุกต์ของคำ ดังนั้นการใช้รูปวรรณยุกต์จึงไม่จำเป็นมากนัก จะใส่รูปวรรณยุกต์หรือไม่ก็ตาม คนในสมัยนั้นสามารถออกเสียงของคำได้ตามลักษณะของพยัญชนะต้น

ภาษาสุโขทัยกับภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันจึงใช้วรรณยุกต์ต่างกันดังนี้

1. คำในภาษาสุโขทัยใช้เสียงวรรณยุกต์ A_1, B_1 คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้เสียงวรรณยุกต์ B_1

2. คำในภาษาสุโขทัยใช้เสียงวรรณยุกต์ A_1, C_1 คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้เสียงวรรณยุกต์ C_1

3. คำในภาษาสุโขทัยใช้เสียงวรรณยุกต์ A_2, B_2 คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้เสียงวรรณยุกต์ B_2

4. คำในภาษาสุโขทัยใช้เสียงวรรณยุกต์ A_2, C_2 คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้เสียงวรรณยุกต์ C_2

5. คำในภาษาสุโขทัยใช้เสียงวรรณยุกต์ C_1, A_1 คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้เสียงวรรณยุกต์ A_1

6. คำในภาษาสุโขทัยใช้เสียงวรรณยุกต์ B_2, C_2 คำในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันใช้เสียงวรรณยุกต์ A_2

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาหน่วยเสียงภาษาสุโขทัยจากจารึกนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเฉพาะเรื่องเสียงจากตัวเขียนที่พบทั้งหมด และศึกษาเรื่องความแตกต่างระหว่างหน่วยเสียงภาษาสุโขทัยกับหน่วยเสียงในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบันจากตัวเขียนปัจจุบันที่ต่างกับตัวเขียนสุโขทัย ควรจะมีการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาที่มาของคำยืมที่มีอยู่ในภาษาสุโขทัยเพราะเจ้าของภาษาอาจออกเสียงพยัญชนะ เสียงสระ เสียงวรรณยุกต์ ต่างกับภาษาไทย เมื่อคนไทยยืมคำเหล่านั้นมาใช้มีอิทธิพลของเจ้าของภาษายังมีอยู่หรือไม่ อย่างไร และเมื่อใช้อยู่ในภาษาสุโขทัยนั้นมีเสียงเป็นอย่างไร เช่นเสียง /dr/ (ทร) /sr/ (สร) ฯลฯ

2. เปรียบเทียบระบบเสียงในภาษาสุโขทัยกับระบบเสียงภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ในปัจจุบันว่า ภาษาสุโขทัยใกล้เคียงกับภาษาไทยถิ่นใดในปัจจุบัน คล้ายคลึงและแตกต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

กรรณิการ์ วิมลเกษม. บทสัมภาษณ์. มหาวิทยาลัยศิลปากร, วันที่ 28 มีนาคม 2530.

กาญจนา นาคสกุล. ระบบเสียงภาษาไทย. กรุงเทพ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,. 2524.

จรูญ บุญพันธ์, และคนอื่น ๆ. "พจนานุกรมภาษาไทยกรุงเทพ - ไทยเชียงใหม่." รายงานประกอบการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

พิทูร มลิวัลย์. บทสัมภาษณ์. มหาวิทยาลัยศิลปากร, วันที่ 24 กรกฎาคม 2525.

พิศูจน์ ใจเที่ยงกุล. บทสัมภาษณ์. โรงเรียนแหลมบัววิทยา, วันที่ 23 ตุลาคม 2530.

ภิญโญ จิตต์ธรรม. ภาษาถิ่น. สงขลา: โรงพิมพ์เมืองสงขลา, 2515.

มณี พยอมยงค์. พจนานุกรมลานนาไทย. [ม.ป.ท.]: [ม.ป.พ.], [ม.ป.ป.].

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม. 2; กรุงเทพ: อักษรเจริญทัศน์, 2525.

ราตรี ธันวารชร. "การศึกษาคำที่เขียนรูปไม่เหมือนภาษาปัจจุบันในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช." รายงานหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

วัลยา ช้างขวัญยืน. "การแปลงคำในภาษาไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

วิจินตน์ ฉันทะวิบูลย์. "ความแตกต่างระหว่างภาษากรุงเทพและภาษาสงขลา." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2499.

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์. ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ. กรุงเทพ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526

วิไลวรรณ คำรักษ์. "ระบบหน่วยเสียงในภาษาถิ่นนครศรีธรรมราช." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.

วีรวงศ์, สมเด็จพระมหา. พจนานุกรมภาคอีสาน - ภาคกลาง. กรุงเทพ: ไทยวัฒนาพานิช, 2515.

ศิลปากร, กรม. ผู้จัดพิมพ์. จารึกสุโขทัย. กรุงเทพ: กรมศิลปากร, 2526.

ศิลปากร, กรม. ผู้จัดพิมพ์. ไตรภูมิกถา หรือ ไตรภูมิพระร่วง. 3; กรุงเทพ: อมรินทร์การพิมพ์, 2526.

สงขลา, วิทยาลัยครู. พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้. สงขลา: โรงพิมพ์เมืองสงขลา, 2514.

Brown, J. Marvin. From Ancient Thai to Modern Dialects: and other writing on Historical Thai Linguistics. Bangkok: White Lotus Co.Ltd., 1985.

Diller, Anthony V.N. "Consonant Mergers and Inscription one." (กำลังจะตีพิมพ์ในวารสารของสยามสมาคม)

Gething, Thomas, Jimmy G. Harris, and Pranee Kullavanijaya, ed. Tai Linguistics in Honor of Fang - Kuei Li. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 1976.

Harris, Jimmy G., and James R. Chamberlain, ed. Studies in Tai Linguistics: In Honor of William J. Gedney. Bangkok: Central Institute of English Language Office of State Universities, 1975.

Li, Fang Kuei. A Handbook of Comparative Tai. Hawaii:University Press, 1977.

Mikami, Naomitsu. "Some Observations on the Thai Language in the Sukhothai Inscriptions," Language and Literature. Bangkok: Paper precented in international Conference. on Thai Study. August, 1984.

ภาคผนวก

เสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวจากศิลาจารึกสมัยสุโขทัย

		หมายเลขประจำหลักศิลาจารึก																				
ตัวเขียน	เสียง	1	2	3	5	7	8	9	10	11	38	45	46	49	62	64	93	94	95	102	106	107
ก	/k-/	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ข	/kh-/	√	√	√	√	-	√	√	√	-	√	√	√	√	√	-	√	-	√	√	√	√
ฃ	/x-/	√	√	√	√	-	√	-	-	-	-	√	-	√	-	-	-	-	-	-	-	-
ค	/g-/	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√
ฅ	/ʔ-/	√	√	√	√	-	√	-	√	√	-	√	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ฆ	/g-/	√	-	√	√	√	-	√	-	-	-	√	-	-	√	-	-	-	√	√	-	√
ง	/ŋ-/	√	√	-	√	-	-	-	-	√	-	-	-	√	√	√	-	√	√	√	√	√
จ	/c-/	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ฉ	/ch-/	√	√	√	√	√	-	√	-	√	√	-	√	√	√	-	√	-	√	√	-	-
ช	/ǰ-/	√	√	-	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√
ซ	/z-/	√	√	√	√	-	-	-	-	-	√	√	-	√	-	-	√	-	√	√	-	-
ฌ	/ǰ-/	-	√	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ญ	/ñ-/	√	√	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	-	√	√	√	-	√	√	√	√
ฎ	/ʔd~ʔn/	√	-	-	√	-	-	√	-	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-
ฏ	/t-/	√	-	√	-	√	-	√	-	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-
ฐ	/th-/	√	-	√	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-
ณ	/n-/	√	√	√	-	-	√	√	-	√	√	√	√	-	√	√	√	√	-	-	-	-
ด	/ʔd~ʔn/	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ต	/t-/	√	√	√	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ถ	/th-/	√	√	√	√	-	√	√	-	√	-	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ท	/d-/	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ธ	/d-/	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
		1	2	3	5	7	8	9	10	11	38	45	46	49	62	64	93	94	95	102	106	107

	1	2	3	5	7	8	9	10	11	38	45	46	49	62	64	93	94	95	102	106	107
น /n-/	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
บ /?b-,?m/	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ป /p-/	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ผ /ph-/	√	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	-	√	√	√	√	-	√	√	√	√
ฝ /f-/	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√	√	√	√	√	-	-	√	-	√	√
พ /b-/	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ฟ /v-/	√	√	√	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	√	-	-	√	-	-	-	√
ภ /b-/	√	√	√	√	-	√	√	√	-	√	√	-	√	√	√	√	-	√	√	√	-
ม /m-/	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ย /y-/	√	√	√	√	-	-	√	√	√	-	√	√	√	√	√	√	-	-	√	-	√
ร /r-/	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ล /l-/	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ว /w-/	√	√	√	√	√	-	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ศ /s-/	√	√	√	√	√	√	-	-	-	√	√	√	-	-	-	√	-	-	√	√	-
ษ /s-/	√	-	√	-	-	√	√	-	√	√	√	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-
ส /s-/	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ห /h-/	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ฬ /l-/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	-
อ /?-/	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√

√ พบเสียงพยัญชนะต้นในหลักศิลาจารึกนั้น ๆ

\- ไม่พบเสียงพยัญชนะต้นในหลักศิลาจารึกนั้น ๆ

เสียงพยัญชนะท้าย (ตัวสะกด) จากศิลาจารึกสมัยสุโขทัย

		หมายเลขประจำหลักศิลาจารึก																				
ตัวเขียน	เสียง	1	2	3	5	7	8	9	10	11	38	45	46	49	62	64	93	94	95	102	106	107
ก	/-k/	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข	/-kh/	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค	/-g/	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
ง	/-ŋ/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
จ	/-c/	-	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-
ช	/-ɟ/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
ญ	/-ñ/	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓
ฎ	/-?d,-?n/	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ฏ	/-t/	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
ณ	/-n/	✓	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	✓	-
ด	/-?d,?n/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	✓
ต	/-t/	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	-	-
ถ	/-th/	-	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	-
ท	/-d/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓
ธ	/-d/	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	-	-	-
น	/-n/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
บ	/-?b,?m/	✓	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ป	/-p/	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	-
พ	/-b/	-	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	-
ภ	/-b/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ม	/-m/	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-
		1	2	3	5	7	8	9	10	11	38	45	46	49	62	64	93	94	95	102	106	107

		1	2	3	5	7	8	9	10	11	38	45	46	49	62	64	93	94	95	102	106	107
ย	/-y/	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓
ร	/-r/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ล	/-l/	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	-
ว	/-w/	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ศ	/-s/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-
ษ	/-s/	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ส	/-s/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-

✓ พบเสียงพยัญชนะท้ายในหลักศิลาจารึกนั้น ๆ

\- ไม่พบเสียงพยัญชนะท้ายในหลักศิลาจารึกนั้น ๆ

<u>หมายเหตุ</u>

-เสียงพยัญชนะท้ายนี้พิจารณาตามตัวเขียนที่พบ ซึ่งอาจจะไม่ได้เหมือนออกเสียงพยัญชนะต้นก็เป็นได้

-เสียงพยัญชนะ /-p -t -k/ สะกดเป็นเพยางค์คำตาย

เสียงพยัญชนะสะกดกลุ่ม /-p/ ได้แก่ /-?b(?m)/ /-p/ /-b/

เสียงพยัญชนะสะกดกลุ่ม /-t/ ได้แก่ /-c/ /-ɟ/ /-?d(?n)/ /-t/ /-th/ /-d/ /-s/

เสียงพยัญชนะสะกดกลุ่ม /-k/ ได้แก่ /-k/ /-x/ /-g/

เสียงสระจากศิลาจารึกสมัยสุโขทัย

ตัวเขียน	เสียง	1	2	3	5	7	8	9	10	11	38	45	46	49	62	64	93	94	95	102	106	107
		หมายเลขประจำหลักศิลาจารึก																				
ิ	/i/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ี	/ii/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เ-	/ee/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
แ-ะ	/ɛ/	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
แ-	/ɛɛ/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ึ	/ɯ/	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	-
ื	/ɯɯ/	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓
เ-อ	/əə/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
-ะ	/a/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
-า	/aa/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ุ	/u/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ู	/uu/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓
โ-ะ	/o/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
โ-	/oo/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
เ-าะ	/ɔ/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
-อ	/ɔɔ/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เ-ีย	/iia/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เ-ือ	/ɯɯa/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
-ัว	/uua/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ใ-	/ai/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ไ-	/aɯ/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓
เ-า	/au/	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓

ประวัติการศึกษา

นางสาวเครือวัลย์ จันทร์สมวงษ์ อาจารย์ 1 โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา

พ.ศ. 2523 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ปทุมวัน)

ที่ทำงาน อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม